NAJER FOLKSBLAT
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

פרייז 15 גראשען

10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

14-טער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך פ' תזמ"צ ל' ניסן תרצ"ו | אדרעס: לאדז, פעטריקאווער 21 טעל. 224-71 Adres: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. poczt. 106. | Łódź, Środa, 22 kwietnia 1936 | № 93

טרויער אין ארץ-ישראל

15 קדושים זענען שוין געקומען צו קבורה אין תל-אביב

3 קריגס-שיפען פראנקערט אין יפו. — הויך-קאמיסאר בעקומט ספעציעלע פולמאכטען. — אפגעברענט עטליכע יודישע הייזער אין תימנער פערמע. — אין די קאלאניעס איז רוהיג

די לאגע אין ישוב בעסערט זיך כסדר

ירושלים, 21 (יט"א טעלעגראפיש)

דער המון האט געפרובט נעכטען זיך אריינ-רייסען אין יודישען קווארטאל אין ירושלים. די פאליציי האט צוטריבען די כוליגאנעס און ארעס-טירט די הויפט-העצער.

א יודישע דעלעגאציע האט היינט אינטערווענירט ביים דיסטריקט-קאמיסאר קאמפבעל, וועלכער האט צוגעזאגט אנצונעמען אלע שריט, כדי צו זי-כערן די רוה און ארדנונג.

יפו, 21 (יט"א טעלעגראפיש)

דער יוד לייב אריה האלפערן 24 יאהר אלט און ס'יונגעל שמואל סימן-טוב זענען נעכטען געפעהרליך פערוואונדעט געווארען.

בעת די נעכטיגע צוזאמענשטויסען צווישען יפו און תל-אביב זענען פערוואונדעט געווארען 31 יודען, דערונטער 4 שווער.

די עקסטרא-אויסגאבען טיילען מיט, אז ס'איז דערהרגעט געווארען דער 60-יאהריגער יהודה סימן טוב, א פאטער פון דעם פערוואונדעטען יונגעל, און אויך דער 36-יעהריגער חיים טישלער.

2 יודען צווישען די פערוואונדעטע זענען גע-שטארבען אין רעגירונגס-שפיטאל.

תל-אביב, 21 (יט"א טעלעגראפיש)

די אראבער האבען פערברענט עט-ליכע הייזער צווישען יפו און תל-אביב, וואו עס האבען געוואוינט 50 יודישע פאמיליעס פון דער ארימקייט. עס זע-נען אויך פערברענט געווארען איינינע תימנישע פערמעס.

יפו, 21 (יט"א טעלעגראפיש)

דער אנגריף פון די אראבער אויף דער זרח-בארנעט-סטריט איז אפגעשלאגען געווארען.

אין אלע קאלאניעס, ווי אויך אין בית-וגן איז פולשטענדיג רוהיג. הגם בית-וגן איז אפגעשני-טען פון תל-אביב און דערהאלט נאר די טעלעפאני-שע פערבינדונג.

דער נאמען פון דערהרגעטען לעווינסאן איז זעליג.

ירושלים, 21 (יט"א טעלעגראפיש)

היינט זענען אין יפו'ער פארט פעראנקערט געווארען 3 ענגלישע קריגס-שיפען.

ניו-יארק, 21 (יט"א טעלעגראפיש)

סטיפען וויז האט היינט דורכ'ן אמעריקאנער ראדיא געהאלטען א רעדע וועגען די געשעהענישן אין ארץ-ישראל.

ער האט גערופען צו בעזעצען נייע טויזענדער יודען אנשטאט די געפאלענע קרבנות. ער האט גע-זאגט, אז די יודען האבען אמאל פרובירט וואוגש צו לעבען בשלום מיט די אראבער, אבער זיי ווע-לען זיך קיינמאל נישט לאזען ארויסשטויסען פון זייער בעזיץ.

ירושלים, 21 (יט"א טעלעגראפיש)

היינט איגדערפריה איז אויפ'ן צענטראלען בנין פון דער יודישער אגענץ, אלס צייכען פון טרויער, ארויסגעהאנגען געווארען די יודישע פאהן איינגעהילט אין קרעפ און אראפגעלאזען ביז צו דער האלבער מאשט.

ירושלים, 21 (יט"א טעלעגראפיש)

דער אויטאבוס-פערקעהר, וואס איז נעכטען טיילווייז צוריקגעשטעלט געווארען, איז היינט ווי-דער פערבאטען געווארען.

ירושלים, 21 (יט"א טעלעגראפיש)

בעת דער קאנפערענץ מיט'ן דיסטריקט-קאמי-סאר קאמפבעל, האט ער אפגעלייקענט די קלאגען, אז די יודען פון חברון וועלען מוזען עוואקואירט ווערען. ער האט געזאגט, אז די פאליציי איז גע-נוג שטארק צו דערהאלטען די רוה. ער האט גע-ראטען, אז די יודישע בעפעלקערונג זאל זיך צו-ריקקעהרען צו זייער בעשעפטיגונג.

ירושלים, 21 (יט"א טעלעגראפיש)

די שרפה אין נוה-שלום איז אין משך פון דער נאכט איינגעלאשען געווארען.

די היזקות זענען נאך נישט אפגעשאצט.

ירושלים, 21 (יט"א טעלעגראפיש)

די גרופע אמעריקאנישע טוריסטען, וועלכע מאכען איצט א רייזע איבער'ן לאנד, און וועגען וועמענס גורל מען איז שטארק בעאונרוהיגט גע-ווען, איז היינט בשלום אנגעקומען קיין נתניה.

ירושלים, 21 (יט"א טעלעגראפיש)

די פליטים פון יפו האבען זיך איינגעארדענט אין דער גרויסער סינאגאגע. אנדערע ווידער געפינען זיך אין די געזעלשאפטליכע אינסטיטוציעס.

ירושלים, 21 (יט"א טעלעגראפיש)

ס'איז ערשינען אן אפיציעלער רעגירונגס-געזעץ, וואס גיט דעם הויך-קאמיסאר וואוקאפ ספע-ציעלע פולמאכטען.

ירושלים, 21 (יט"א טעלעגראפיש)

די נאכט פון מאנטאג אויף דינסטאג איז אריבער רוהיג.

די פייערלעשער זענען נאר געווען בעשעפטיגט

(ווייטער זעה 3-טע זייט)

טאג-טעגליך

די פערגאנגענהייט ווערט ליקווידירט

דער נייער אקט פון דער זשענעווער טראגי-קאמעדיע האט זיך עהערנעכטען פערענדיגט און די צוגעזאגטע סענסאציעס זענען נישט געקומען. ס'וועלען נישט זיין קיין נייע סאנקציעס געגען די איטאליענער, ס'וועט נישט זיין קיין קאנפליקט צווישען ענגלאנד און פראנקרייך. פראנקרייך וועט נישט דארפען אויסקליבען צווישען ענגלאנד און איטאליען. ס'וועט נישט זיין קיין מלחמה אויפ'ן מיטעללענדישען ים.

אלץ איז פערענדיגט געווארען מיט א אפעל פון דער פעלקער-ליגע. ס'איז א טרויעריגער אפעל.

ענגלאנד האט געוואלט מילדקייט בנוגע דייטשלאנד און סאנקציעס געגען איטאליען. פראנקרייך האט געוואלט סאנקציעס געגען דייטשלאנד און מילדקייט צו איטאליען. זיי האבען זיך געקענט פער-שטענדיגען אדער ווענדען זיך סיי געגען דייטשלאנד און סיי געגען ענגלאנד אדער נישט ארויסצו-טרעטען געגען קיינעם. מ'האט געהאנדעלט און מען איז אדורכגעקומען. ענגלאנד האט רעזיגנירט פון נייע סאנקציעס געגען איטאליען, פראנקרייך איז מסכים געווען אויף אונטערהאנדלונגען מיט דייטשלאנד.

קאפיטולירענדיג אין דער אביסינישער פראגע, האט די פעלקער-ליגע אין איצטיגען געשטאלט קאפיטולירט.

מיניסטער אידען האט אויף דער עהערנעכטי-גער זיצונג פון דער פעלקער-ליגע ערקלעהרט, אז אויב זשענעווע קען נישט פערזיכערן דעם שלום וועט יעדע מלוכה מוזען רעווידירען איהר פאליטיק. דאס איז געווען א בפירוש'ער אנזאג, אז נאכ'ן שלימזל'דיגען עקספערימענט מיט די סאנקציעס, וועט ענגלאנד זוכען אנדערע וועגען צו פערזי-כערען דעם שלום. אין דער ענגלישער פרעסע שמועסט מען שוין וועגען רעפארמירען די פעלקער-ליגע. די רעפארם זאל בעשטעהן אין צוציהען אמע-ריקא, דייטשלאנד און יאפאן. איצט ווערט ליק-ווידירט די פערגאנגענהייט.

י.

אונזער ווארט

רופט נישט ארויס קיין פאניק

צווישען דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג האבען די געשעהענישען אין ארץ-ישראל ארויס-גערופען א גרויסע בעאונרוהיגונג, בעזונדערס צווי-שען די, וועלכע האבען זייערע משפחה-מיט-גלידער אין לאנד. די בעאונרוהיגונג איז כמעט אריבער אין א פאניק, און אין בעזונדערע קרייזען איז אן אויפרעגונג. די הויפט-פאסט איז נעכטען געווען פשוט בעלאגערט פון הונדערטער מענשען, וועלכע האבען טעלעגראפירט צו זייערע קרובים אין ארץ-ישראל. נאכמיטאג האבען אנגעהויבען אנצוקומען די ערשטע טעלעגראפישע ענטפערען. פון די צעהנדליגער ענטפערען, וועלכע מיר האבען געהאט די געלעגנהייט צו לייענען, שטעלט זיך ארויס, אז אלע געפינען זיך אין פולשטענדיגער זי-כערקייט. בעזונדערס מעלדען וועגען דעם די איינ-וואוינער פון תל-אביב.

די נעכטיגע טעלעגראפישע ידיעות פון די פרעסע-אגענטורען מעלדען אויך וועגען דעם, אז די לאגע איז שוין ענטשפאנט, און אז אין א"י ווערט צוריקגעשטעלט די רוה און ארדנונג.

דער הויך-קאמיסאר וואוקאפ האט בעקומען ספעציעלע פולמאכטען, און מיר ווייסען, אז אויב די ענגלישע מאכט האט זיך גענומען צו אונטערדריי-קען די אונרוהען, וועלכע ווערען ארויסגערופען דורך פראוואקאטארישע עלעמענטען, וועט די לאגע זיכער זיך בעסערן און די זיכערקייט וועט צוריק-געשטעלט ווערען.

מ'דארף דעריבער אליין אויך דא זיך בערו-היגען, מ'דארף נישט לאזען זיך צושפילען די פא-נטאזיע, נישט פערשפרייטען קיין פאלשע קלאנגען ווי די, אז תל-אביב איז פערברענט געווארען און אזוי ווייטער. מ'דארף גלויבען און זיך שטיצען אויף די אביעקטיווע בעריכטען פון דער יודישער פרעסע און האפען, אז אלץ וועט זיכער צוריקקומען צום נארמאלען צושטאנד און דאס אין דער נאהענט-סטער צייט. די פאניק ברענגט נישט קיין שום נוצען.

י.

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז געשטארבען מיין ליבע פרוי, אונזער טייערע און נישט-פערגעסליכע טאכטער, מוטער, שוויגערמוטער און גרויסמוטער

ב"ע

העלענא הובער

(געבוירענע קערנשטיין) אין עלטער פון 58 יאהר.

די לויה קומט פאר היינט, מיטוואך, ל' ניסן תרצ"ו, 3 א זייגער נאכמיטאג פון טהרה הויז. וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

מאן, קינדער און פאמיליע.

אונזער חשוב'ן מיטגליד אלחנן קויפמאן צוליב'ן טויט פון זיין מוטער נ"ע

דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל

פערלאג „נייער פאלקסבלאט"

אונזער חשוב'ן חבר אלחנן קויפמאן צוליב'ן טויט פון זיין אונפערגעסליכע מוטער נ"ע

אונזער אויפריכטיגען מיטגעפיהל

אדמיניסטראציע „נייער פאלקסבלאט"

עסטרייך אַ מאָנאַרכיע?

אין בערלין רעדט מען שוין וועגן דעם ווי וועגן אַ געשעהענעם פאַקט

בערלין, 21 (ספּ. טעל.)

דער היינטיגער „אנגריף" גיט איבער אין אַ סענסאַציאָנעלער פאָרם, אַז אין וויען איז שוין אויסגעאַרבייט געוואָרען אַ גענויער פּלאַן וועגן צוריקשטעלען די מאָנאַרכיע און אַרויפצוזעצען אויפ'ן טראָן דעם פירשט אָטאָ האַבסבורג.

ענגלאַנד זאָל שוין האָבען מסכים געווען צו דעם דאָזיגען פּלאַן.

ענגלישער קריגס-מיניסטער פאָדערט צו פערגרעסערען די ענגלישע אַרמעע

לאָנדאָן, 21 (ספּ. טעל.)

אין מאַנטשעסטער האָט געהאַלטען אַ רעדע דער קריגס-מיניסטער קופּער. ער האָט געפאָדערט צו פערגרעסערן די אַרמעע צוליב דעם, וואָס די לאַגע אין אייראָפּע איז איצט ערנסטער ווי אין יאָהר 1914. ענגלאַנד וועט נישט קענען שטעהן אָן אַ זייט פון וועלכען ס'איז קאָנפליקט. מ'דאַרף דעריבער קוקען די געשעהענישען אין די אויגען אריין און נעמען אויף זיך די פעראַנטוואָרטליכקייט.

מעקסיקא זאָל אַרויסטרעטען פון דער פעלקער-ליגע

מעקסיקאָ, 21 (ספּ. טעל.)

אַ גרופּע סענאַטאָרען און דעפּוטאַטען שיקען סימוּלטאַן אַרויס צו פּרעזידענט קאַרדענאַס אַ דעלעגאַציע, וועלכע וועט פערלאַנגען, אַז מעקסיקאָ זאָל אַרויסטרעטען פון דער פעלקער-ליגע.

קאָזאַקען האָבען צוריקבעקומען אַלע רעכט

מאָסקווא, 21 (ספּ. טעל.)

די „טאַסס" אַגענטור ברענגט פאָלגענדע פעראָרדנונג פון „וציק". צוליב דער איבערגעגעבענקייט פון די קאָזאַקען צו דער סאָוויעטישער מאַכט און צוליב דעם ווילען פון די ברייטע קאָזאַקישע מאַסען אָנטיילצונעהמען אין פערטיידיגונג פון לאַנד צוגלייך מיט אַלע אַנדערע פעלקער, האָט די מאַכט בעשלאָסען מבטל מאַכען אַלע בעגרענעצונגען, וואָס האָבען עקזיסטירט געגען די קאָזאַקען בנוגע זייער דינסט אין דער רויטער אַרמעע.

אויפ'ן ווייטען מזרח

לאָנדאָן, 21 (ספּ. טעל.)

פון טאָקיאָ מעלדעט מען, אַז דער מאַנדזשורישער אויסערן-מיניסטער האָט אָפּגעגעבען אַ פּראָטעסט דעם סאָוויעטישען קאָנסול סלאַוואַוצקי, געגען דעם פערגוואַלדיגען די מאַנדזשורישע גרעניץ דורך סאָוויעטישע אַעראָפּלאַנען. די לעצטע טעג זענען סאָוויעטישע אַעראָפּלאַנען אַריבערגעפלויגען דעם טייך אַמור און געמאַכט אויספאָרשונגען און פאָטאָגראַפישע אויפנאַהמען.

די צייטונגען טיילען מיט פון שאַנכאַי, אַז לויט אַן אויטאָריטעט פון קריגס-געריכט איז אין פעקין דערשאָסען געוואָרען דער בעקאַנטער פּאָליטישער טוער און איינגעטימער פון דער טעלעגראַפען-אַגענטור „כינאַ ניו אייזשענס", הואַן-מין-יו. פאַר פיהרען אַ קאָמוניסטישע טעטיגקייט.

לאָנדאָן, 21 (ספּ. טעל.)

פון טאָקיאָ מעלדעט מען, אַז קיין כאַרבין איז אָפּגעפאָהרען דער נייער אָנפיהרער פון יאַפּאַנישען מיליטער אין צפון-מאַנדזשוריען, דיוויזיע-גענעראַל סימידזו.

טאָקיאָ, 21 (ספּ. טעל.)

די יאַפּאַנישע רעגירונג האָט פאָרגעשטעלט דעם פּאַרלאַמענט אַ פּראָיעקט צו בויען דורך קאָרעאַ אַ נייע באַהן-ליניע. דאָס אויסבויען די ליניע וועט דויערען 5 יאָהר און יעדע קאָסטען 100 מיליאָן יען.

שטורמישע וואַהל-אַקציע אין פראַנקרייך

פּאַריז, 21 (ספּ. טעל.)

אין מאָ, היגטער פּאַריז, איז בעת אַ וואַהל-פערזאַמלונג געקומען צו שטורמישע געשעהענישען. ווען דער בירגערמייסטער פון דער שטאָט, אַ מיטגליד פון דער אונאָפּהענגיגער ראַדיקאַלער פּאַרטיי, האָט אָנגעהויבען זיין רעדע, האָט אַ גרופּע קאָמוניסטען זיך געוואָרפען מיט בענקלעך צו דער טריבונע. ס'איז געקומען צו אַ גרויס געשלעג. דער אָנוועזענדער דעפּוטאַט פראַנקלין בויאָן האָט בעקומען געפּאַטשט. ס'זענען אַרעסטירט געוואָרען 20 פערזאָן, צווישען זיי 17 קאָמוניסטען.

שטרייק פון די פּאַריזער שאָפערן

פּאַריז, 21 (ספּ. טעל.)

די שאָפערן פון די פּאַריזער טאַקסאָבוסען האָבען בעשלאָסען מאָרגען צו ערקלערען אַ 24-שעה'דיגען שטרייק.

אויפשטאַנד אין האָנדוראַס

מעקסיקאָ, 21 (ספּ. טעל.)

די צייטונגען מעלדען, אַז אין האָנדוראַס איז אויסגעבראָכען אַן אויפשטאַנד. דער אויפשטאַנד איז געווענדעט געגען דעם פּרעזידענט.

דאָס לעבען אין וואַרשא

(טעלעפאָנישע ידיעות פון דער הויפּט-שטאָט)

אַרעסטען צוליבן אויפרויס אין אָטוואָצק

אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן לעצטען אויפרויס פון דער טייוועלס-מאַשין אין אָטוואָצק, צוליב וואָס עס איז אָפּגעבערענט געוואָרען די ווילע פון יודישען אינטעליגענט קרעמער, זענען אין אָטוואָצק פאָרגענומען רעוויזיעס און אַרעסטען. 8 פּערזאָן זענען אַריינגעזעצט געוואָרען אין תפיסה. די ווייטערדיגע אויספאָרשונג איז אין גאַנג.

ענטדעקט מיסבריכען אין פּליטים-קאָמיטעט.

אין קאָמיטעט צו העלפען די פּליטים פון דייטשלאַנד זענען ענטדעקט געוואָרען מיסברויכען. דער בעאַמטער פון קאָמיטעט רעכטמאַן האָט צוגענומען אַ גרעסערע סומע געלד און אַנטלאָפען. רעכטמאַן האָט בעשווינדעלט אַ רייהע דייטשע עמיגראַנטען, וועלכע ער האָט צוגעזאָגט סערטיפיקאַטען קיין ארץ ישראל.

ליקווידירט צוויי קלובען

די מאַכט האָט אויף אַ צוואַנגסאַופן ליקווידירט 2 ספּאָרט-קלובען: „פלפוריה" און „לאַוויגא".

רעזאָלוציע פון דער פעדעראַציע וועגען די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען

אויף דער לעצטער זיצונג פון דער פעדעראַציע פון פּאָטער-לאַנדס-קעמפער" איז אויך אָנגענומען געוואָרען אַ רעזאָלוציע וועגען די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען אין פּוילען, אין דער רעזאָלוציע ווערט געזאָגט:

אין הסכם מיט דער קאָנסטיטוציע און מיט דער טראַדיציע פון פּוילישען פאָלק זייט הונדערטער יאָהרען, זענען אַלע בירגער פון פּוילען אָהן אונטערשיד פון נאַציאָנאַליטעט און גלויבען גלייך פאַר'ן רעכט און זענען פערפּליכטעט צו ערפילען עהרליך און לאָיאַל זייערע פליכטען בנוגע דער מלוכה. די מיטגלידער פון דער פעדעראַציע טאָרען נישט אָנטיילנעמען אין קיין שום עקסצעסען געגען וועלכער ס'איז נאַציאָנאַלע מינדערהייטען, ווייל די ווערען אינספּירירט דורך מלוכה-פיינדליכע עלעמענטען.

בולעטין פון פעראייניגטען קאָמיטעט פאַר די ענינים פון יודישער מלאכה.

די טעג איז ערשינען דער 2טער נומער פון בולעטין פונם פעראייניגטען קאָמיטעט פאַר די ענינים פון יודישער מלאכה, דער דאָזיגער נומער איז געווידמעט הויפּטזעכליך דער דורכגעפיהרטער אַקציע פאַר דער לעגאַליזירונג פון יודישע געזעלען אין פּוילען. חוץ דעם רייכען אינפאָרמאַטיווען בעריכטס מאַטעריאַל וועגען דער אַקציע אין וואַרשא און אויף דער פּראָווינץ, ערהאַלט אויך דער בולעטין אַרטיקלען פון י. גיטערמאַן (די אויפגאַבע פון די קאָמיטעטען פאַר די ענינים פון יודישער מלאכה אין דער איצטיגער צייט), ה. האָפּמאַן (די יורידישע לאַגע פון די „כאַלופּניקעס") און אַנד.

די לופט-פּאָסט קאָמוניקאַציע קיין ארץ ישראל.

די פּוילישע „ארץ-ישראלדיגע האַנדעלס קאַמער" מאַכט בעקאַנט, אַז אין צוזאַמענהאַנג מיט די לעצטע געשעהענישען און פליהה-דייזע פּלאַן וועלען לופט-פּאָסט פּאַקעטען פון פּוילען קיין א"י אָפּגעשיקט ווערען מיט אַעראָפּלאַנען פון וואַרשע קיין סאַלאָניקי און אַטען יעדען דינסטאָג, דאָנערשטאָג, און שבת. בריף פאַר דער לופט-פּאָסט מוזען אַריינגעוואָרפען ווערען אין פּאָסט-קעסטלעך ערגעץ מאָנטאָג, מיטוואָך און פרייטאָג ביז אַ זייגער 10 אָוועגד, און אין די לופט-פּאָסט קעסטלעך (בלויע) אויך אין טאָג פון אָפּפליה ביז אַ זייגער 5 פאַרטאָג.

ביליגער דער טאַריף אויף אַעראָפּלאַן רייזעס.

געכטען איז אַריין אין קראַפט דער נייער טאַריף פון אַעראָפּלאַן-רייזעס פאַר פּאַסאַזשירען אויף די פּוילישע ליניעס. דער נייער טאַריף זעהט פאָר 20 פּראָצענט הנחות ביים קויפען בילעטען אויף צוריק.

Dr. REICHER
פּאָלודניאָווא 28. טעל. 120-93
ספּעציאַליסט
פאַר מענער - שוואַכע - בעהאַנדלונג
סעקסועלע בעראַטונגען פון פּסיכאָ - אַנאַליזען
נעמט אָן פון 8—11 פון 5—8 אָוונט.

זעלטענע געלעגענהייט! | זעלטענע איינקויפס-געלעגענהייט! | ליקווידאַציע-פערקויף!
צוליב ליקווידאַציע
פערקויפט אויס דאָס בעקאַנטע טוך- און קאָרט-געשעפט פון
H. WŁOSKI
לאָדז, 3 נאַוואָמיעסקאַ 3
טעל. 114.92. פראָנט. 2-טער שטאָק
צום איצטיגען פריהלינג און זומער-סעזאָן די בעסטע הערן און דאַמען שטאָפען אויף פּאַלטענס און אַנצוגען פון ביליצער, טאָמאַשאָווער און אַנדערע פאַבריקען
בעמערקונג: אַ פּאַרטיע רעשט-וואַרען איז מיטצופּאַרקויפען.
קומט און איבערצייגט אייך | צו ליקווידאַציע-פּרייזען! | נוצט אויס די געלעגענהייט!

די פערוואַלטונג פון „מחזיקי-חולים"
בעהם אַלע מיטגלידער ווי אויך די מיטגלידערינס פון דער פרויען און נאַהרונגס-סעקציע אָפּצוגעבען דעם לעצטען כבוד פון
ב"ע חי' יוטא
(פרוי פון הנדיב שמואל הובעל נ"י)
די לויה קומט פאַר היינט, 3 אַ זייגער נאָכמיטאָג פון טהרה-הויז.
די פערוואַלטונג.

נאָך לאַנגע און שווערע ליידען איז געשטאָרבען מיין ליבער מאַן, אונזער טייערער פאָטער, שוויגער-פאָטער, גרויס-פאָטער, ברודער און אָנקעל
ב"ע
בנימין קראַכמאַן
(בירגער פון דער שטאָט לאָדז)
די לויה קומט פאַר היינט, מיטוואָך, 3 אַ זייגער נ"מ. פון טרויער-הויז שטערלינגאַ 12 וואו מען וואָס ס'טיילען מיט אין גרויס צער
די טיפבעטרויערנדע הינטערבליבענע

CUKIERNIA
„ŹRÓDŁO"
PRZEJAZD 1, tel. 209·87 i 133·72
עמפּפעהלט
אויסגעצייכענטע לאָדעס
צוזאַמען מיט מאָדע-וואַסער און וואַפלען אַ פּאָרציע 35 גר.
יאַרסקע אוועבדבראָטלעך
פון 4 גענג צו 1 זל.

אויסבעסערונג!
אין דעם אָנאָנס פון דער פירמע „Lloyd Krajowy"
דעם 12-טען אַפּריל ד. י.: איז געווען געדרוקט על פּי טעות „פּעקלעך" און עס דאַרף זיין: „טראַנספּאָרטען".

Dr. med.
Oskar Tuch
choroby wewn. i dzieci
PRZEPROWADZIŁ SIĘ
11-go Listopada 22
tel. 138·05.

היינט צוויי גרויסע רעוויזיאָניסטישע
מאַסען-מיטינגען
וועגען די געשעהענישען אין א"י
אין צוזאַמענהאַנג מיט די געשעהענישען אין ארץ-ישראל אָרדנעט איין דער לאָדזער הצה"ר היינט מיטוואָך
2 גרויסע מאַסען-מיטינגען
9 אַ זייגער אין אָוונט אין די לאָקאַלען פון נ.צ.א. נאַרוטאָוויטשאַ 28 און פון בעלוטער בית"ר לעגיאָנאָווע 16 יזגיער-ושער 23. מיטן אָנטייל פון: אינזש. עקפּערן, מ. בערנשטיין, מ. זיידע, אדוו. קרויזע, ד"ר פעלדמאַן, ד"ר איזביצקי, אדוו. בערקאָל, צ. קאָנטאָר און אַנד. איינגאַנג פריי. לאָדזער יודען — קומט מאַסענווייז!

ב"ה בקשה ואזהרת הסגת גבול
'הכאָב בעדינגען אויף אַ מנין אין וויש-ניאָווא, ווילאַ זייטמאַן נעבען לוביאָנסקי. כ'בעט נישט צו דינגען אויך אויף אַ מנין אין דער געגענד נישט מסיג גבול צו זיין ס'איז נישט קיין טובה פאַר ביידע. המבקש למען השלום והמזהיר.
אלימלך משמש.

וויכטיג פאַר פאַבריקאַנטען און האַנדווערקער
שווייסונגען, מאַשינען-טיילען און רעפּאַראַטורען
פיהרט אויס בילי
די מעכאַנישע שלאָסעריי
י. רעדער
11 ליסטאָפּאַדאַ 11/13
(רוג זאַכאָדניאַ)

אויערן, נאָז און האַלז קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. Rakowski
פּיעטריקאָווער 67. טעל. 127-81
נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוועקס אָפּעראַציע א. אז. וו. ווי אויך אַמבולאַטאָרישע פון 9-2 און פון 4-8 אָוונט.
ביי דער קליניק איז טעטיג
אַ רענטגען-גאַבינעט
פאַר דורכלייכטונגען און עלעקטרישע פּאָטאָגראַפיעס

בעסט ש-באַקטעריאָלאָגישער לאַבאָראַטאָריום
פּ. שאַיי, לאָדז
פּיעטריקאָווער 37
פיהרט אויס זאַמעל, פּראַקטישע אַנאַליזען.

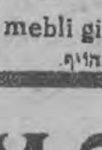

Dr. med.
M. GLAZER
ספּעציאַליסט פאַר הויט-
און וועגערישע קראַנקהייטען
ZACHODNIA 64, tel. 185-49.
נעהמט אָן פון 12—2 מיטאָג און פון 7 ביז 8.30 אָוונט.
זונטאָג און הנאות פון 10—12 בייטאָג

לעבענס-
פערזיכערונגס-פּאָליסען
אינלענדישע און אויסלענדישע, אפילו פון גאַנץ לאַנג נישט געצאָהלטע, קענען אייך האָבען אַ געוויסן ווערט, אויב איהר וועט זיך ווענדען
Łódź Piotrkowska 145, m.5a
פּערזענליך פון 4 ביז 7 נאָכמ.

Dr. med. Niewiażski
ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפיליס און הויט - קראַנקהייטען. בעהאַנדלונג פון מענער - שוואַכע
אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
פראָנט, 1טער שטאָק
נעהמט אָן פון 8-11 און פון 5-9 אָוונטס
זונטאָג און יום טוב פון 9-1 נאָכמיטאָג.
אַפּעציעלער וואַרטע - זאַל פאַר פרויען

נאָך דער דעמיסיע
פון קראָקאָווער וואָיעוואָדע פּולק. שוויטאַלסקי

וואַרשאַ, 21 (טעלעפאָניש)
אויפֿ'ן אָרט פֿון דימיסיאָנירטען קראָקאָווער וואָיעוואָדע שוויטאַלסקי איז נאָמינירט געוואָרען פּולק. מיכאַל גנאַאינסקי, ביז־איצטיגער קאָמענדאַנט פֿון דער אַרטילעריע־שול אין טאָרן.

* * *

די „פּרעס"־אַגענטור מעלדעט: אין די פּאָליטישע קרייזען האָט געמאַכט א רושם די פֿאָרם אין וועלכער דער קראָקאָווער וואָיעוואָדע שוויטאַלסקי האָט בעקומען דעמיסיע. די אויספֿאָרשונג וואָס איז געפֿיהרט געוואָרען נאָך די קראָקאָווער געשעהענישען האָט פֿעסטגעשטעלט די שולד פֿון וואָיעוואָדע. אַ נישט־אָנגענעהמען איינדרוק האָט געמאַכט דאָס פֿערהאַלטען זיך פֿון פּולק. שוויטאַלסקי באַלד נאָך די בלוטיגע געשעהענישען אין דער אָנוועזענהייט פֿון דער צענטראַלער מאַכט. אין די רעגירונגס־קרייזען האָט מען געוואַרט, אַז וואָיעוואָדע שוויטאַלסקי וועט זיך אָפּגעבען אין דעמיסיע. דאָס איז אָבער נישט געשעהן. צוליב דעם האָט פּולק. שוויטאַלסקי בעקומען דעמיסיע לויט אַ בעשלוס פֿון מיניסטאָרען־ראַט, וואָס איז בעשטעטיגט געוואָרען דורך דעם מלוכה־פּרעזידענט.

וואַרשאַ, 21 (טעלעפאָניש)
היינט האָט דער פּרעמיער קאָשטשאַלקאָווסקי געהאַט אַ לענגערען געשפּרעך מיט'ן גענעראַל־אינספּעקטאָר פֿון דער אַרמעע, גען. רידז־שמיגלי.
גען. רידז־שמיגלי האָט אויך אָפּגעהאַלטען אַ קאָנפֿערענץ מיט'ן פּרעזעס פֿון באַנק – פּאָלסקי פּולק. קאָץ.

וואַרשאַ, 21 (טעלעפאָניש)
צוליב דעם, וואָס אין עטליכע צייטונגען האָבען זיך בעוויזען ידיעות, אַז פּולק. מאַטושעווסקי האָט שוין פֿריהער געבעטען דעמיסיע אַלס פֿאָרזיצער פֿון דער אָפּשפּאָרונגס־קאָמיסיע פֿאַר די זעלבסטפֿערוואַלטונגען, דערוויסען מיר זיך, אַז די דעמיסיע איז בעקומען לויט דעם אויפֿטראַג פֿון פּרעמיער.
די מאַסגעבענדע פֿאַקטאָרען האַלטען דעם פּולק. מאַטושעווסקי פֿאַר דעם אויטאָר פֿון קאָנפֿיסקירטען אַרטיקעל אין דער „גאַזעטאַ פּאָלסקאַ".
ווי מען זעהט איצט, פֿיהרט די קאַמפּאַניע קעגען דער איצטיגער רעגירונג נישט נאָר די „גאַזעטאַ פּאָלסקאַ", נאָר אויך דער „עקספּרעס פּאָראַנני".

וואַרשאַ, 21 (טעלעפאָניש)
היינט זאָל קומען קיין וואַרשאַ דער געוו. פּרעמיער פּראָפ. באַרטעל. ער וועט וואָיגען ביים פּרעמיער קאָשטשאַלקאָווסקי.

וואַרשאַ, 21 (טעלעפאָניש)
אין ערשטען יאָהרטאָג פֿון דער נייער קאָנסטיטוציע, וועט דעם 23־טען אַפּריל האַלב 9 אָוונד האַלטען אַ רעדע דער סיים־מאַרשאַלעק צאַר.

דיסקוסיע וועגען דער ענגלישער אויסערן־פּאָליטיק
דעפּוטאַטען פֿאָדערן אַז ענגלאַנד זאָל אַרויסטרעטען פֿון דער פֿעלקער־ליגע

לאָנדאָן, 21 (ספּ. טעל.)
אויף דער היינט'יגער זיצונג פֿון ענגלישען פּאַרלאַמענט איז פֿאָרגעקומען אַ דיסקוסיע וועגען דער אויסערליכער פּאָליטיק.
מינ. אידען האָט פֿערטיידיגט די פֿאָדערונג פֿון טערקיי צו פֿאָרטיפֿיקירען די דאַרדאַנעלען.
די קאָנסערוואַטיסטען יוייז און עמערי האָבען גערעדט וועגען דער רעוויזיע פֿון די קאָלאָניען־מאַנדאַטען און זיך אַרויסגעזאָגט געגען דער רעוויזיע.
מינ. טהאָמאַס האָט געענטפֿערט, אַז אויב אַזאַ פֿאָדערונג זאָל אַרויסשוואומען יועט ענגלאַנד זיך מוזען פֿערשטענדיגען מיט די דאָמיניעס, ווי אויך מיט פֿראַנקרייך און בעלגיען, וועלכע זענען דעריין פֿעראינטערעסירט.
דער ליבעראַל מאַנדער האָט בעריהרט דעם אַביסיניש־איטאַליענישען קאָנפֿליקט, פֿאָדערנד אַ אָנווענדען שאַרפֿע סאַנקציעס געגען איטאַליען און צווינגען פֿראַנקרייך מ'טצואַרבייטען מיט ענגלאַנד.
דער רעדנער האָט פֿערלאַנגט, אַז ענגלאַנד זאָל אַרויסטרעטען פֿון דער פֿעלקער־ליגע, אויב פֿראַנקרייך וועט שטעהן אויפֿ'ן שטאַנדפּונקט, אַז אַביסיניען מוז געבערענגט ווערען פֿאַר אַ קרבן.
דער לייבאָר־דעפּוטאַט הענדערסאָן האָט פֿערלאַנגט די דעמ'סיע פֿון ענגלישען אַמבאַסאַדאָר אין רוים און אָנצווענדען שאַרפֿע אַנטי־איטאַליענישע סאַנקציעס.
דער קאָנסערוואַטיסט יוויאַן האָט שאַרף אַטאַקירט דייטשלאַנד און איטאַליען.
דער וויצע־מיניסטער קרענבורן האָט געענטפֿערט, אַז ענגלאַנד איז גרייט אָנצווענדען די שאַרפֿסטע סאַנקציעס געגען איטאַליען, אויב וועגען דעם וועט זיין אַ געמיינזאַמער בעשלוס אין דער פֿעלקער־ליגע.

איטאַליענישע מיליטער רוקט זיך נעהנטער צו דער אַביסינישער הויפּט־שטאָט

לאָנדאָן, 21 (ספּ. טעל.)
דאָס איטאַליענישע מיליטער רוקט זיך צו צו אַדיס־אַבעבאַ.
אויפֿ'ן דרום־פֿראָנט האָט די ליבישע אָפּטיילונג פֿערנומען סאַגאַג און אָפּגעשניטען דעם לינקען אַביסינישען פֿליגעל פֿון סאַסאַבאַנעע, וואָס האָט געשטעמפּעלט דעם גורל פֿון דער דאָזיגער שטאָט. די אַביסיניער האָבען אַטאַקירט די דאָזיגע אָפּטיילונג און געליטען אַ פֿערלוסט פֿון 10 טויזענד מאַן.
די איטאַליענישע אַעראָפּלאַנען האָבען נעכטען אַטאַקירט מאַגאַלאַ. דאָס איטאַליענישע מיליטער האָט נאָך נישט דערגרייכט שאַלאַמעדאַ, וואָס געפֿינט זיך 60 קילאָמעטער פֿון אַדיס־אַבעבאַ.
פֿון אַדיס־אַבעבאַ מעלדעט מען: נאָכדעם, ווי די רעגירונג און די הויפּט־אינסטיטוציעס האָבען פֿערלאָזען די שטאָט, הערשט דאָ אַן אומגעהויערע פּאַניק. די בעפֿעלקערונג געהט אַוועק אין די בערג. די ענטלאָפֿענע מיליטער־אָפּטיילונגען פֿאָרמירען זיך כדי צו פֿערטיידיגען די הויפּט־שטאָט. די פֿערטיידיגונג איז אָבער זעהר פּראָבלעמאַטיש. דער גייסט פֿון דער בעפֿעלקערונג און אַרמעע איז צובראָכען. דאָס מיליטער האָט נישט קיין שום געוועהר. די לעצטע זאַפּאַסען גאָלד און זילבער זענען נעכטען אַרויסגעפֿיהרט געוואָרען.

אַדיס־אַבעבאַ, 21 (ספּ. טעל.)
אויף דער לעצטער זיצונג פֿון מיניסטאָרען־ראַט איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז די אַביסינישע רעגירונג וועט זיך בעמיהען, ווי לאַנג מ'וועט זיך לאָזען, צו פֿערבלייבען אין דער הויפּט־שטאָט.

פּריוואַטע
ווענעראָלאָגישע לעטשניצע
161 פּיעטרקאָווער 161
בעהאַנדלונג פֿון מענער־שוועכע, הויט און געשלעכטס קראַנקהייטען דורך דאָקטוירים־ספּעציאַליסטען.
אָפֿען פֿון 8 פֿריה ביז 9 אָוונט. זונטאָג און חגאות — פֿון 9 ביז 1 מיטאָג.
אַ פֿרוי־דאָקטאָר נעהמט אָן פֿון 3—5 נאָכם.
אַ בעראַטונג 3 זל.

פּרעמיער קאָשטשאַלקאָווסקי פֿאָהרט היינט אָפּ קיין בודאַפּעשט

וואַרשאַ, 21 (טעלעפאָניש)
דער פּוילישער געזאַנדטער אין בודאַפּעשט, לעפּקאָווסקי, האָט נעכטען אָפּגעגעבען אַ דינער דעם פּרעמיער געמבעש און דעם אויסערן־מיניסטער קאַני, כדי אויסצודריקען אין נאָמען פֿון דער פּוילישער רעגירונג בעדויערען, צוליב דער נויטיגקייט אָפּצולעגען דעם וויזיט פֿון פּרעמיער קאָשטשאַלקאָווסקי.
ווי מ'ר דערוויסען זיך, האָט זיך דער געזונד־צושטאַנד פֿון פּרעמיער קאָשטשאַלקאָווסקי אויף אַזויפֿיל פֿערבעסערט, אַז שוין מאָרגען, מיטוואָך, וועט ער קענען אונטערנעמען די רייזע קיין בודאַפּעשט, כדי צו רעוויזיטירען דעם פּרעמיער געמבעש.
דער פּרעמיער וועט צוריקקומען קיין וואַרשאַ נאָך פֿאַר'ן קומען אין דער הויפּט־שטאָט פֿון בעלגישען פּרעמ'ער און אויסערן־מיניסטער וואַן־זעלאַנד וועלכער פֿערלאָזט בריסעל אויפֿ'ן וועג קיין פּוילען שבת, דעם 25 ד. ח.

60 לעמבערגער קאָמוניסטען אָפּגעשיקט קיין קאַרטוז־בערעזע

לעמבערג, 21 (טעלעפאָניש)
60 קאָמוניסטען, וועלכע זענען אַרעסטירט געוואָרען נאָך די לעמבערגער געשעהענישען, זענען אָפּגעשיקט געוואָרען אין איזאָלאַציע־לאַגער קיין קאַרטוז־בערעזאַ.

אַמעריקאַנער ציוניסטען נעהמען אָנטייל אין יודישען וועלט־קאָנגרעס

ניו־יאָרק, 21 (יט"א טעלעגראַפֿיש)
דער אַדמיניסטראַטיווער קאָמיטעט פֿון דער אַמעריקאַנער ציוניסטישער פֿעדעראַציע האָט בעשלאָסען אָנטיילצונעהמען אין יודישען וועלט־קאָנגרעס.

פֿערפֿלייצונג אין צפֿון־איטאַליען

מיילאַנד, 21 (ספּ. טעל.)
אין צפֿון־איטאַליען איז פֿאָרגעקומען אַ קאַטאַסטראָפֿאַלע פֿערפֿלייצונג. אין ווענעדיג איז פֿערפֿליצט געוואָרען די גאַנצע שטאָט. די שאָדענס זענען גרויס. אין גענואַ האָט דאָס וואַסער פֿערפֿליצט די שטאָט אויף אַ האַלבען מעטער הויך. אין צפֿון־איטאַליען איז דער שיף־פֿערקעהר אָפּגעשטעלט געוואָרען.

מ'זוכט דעם דייטשען געזאַנדטען

קאַהיראָ, 21 (ספּ. טעל.)
די זוכונגען נאָך דעם פֿערלוירען־געגאַנגענעם דייטשען געזאַנדטען אין קאַהיראָ פֿאָן שטאָהרער, האָבען נישט געגעבען קיין שום רעזולטאַט, עראָפּלאַנען זוכען אין דער מדבר.

פֿון דער לאָדזער בערזע

באַנק פּאָלסקי — — —	94.50
3 פּראָצ. בױד. — — —	25.00
4 „ דאָלאַרובקע — — —	49.50
7 „ סטאַביליזאַציע (אמ.) — —	62.00
5 „ וואַרשאַווער פּ. ב. 1934 —	51.00
5 „ לאָדזער —	46.00
ענגלישער פֿונט —	26.27
דאָלאַר אָפֿיצ. — 5.31.50 נישט־אָפֿיציעל —	5.31
גאָלד־דאָלאַר — — —	9.20
גאָלד־רובל — — — —	4.90
רייכשער מאַרק — — —	1.40
פֿראַנק שווייצערישע — —	1.73,18

אויף די לטוואַנטינישע ירידים
קיין פּאַלעסטינאַ
הנחות פֿאַר די ה"ה סוחרים!
קייז עסטרייך
פֿון 23/4 ביז'ן 28/4 169 זל.
אויספֿלוג קיין וויען
30/4 פֿון 75 זל.
אויף „Kościuszko"
דורך 7 ימים 12/4 פֿון 400 זל.
הנחה־רייזעס קיין פּאָזען.
הנחה־פּעסער קיין אויסלאַנד און עסטרייך און טשעכאָסלאָוואַקיי.
„אַרביס", פּיעטריקאָווער 18 (מעוו) טעל. 249.40

טרויער אין ארץ־ישראל

(ענדע פֿון דער 1־טער זייט)
ביים איינלעשען די שרפֿה אין די תימ'ער הייזער.

ירושלים, 21 (יט"א טעלעגראַפֿיש)
דער הויך־קאָמיסאַר האָט אויף היינט איינגעלאַדען אויף אַ קאָנפֿערענץ די פֿיהרער פֿון די אַראַבישע פּאַרטייען.
די אַראַבער אין חברון האָבען פּראָקלאַמירט אַ גענעראַל־שטרייק.
עס געהען קלאַנגען, אַז די אַראַבער וועלען פּראָקלאַמירען אַ גענעראַל־שטרייק אין גאַנצען לאַנד.
די אַראַבישע פּרעסע הערט נישט אויף צו העצען.
אין דער צייטונג „אַלזאַמעאַ" איז אָפּגעדרוקט אַ פּראָוואָקאַטאָרישער אַרטיקעל געגען דעם הויך־קאָמיסאַר. די צייטונג איז אָפּגעשטעלט געוואָרען.
די מופֿטי־פּאַרטיי רופֿט צו ווייטערדיגע אַרויסטרעטונגען און נישט אָפּצושטעלען דעם קאַמף.

ירושלים, 21 (יט"א טעלעגראַפֿיש)
היינט איז אין תל־אביב פֿאָרגעקומען די לויה פֿון די ווייטערדיגע פֿינף קרבנות. עס האָבען אָנטיילגענומען טויזענדער מלוים.
די לויה איז פֿאָרגעקומען מיט ערנסט און ווירדע.
אין נאָמען פֿון דער עריה האָט גערעדט רוקח, אין נאָמען פֿון דער עקזעקוטיווע — גרינבוים.

תל־אביב, 21 (יט"א טעלעגראַפֿיש)
דאָ געפֿינען זיך 3500 יודען, אַנטלאָפֿענע פֿון יפו.
עס איז פֿעסטגעשטעלט געוואָרען דער נאָמען פֿון אַ נישט־דערקענטען טויטען. דאָס איז משה מאַרסאָן.

ירושלים, 21 (יט"א טעלעגראַפֿיש)
„פּאַלעסטיין" מעלדעט, אַז אין יפו זענען היינט אַרעסטירט געוואָרען עטליכע אַראַבישע אַגיטאַטאָרען, וועלכע זאָלען האָבען אונטערגעשטעלט געוואָרען דורך די קאָמוניסטען.

ירושלים, 21 (יט"א טעלעגראַפֿיש)
דער הויך־קאָמיסאַר וואוקאָפּ האָט אַרויסגעגעבען אַן אויפֿרוף צו דער בעפֿעלקערונג, [illegible] יעדע אומרוהען וועלען אונטערדריקט ווערען מיט אַלע מיטלען. יעדער, וועלכער וועט אָנטיילנעהמען אין די אומרוהען, ריזיקירט מיט'ן לעבען.

ניו־יאָרק, 21 (יט"א טעלעגראַפֿיש)
די אַמעריקאַנער פּרעסע ברענגט גרויסע אַרטיקלען וועגען די געשעהענישען אין ארץ־ישראל.
דער „טיימס" שרייבט, אַז די געשעהנישען זענען אַ קאַמף פֿון דער אַראַבישער רעאַקציע מיט דעם יודישען אונטערנעהמונגס־גייסט אין א"י.

דער דאָנערשטאָג'דיגער פּאַרמיטאָג איז אַדורך רוהיג. מ'האַלט די לאַגע פֿאַר ענטשפּאַנט.
לעצטע דעפּעשען, 12 ביינאַכט

תל־אביב, 21 (יט"א טעלעגראַפֿיש)
די יודישע אַדוואָקאַטען האָבען בעשלאָסען צו פֿאָדערן פֿון דער רעגירונג, אַז אַלע געריכטס אינסטאַנצען זאָלען איבערגעפֿיהרט ווערען פֿון יפו קיין תל־אביב. אַלס צייכען פֿון פּראָטעסט וועלען די יודישע אַדוואָקאַטען נישט אַרויסטרעטען 2 חדשים אין די יפו'ער געריכטען.

ירושלים, 21 (יט"א טעלעגראַפֿיש)
היינט זענען ווידער געשטאָרבען 2 פֿון די פֿערוואונדעטע יודען. דאָס זענען יצחק צייטלין, נחום כאַבאַד

תל־אביב, 21 (יט"א טעלעגראַפֿיש)
דער „הבוקר" שרייבט, אַז די אַראַבישע פּאָליציאַנטען האָבען נישט פֿערטיידיגט די יודען, נאָר פֿערקעהרט, געהעצט געגען יודען, די אַראַבישע פֿייער־לעשער האָבען אָנשטאָט צו לעשען די שרפֿות אונטערגעצונדען די יודישע הייזער אין שכונת־שאַפּירא.

ירושלים, 21 (יט"א טעלעגראַפֿיש)
היינט איז פֿאָרגעקומען אַ געמיינזאַמע זיצונג פֿון ועד־לאומי מיט דער עקזעקוטיווע. נאָך דער זיצונג איז פּרעזידענט ווייצמאַן אַוועק אויף אַ געשפּרעך מיט'ן הויך־קאָמיסאַר וואוקאָפּ.

ירושלים, 21 (יט"א טעלעגראַפֿיש)
„דבר" האָט היינט פֿערעפֿענטליכט אַ זעהר שאַרפֿען אַרטיקעל געגען דער ארץ־ישראל'דיגער רעגירונג.

ירושלים, 21 (יט"א טעלעגראַפֿיש)
דאָ זענען אַרעסטירט געוואָרען 50 יודען אונטערן פֿאָרוואורף פֿון גרינדען אַ זעלבסטשוץ.
דריי אַראַבער, וועלכע זענען אַרעסטירט געוואָרען פֿאַר גרינדען אַ בעוואָפֿענטע גרופּע, זענען באַלד בעפֿרייט געוואָרען.

ירושלים, 21 (יט"א טעלעגראַפֿיש)
דער פֿיהרער פֿון דער מופֿטי־פּאַרטיי איז היינט געווען ביים הויך־קאָמיסאַר, כדי צו פּראָטעסטירען געגען די „יודישע אָנפֿאַלען אויף די אַראַבער". נאָך דעם בעזוך איז פֿערעפֿענטליכט געוואָרען אַ קאָמוניקאַט, אַז די אַראַבער האָבען צוגעזאָגט צו רופֿען צו אָרדנונג.

ירושלים, 21 (יט"א טעלעגראַפֿיש)
די יודישע סוחרים האָבען זיך געווענדעט צו דער רעגירונג, אַז די אַראַבישע אַרבייטער זאָלען געצוואונגען ווערען אויסצולאָדענען די שיפֿען אין יפו, אויב נישט וועלען אַריינגעשיקט ווערען צו דעם צוועק יודישע אַרבייטער.

אין תל־אביב איז פֿאָרגעקומען אַ זיצונג פֿון עריה. ס'איז פֿעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז אין דער שטאָט געפֿינען זיך 7000 פּליטים. ס'איז בעשלאָסען געוואָרען צו פֿאָדערן פֿון דער רעגירונג, אַז די אָרדנונג זאָל צוריקגעשטעלט ווערען און אַז די שיפֿען זאָלען אויסגעלאָדען ווערען, ווייל אַנדערש דראָהט תל־אביב אַ מאַנגעל אין לעבענס־מיטלען.
בכלל האָט זיך די לאַגע שטאַרק פֿערבעסערט און מ'האָפֿט, אַז די אָרדנונג וועט צוריקגעשטעלט ווערען.

ירושלים, 21 (יט"א טעלעגראַפֿיש)
ס'איז פֿעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז ביז מאָנטאָג אין אָוונט זענען דערהרג'עט געוואָרען 16 יודען און 70 זענען פֿערוואונדעט געוואָרען.

ניו־יאָרק, 21 (יט"א טעלעגראַפֿיש)
מאיר גראָסמאַן האָט היינט אָפּגעדרוקט אַ ערקלערונג אין דער אַמעריקאַנער פּרעסע, אין וועלכער ער בעשולדיגט די ענגלישע רעגירונג אין די געשעהענישען אין ארץ־ישראל.

אין וואַרשאַ

וואַרשאַ, 21 (טעלעפאָניש)
אין צוזאַמענהאַנג מיט די געשעהענישען אין ארץ ישראל איז היינט פֿאָרגעקומען אַ גרויסע זיצונג פֿון אַלע צענטראַל־קאָמיטעטען פֿון די ציוניסטישע גרופּירונגען אין פּוילען, ס'האָבען גערעדט ד"ר שיפּער, אינזש. רייס און אַנדערע. ס'איז בעשלאָסען געוואָרען אַרויסצוגעבען אַ געמיינזאַמען אויפֿרוף צו די יודישע מאַסען נישט צו פֿערצווייפֿלען. ווייטער איז בעשלאָסען געוואָרען פֿסדר שטעהן אין אַ טעלעגראַפֿישען קאָנטאַקט מיטן ועד לאומי און דער יודישער אַגענץ. צו דעם צוועק איז געוועהלט געוואָרען אַ ספּעציעלע קאָמיסיע. עס זענען אַרויסגעשיקט געוואָרען דעפּעשען צום ועד לאומי און דער יודישער אַגענץ מיט אַ פֿערזיכערונג, אַז די יודישע מאַסען אין פּוילען זענען מיט'ן ישוב און ריפֿען צו מוט און אויסדויער.
אין ראַבינאַט איז היינט פֿאָרגעקומען אַ טרויער־זיצונג, ס'איז געמאַכט געוואָרען אַ הזכרה די געפֿאַלענע קדושים.
די נאָהעטסטע טעג וועלען פֿאָרקומען פֿיל טרויער־פֿערזאַמלונגען.

וואַרשאַ, 21 (טעלעפאָניש)
היינט אינדערפֿריה זענען אָפּגעפֿאָהרען קיין ארץ ישראל 600 עולים. אויפֿ'ן וואָקזאַל האָבען זיך פֿערזאַמעלט טויזענדער בעגלייטער, נישט קוקענדיג אויף די ידיעות פֿון ארץ ישראל האָבען די עולים געזונגען און געטאַנצט ביז'ן צוג־אָפּגאַנג.

רעזולטאט פון בעזעצן דעם איבער-רהיין

געשעהענע פאקטען זענען שטארקער ווי אפמאכען

היטלערס בעזעצען מיט דייטש מיליטער דאס רהיין-געביט איז שוין געווארען כמעט ווי פערגעסען. דער שטורם איז אדורך, פראנקרייך האט זיך שוין זעהט אויס ווי בערוהיגט. און דער נאציאנאל סאציאליסטישער רעזשים האט צו פערצייכענען א נייעם נצחון, וואס שטארקט אויסערגעוועהנליך זיין אינערליכע מאכט פאזיציע אין דייטשלאנד.

וואס שייך דער אויסערליכער פאליטישער לאגע פון הרימען רייך צוליב דער בעזעצונג פון אויבער-רהיין שרייבט דער זשענעווער קארעספאנדענט פון דער פאריזער „פ. נ." פאלגענדעס:

„די בעשלוסען וואס זענען אין זשענעווע אנגענומען געווארען דורך די 4 אזוי גערופענע לאקארנא מלכות, פערענדיגען די ערשטע פאזע פון קאנפליקט, וואס איז ארויסגערופען געווארען דורך דער איינזייטיגער אפווארפען דורך דייטשלאנד דעם לאקארנא-אפמאך און דאס בעזעצען מיט דייטש מיליטער די פריהער דעמיליטאריזירטער סטרעפע. איצט איז שוין נישט פאראן קיין שום ספק, אז דער דאזיגער אקט האט פאר דייטשלאנד נישט געבראכט קיין שום פאלגען, להיפוך, דאס דריטע רייך איז ארויס אלס זיגער פון דער געפערליכער אוואנטורע וואס זי האט געהאט אונטערגענומען.

אין זשענעווע ווי אויך אין לאנדאן איז דער נצחון געבליבען אויף דער זייט פון דער ענגלישער רעגירונג וועלכע האט פאר יעדען פרייז געוואלט ווייטער פיהרען די אונטערהאנדלונגען מיט דייטשלאנד מיטן ציל צו פערוואנדלען דעם לאקארנא אפמאך אין א נייעם אפמאך וואס זאל פערזיכערען די אומבעריהרליכקייט פון דער פראנצויזיש-בעלגישע גרעניצען אויף 25 יאהר.

די זשענעווער בעשלוסען האבען געמאכט א סוף צו דעם שווערען און טרויעריגען מיספערשטענדניש וואס איז געהאט ענטשטאנען צווישען פראנקרייך און ענגלאנד צוליב דער פראגע, וואס עס שטעלט מיט זיך איינענטליך פאר דער דיפלאמאטישער דאקומענט, וואס איז אונטערגעשריבען געווארען אין מערץ אין לאנדאן און אין וועלכען עס זענען אנגענעבען געווארען אונטער וועלכע בעדינגונגען מען קען צוטרעטען צו אונטערהאנדלען מיט דייטשלאנד וועגען שליסען א נייעם אפמאך. אין זיין רעדע אין פארלאמענט האט פלאנדען מיטגעטיילט אז דער לאנדאנער דאקומענט איז א הסכם וואס פערפליכטעט אלע וואס האבען איהם אונטערגעשריבען דערונטער אויך ענגלאנד און וואס שטעלט מיט זיך פאר א אונגעטיילט גאנצעם.

דער דאזיגער הסכם האט פון שטאנדפונקט פון דער פראנצויזישער רעגירונג געדארפט פארגעשטעלט ווערען דער דייטשער רעגירונג אין א אולטימאטיווער פארם ד.ה. אז ענטוועדער זי זאל עס אננעהמען אדער אפווארפען אינגאנצען אזוי ווי עס נעהט און שטעהט. פון ענגלישען שטאנדפונקט ווידער איז די איינציגע פערפליכטונג פון גאנצען לאנדאנער דאקומענט געווען נאך דער בריף וועגען דער גאראנטיע פאר פראנקרייך און בעלגיען. אין פאל ווען זיי זאלען איבערפאלען ווערען מצד דייטשלאנד און ווענען די בעראטונגען אין די גענעראל שטאבען. דאס איבריגע אין דאזיגען דאקומענט איז געווען נאר א פראיעקט פון פארשלאגען, וואס די דייטשע רעגירונג האט געקענט אננעהמען אדער אפווארפען אינגאנצען אדער טיילווייז און אין וועלכען מען האט נער קענט נאך א געמיינזאמען הסכם מאכען געוויסע ענדערונגען. יעדענפאלס פון שטאנדפונקט פון דער ענגלישער רעגירונג בעדייט נישט דאס אפווארפען דורך דייטשלאנד די פארשלאגען דער סוף פון די אונטערהאנדלונגען.

ווי בעוואוסט האט דייטשלאנד די לאנדאנער פארשלאגען פון די לאקארנא מלוכות אפגעווארפען. אין האט גלייכצייטיג אקעגענגעשטעלט איהרע קאנטר-פארשלאגען, פון איהר שטאנדפונקט האט די פראנצויזישע רעגירונג אין דער נאטע, וואס פלאנדען האט איבערגעגעבען אידענען אויפן וועג קיין זשענעווע, בעטאנט אז מיטן מאמענט וואס דייטשלאנד האט אפגעווארפען די פארשלאגען וואס מען האט איהר געמאכט דארף די פראצעדור פון הסכם בעטראכט ווערען פאר נישט געלונגען און פערענדיגט, און אז צוליב דעם דארף אריינטרעטען אין קראפט די בעשלוסען פון גאראנטיע בריף ד.ה. אז די גאראנטיעס וואס זענען אנגעוויזען געווארען אין בריף דארפען אויטאמאטיש זיך פערוואנדלען אין א מיליטערישען בונד, צווישען פראנקרייך און בעלגיען פון איין זייט און ענגלאנד פון דער אנדערער.

להיפוך האט ווידער אידען אויף דער זשענעווער קאנפערענץ אויפ'ן ענטשידענסטען אופן פראטעסטירט געגען דעם שטאנדפונקט וואס איז אויסגעדרוקט געווארען אין דער פראנצויזישער נאטע, אנווייזענדיג אז די אונטערהאנדלונגען קענען בשום אופן נישט בעטראכט ווערען פאר פערענדיגט בעזונדערס נאכדעם ווי דייטשלאנד האט פארגעלעגט איהרע פארשלאגען. אידען האט אין דעם פאל אונטערשטיצט דער בעלגישער פרעמיער וואן זעעלאנד, וועלכער וואלט נישט ווענינגער אויב נישט מעהר ווי אידען, געוואלט קומען צו א הסכם מיט דייטשלאנד.

געזיגט האט סוף כל סוף אידען, די פארשטעהער פון אלע 4 לאקארנא-מלוכות האבען בעשלאסען ווייטער צו פיהרען די אונטערהאנדלונגען מיט דייטשלאנד אין א רייהע נייע פראגען.

אמת, אידען האט זיך בעווארענט פאר פראנקרייך אנצונעהמען געוויסע שריט אין פאל ווען בעת די אונטערהאנדלונגען זאל דייטשלאנד אנהויבען צו בעפעסטיגען דעם רהיין-געביט, אדער ווען די זאל דארט פערגרעסערען די צאהל פון איהר מיליטער. אבער די דאזיגע בעווארענישען ביעדען נישט די גאראנטען. ווי עס האט ערקלערט אידען אין א געשפרעך מיט ענגלישע זשורנאליסטען קען קיינער נישט שטערען פראנקרייך אנצונעהמען אויף דער איינענער ריזיקא די אדער יענע זיכערקייטס-מיטלען, וואס וועלען זיך איהר ארויסווייזען פאר נויטווענדיג.

פון לאנדאנער דאקומענט איז אלזא איבערגעבליבען נאר דער גאראנטיע בריף. דאס איז אפילו זעהר א סך, אבער נישט אלץ. קיינער פאדערט שיין איצט נישט, אז מען זאל איבערשיקען אין אינטער-נאציאנאלען גערעכטיגקייטס טריבונאל אין האאג צו ענטשיידען צי דער פראנצויזיש-סאוויעטישער אפמאך שטעהט אין א סתירה צום לאקארנא פאקט, מען רעדט אויך שוין נישט וועגען א טיילווייזער דעמילי-טאריזאציע פון רהיין געביט אדער דארט ארויסצו-שיקען ענגליש-איטאליענישע מיליטערישע אפטיי-לונגען וואס שייך די פראגען וואס אידען דארף שטע-לען דייטשלאנד, וועט פאר איהר לגמרי נישט זיין שווער צו געבען א פאזיטיווען ענטפער, סוף כל סוף קאסט דאך נישט קיין סך צו געבען וואס פאר א צו-זאגען מען וויל נאר, פאר היטלער דייטשלאנד זענען וויכטיג פאקטען און נישט קיין הבטחות. און די פאק-טען בעשטעהן אין דעם, וואס דאס פערנעמען די רעמיליטאריזירטע סטרעפע איז אדורכגעגאנגען אהן פאלגען און וואס די אונטערהאנדלונגען מיט דייטש-לאנד קומען ווייטער פאר.

עס זענען נאך פאראן די אזוי גערופענע קאנ-סטרוקטיווע פלענער, נאר וועגען זיי איז בעסער צו שווייגען, ווייל זיי האבען צו דער פערלעצונג דורך היטלערן דעם לאקארנא אפמאך, א קליינעם שייכות.

—*×*—

25 טויזענד יודישע קינדער ווערען ארויסגעשיקט פון נאצי-שולען

(א בריף פון בערלין)

פון ב. סמאליאר

—*※*—

דער יוד אין דייטשלאנד איז איצט טריף. אבער זיינע שטייערן זענען נאך אלץ פונדעסטוועגען כשר.

אין תנזיכט פון שטייערן איז די דייטשע רעגי-רונג פונקט ווי יענער הוזוזירט ביי שלום-עליכם'ען: „דירה-געלד — טענה'ט דער הויזווירט — איז א היי-ליגע זאך; דירה-געלד מוז מען צאהלען פינקטליך".

עס פליסען די יודישע שטייערן אין דער רייכס באנק אין די מיליאנען מארק און העלפען אויסצוהאל-טען דעם גאנצען שטייער אפאראט. רעגירונגס אנ-שטאלטען, מוניציפאלע אנשטאלטען, פאליציי, שפי-טאלען — די דאזיגע אלע אינסטיטוציעס ווערען נאך אלץ אויפגעהאלטען דורך יודישע שטייערן, כאטש יודען זענען שוין לאנג פון הארטען בעזייטיגט גע-ווארען.

די איינציגע אינסטיטוציע וואו יודען קריגען נאך עפעס פאר זייערע שטייערן איז ביז איצט געווען די עלעמענטארע קינדער שול, אין די עלעמענטארע קינדער-שולען אין דייטשלאנד האט מען יודישע קינ-דער געזעצט אויף בעזונדערע בענק, אבער ארויס-געווארפען פון די שולען האט מען זיי נישט, אלגע-מאלס נישט אין די גרעסערע דייטשע שטעט.

איצט איז געקומען די רייהע אויך צו די שולען.

עס פאנגט זיך אן דער פריהלינג סעזאן, ווען — לויט א בעפעהל פון בילדונגס מיניסטעריום — ווע-לען אלע יודישע קינדער מוזען בעזייטיגט ווערען פון אלע אנפאנגס שולען איבערן גאנצען לאנד. יודען צאהלען טאקע שטייערן, אבער די קינדער-שולע איז א רעגירונגס-אינסטיטוציע—און יודישע קינדער זע-נען יודישע קינדער. אין א רעגירונגס-אינסטיטוציע אין דריטען רייך איז נישטא קיין פלאץ פאר יודען, אפילו פאר די יודישע קינדער אפילו נישט ווען זיי, די יודישע עלטערן צאהלען שווערע שטייערן אויף אויסצוהאלטען די גאנצע דייטשע שול-סיסטעם.

עס וועלען אין פערלויף פון די נאהענטסטע וואכען ארויסגעווארפען ווערען פון די עלעמענטארע שולען אין דייטשלאנד קאהנע 25.000 יודישע קינדער אנ/ארמעט פון יודישע שול-קינדער וועט ארויסגע-שיקט ווערען פון די קלאס-צימערן אויף קיינמאל זיך אהין צוריק נישט אומקעהרען.

וואס וועט פון די דאזיגע יודישע קינדער ווע-רען? וואו וועלען זיי פארזעצען זייער בילדונג?

ווער וועט איבערנעהמען זייער ערציהונג?

די דאזיגע פראגען שטעהען איצט אין זייער גאנ-צער שארפקייט פאר די יודישע צענטראלע ארגאני-זאציעס אין דייטשלאנד, וועלכע גרייטען זיך בעציי-טענס צו דעם דאזיגען גרויסען „קינדער גלות", פלענער ווערען איצט בעצייטענס אויסגעארבייט, כדי צו זעהען אז די טויזענטער יודישע קינדער זאלען נישט בלייבען אויסערן שול אהן אויסער ערציהונג. מיטלען ווערען בעצייטענס געזוכט. כדי צו קאנען עטאבלירען אן אייגענע שול-סיסטעם — א יודישע. פראגראמען ווערען איצטער בעצייטענס צוגעגרייט, צונעפאסט צו א שולע בלויז פאר יודישע קינדער, די צוגרייטונגען פאר דער יודישער „געטא שול" ווערען איצטער געמאכט בעצייטענס, כדי ווען די שטונדען וועלען קומען, זאלען יודישע קינדער נישט בלייבען אין גאס. נאר זאלען קאנען זאפארט ארי-בערגעהן צו זיך. אין זייער אייגענער שול, אין שול אהן נאצי-פאהנען, אהן נאצי-לעהרער און אהן דעם פערסמטען נאצי-גייסט...

* * *

אויב עס וועט נישט מעגליך זיין צו עטאבלירען אין דייטשלאנד גענוג יודישע קינדער שולען פאר אלע יודישע קינדער וואס וועלען ארויסגעווארפען ווע-רען פון די דייטשע שולען, איז עס נישט אזוי צוליב מאנגעל אין געלד, ווי צוליב מאנגעל אין... לעהרער.

פאראן איצט אין דייטשלאנד טויזענדער יודישע ארבייטסלאזע אינטעליגענטן אבער עס זענען נישטא אין דייטשלאנד גענוג יודישע לעהרער.

דער מין יודישער לעהרער איז איבערהויפט נישט געווען צו געפינען אין דייטשלאנד אפילו אין די יאה-רען ווען מען האט נישט בעדארפט אזוי פיל לעה-רער, די לעהרער פראפעסיע בעצאהלט זיך אין דיי-טשלאנד אזוי שלעכט, אז עס האט נישט געלוינט פ,שוט צו ווערען א לעהרער, בפרט נאך א יודישער לעהרער.

איצט וואלטען שוין פיל יודען געוואלט ווערע[ן] לעהרער, קאנען זיי אבער נישט — נישט זיי האבען דעם נויטיגען יודישען וויסען הערצו און נישט זי[י] האבען די פעדאגאגישע צוגרייטונג.

עס שאפט זיך דערפאר די לאגע אז עס וועלע[ן] זיין אין דייטשלאנד יודישע שולען אבער וואו וועט מען קריגען פאר די שולען לעהרער? הונדערטע ארויסגעשטויסענע יודישע אדוואקאטען, זשורנא-ליסטען, פראפעסארען וואלטען בלויז געווען גליק-ליך ווען זיי זאלען קריגען א שטעלע אלס לעהרע[ר] זאגאר פאר דעם מינימאלסטען געהאלט, אבער וואס קומט ארויס? קיין יודישע געשיכטע קענען זיי נישט, יודישע טראדיציעס זענען זיי פרעמד, וועגען יודי-שע יום-טובים האבען זיי קיין אהנונג נישט. ווי קע-נען אזעלכע מענשען ווערען די דערציהער פון א יונ-גען דור, וואס דארף קריגען דווקא א טראדיציאנע-לע יודישע דערציהונג?

מיט א שארפען מאנגעל אין לעהרער, בעמיהע[ן] זיך די יודישע קהלות אין דייטשלאנד בעצייטענ[ס] צוצוגרייטען לעהרער דורך ארגאניזירען „קורץ-טער-מיניגע לעהרער קורסען". די דאזיגע לעהרער-קור-סען זענען אבער ווייט נישט דאס וואס די נייע יודי-שע שולע אין דייטשלאנד וועט איצט דארפען. די ניי געבאקענע יודישע לעהרער וועלען נאך אליין דאר-פען געהן אין חדר אריין גענוג צייט, ביז זיי וועלע[ן] קריגען דעם ריכטיגען יודישען וויסען".

* * *

מען קאן נישט זאגען אז די יודישע קינדער וועלען זיי וועלען אויסגעשלאסען ווערען פון די דיי-טשע שולען, וועלען זיך אלע פיהלען אומגליקליך גראד פערקעהרט, די גרעסטע טייל פון זיי וועלען זי[ך] פיהלען זעהר גליקליך.

פאר דער גרעסטער טייל יודישע קינדער איז ד[י] דייטשע שול לעצטענס געווארען א ריכטיגער גה[י]-נום. אפגערעדט שוין דערפון, וואס זיי האבען גע-מוזט זיצען אויף בעזונדערע בענק, זענען זיי אויך אויף יעדען טריט און שריט דעגראדירט געווארע[ן] און ממש געפיניגט געווארען גייסטיג.

ווי קאן זיך שוין א יודיש קינד פיהלען אין [א] שולע, וואו — צי דער לעהרער וויל, אדער נישט — עס מוזען אומוויגסטען איינמאל א וואך דיסקו-טירט ווערען אין קלאס די „בעריהמטע" נירענבער-גער געזעצען?... וואס פאר א מאראלישער פיין ע[ס] איז פאר א יודיש קינד צו זיצען אין קלאס און הע-רען אלערליי דרשות נעגען די יודען!...

עס לערנען איצט איבער פינף טויזענד יודיש[ע] קינדער איבער פערשידענע געמיינדע שולען איבע[ר] גאנצען לאנד און זיי פיהלען זיך נארמאל, ווי [א] קינד דארף זיך פיהלען אין זיין קינדערשער סביב[ה] קיין נאצי-לידער, קיין ראסען-לעקציעס, קיין אנט[י]-סעמיטישע בעליידיגונגען, קיין ברוינע אוניפארמ[ען] פון „היטלער-יוגענד" — אלץ איז דא ליב און הי[י]-מיש, אלץ איז דא אייגענס, אלץ איז יודיש.

אט אין די אנגענעהמע אטמאספערע פון די פי[נף] טויזענד קינדער, — מעג זיין אין תוך א געטא-אטמאספערע, — זי דארף איצט פערברייטערט ווער[ען] פאר נאך 25.000 יודישע קינדער, אלע יודישע קי[נ]-דער אין דייטשלאנד, און נישט בלויז א טייל פ[ון] זיי, וועלען איצט דארפען איינגעארדענט ווערען א[ין] יודישע שולען, און דאס איז א שטיקעל ארבייט, וו[אס] איז גארנישט אזוי לייכט.

עס וועט קאסטען אמוניציגסטען א מיליאן מא[רק] א יאהר אויסצוהאלטען די יודישע שול-סיסטע[ם] אין דייטשלאנד, פיליכט וועט א טייל דערפון געדעק[ט] ווערען דורך שכר לימוד, דאס וועט אבער נישט ז[יין] די גרעסטע טייל, די גרעסטע טייל וועט מוזען קומע[ן] פון דרויסען, די גרעסטע טייל וועט מוזען קומען א[ל]ס שטיצע פון אויסלאנד.

—*※*—

א בעזוך אין דער ערשטער יודישער ים=שולע אין איטאליען

קיים א יאהר צייט עקזיסטירט אין דער קליינער פארט-שטאט ציוויטאוועקיא, נישט ווייט פון רוים א יודישע ים-שולע, וואס האט זיך אין משך פון איהר קורצער עקזיסטענץ אויסערגעוועהנליך ענטוויקעלט. זי שטעהט אונטער דער ליטונג פון איטאליענישע פלאט אפיצירען און בילדעט א סעקציע פון דער איטאליענישער ים-שולע, וואס עקזיסטירט שוין דארט זייט א לענגערער צייט, די יודישע ים-שולע האט א אייגענע היים און א אייגענע פרעכטיגע שול-שיף מיט 4 מאסטען. די שיף איז א מתנה פון אפרים קירשנער (פאריז), א אמאליגער גרויסער סוחר פון פוטערס אין לייפציג. די דאזיגע שול-שיף וואס טראגט די יודישע פארבען געפינט זיך איצט אין פארט פון ציוויטאוועקיא און גרייט זיך צו צו דער ים-רייזע אין מיטעללענדישען ים, וואס וועט פארקומען אנהויב יוני איבער שפאניען און צפון-אפריקא קיין ארץ ישראל.

א גרויסע צאהל יודען פון רוים האבען די לעצטע טעג געמאכט א אויספלוג קיין ציוויטאוועקיא בכדי צו בעזוכען די דארטיגע יודישע ים-שול און די יודישע שול-שיף. אין דעם אויספלוג האט זיך אויך בעטייליגט דער אויבער ראבינער פון רוים פראפעסאר סאציאני, ווייטער דער בעקאנטער טובערקולאז פארשער און ליטער פון מלוכהשען סאנאטאריום צע-זארע באטיסטי, פראפ. מענדעס, ווי אויך אנדערע אנגעזעהענע מיטגלידער פון דער יודישער קהלה אין רוים.

אין ציוויטאוועקיא האט מען פאר די געסט גע-מאכט א גרויסארטיגע אויפנאהמע און עס האט אויף אלע געמאכט א אויסערגעוועהנליכען שטארק-סען איינדרוק בעת די אנטיילנעהמער פון אויספלוג האבען בעזוכט דורך די מיטעלאלטערליכע פעסטונגס בנינים פון מיכעלאנזשעלאס און סאנגאלאס בע-ריהמטען פארט און דארט דערזעהן אויפ'ן ים די פרעכטיגע שול-שיף וואס איז זייט מעהר ווי צוויי טויזענד יאהר זיכער די איצטיגע גרעסערע שיף, וואס האט א ריין יודישע מאנשאפט.

אויפן בארד פון דער שול-שיף איז דער אויס-פלוג אויפגענומען געווארען דורך דעם קאפיטאן פוסקא, באלד דערנאך האבען זיך אויפ'ן באחר פון דער שיף אויסגעשטעלט די מאנשאפט, וואס בע-שטעהט פון פופציג מאן. דער קאמענדאנט פון פארט פון ציוויטאוועקיא, וואס האט זיך אויך געפונען צווישען די געסט איז צוזאמען מיטן אויבער-ראבינער ארומגעגאנגען פארן פראנט פון די אויפגעשטעלטע מאטראסען, בעת איינער פון די מאטראסען האט גע-האלטען אין האנד א ספר תורה.

אויבער ראבינער סאציאני האט דאן געהאלטען א רעדע וועגען דער אידעע און אויפגאבען פון דער ערשטער יודישער ים-שולע. די שול האט די אויפגא-בע אויסצובילדען יודישע קאפיטאנען און מאנשאפ-טען פאר דעם האנדעלס און פישער-פלאט וואס האלט זיך אין בויען אין ארץ-ישראל. די יונגע יודי-שע ים-פאהרער צווישען וועלכע עס געפינען זיך א סך אקאדעמיקער זענען געקומען קיין ציוויטאוועקיא פון אלע טיילען פון אייראפע, פון דייטשלאנד, עסט-רייך, פוילען, ליטע, רומעניען און פון די איטאליע-נישע קאלאניע, אין ראדאס און טריפאלים. עס פער-שטעהט זיך אז אלע זענען זיי ציוניסטען, וועלכע פיה-לען זיך פערבינדען אין חברישען גייסט נישט נאר דורך דעם פראפעסיאנעלען אינטערעס נאר אויך דורך דעם געמיינזאמען אידעאל און דעם גלויבען פון דער אויפלעבונג פון יודישען פאלק. עס איז א אויסגעצייכענטער מענשען מאטעריאל וועגען וועל-כען די איטאליענישע פלאט אפיצירען רעדען מיט ליב און אנערקענונג..

די שילער פון דער יודישער ים-שולע טראגען א אייגענעם אוניפארם. די מאטראסען האבען אויף דעם קאפ ווי אויך אויף דעם לינקען ערמעל א מנורה און א מגן דוד, פון העל-בלויען זייד אויף א ווייסען אונ-טער גרונד, בעת די אפיצירע; וואס האבען שוין א-דורכגעמאכט דעם מלוכה עקזאמען האבען אויף דעם היטעל א גרויסען זילבערנעם מגן דוד. די קאמאנדא איז פערשטעהט זיך אין העבראיש. די היים פון דער ים-שול געפינט זיך נעבען פארט אין שוהנע רייגע באראקען, וואס זענען בעציהרט מיט בילדער פון הערצלען און פון ארץ ישראל לאנדשאפטען, ווי אויך מיט א גרויסער געאגראפישער קארטע אויף וועלכער עס איז אנגעצייכענט די ערשטע ים רייזע פון דער יו-דישער שול-שיף.

—*×*—

פֿרויען פֿון די ראָטשילד'ס

...ען געקיניגט איבער דער אַריסטאָקראַטיע פֿון לאָנדאָן און פּאַריז

... אַלע היסטאָרישע פּעריאָדען פֿון דעם
...יאָהרהונדערט און אָנפֿאַנג פֿון 20־טען
...ערט, האָבן די ראָטשילדס געשפּילט זעהר
... ראָלע. און די ברידער ראָטשילד האָבן
...אַכט אין די פֿינאַנץ־קאַבינעטען און קייז־
...ראַטען פֿון פֿיל מלוכות, האָבן זייערע
...ן, געפֿיהרט גראַנדיעז און געשפּילט אַ
... ראָלע אין די העכסטע אַריסטאָקראַטישע
...ן די הויפּט־שטעט אין אייראָפּאַ.
...לאָנדאָן און אין פּאַריז איז ביי די גרעסטע
...ן אַריסטאָקראַטען געווען אַ כבוד איינגע־
... ווערען צו אַ באַל אָדער צו אַן אָוונטער־
... די ראָטשילדס, און עס איז געווען אַ
...זאַך צו ווערען פֿאָרגעשטעלט פֿאַר איינער
...באַראָנעסעס ראָטשילד.
...פֿרויען פֿון די ראָטשילד־ברידער האָבן
...שם אַלס שעהנהייטען און הויכווירדיגע און
...עלע דאַמען מיט פֿיינעם געשמאַק אין קליי־
... זייערע בעלער פֿאַר בעריהמטע פּערזאָנען
...ווען די פּראַכטיגסטע און ווירכטיגסטע,
...נען פֿאָרגעקומען אין די הויכע פֿענסטער
„אַריסטאָקראַטישע“ קרייזען אין לאָנדאָן,
... און וויען, מיט אַ יאָהר דרייסיג אָדער פֿער־
...ריק.

... פּאַלאַצען און גיטער פֿון די ראָטשילדס אין
... און לאָנדאָן, זענען שטענדיג געווען פֿער־
...ס־פּלעצער פֿאַר געסט, וואָס האָבן בעלאַנגט
...סמעטענע פֿון אַריסטאָקראַטיע אָדער צו די
...סטע דיפּלאָמאַטישע קרייזען פֿון דער וועלט.
... גרעסטע ראָלע פֿון אַלע פֿרויען פֿון די
...לדס האָבן געפֿיהרט די פֿרויען פֿון די דריי
...ה, וועלכע האָבן געפֿיהרט די ראָטשילד־
... אין דעם פֿערגאַנגענעם דור, די באַראָנען
...ס, גוסטאַוו און עדמאָנד ראָטשילד.
... די באַראָנעסע אַלפֿאָנס איז געווען די ווּכ־
...ט און אינטערעסאַנטסטע פֿון די דריי ראָט־
...באַראָנעסעס. זי האָט בעלאַנגט צום ענגלישען
... פֿון דער וועלט־בעריהמטער משפּחה. זי ווערט
...לדערט אַלס אַ בילד־שעהנע פֿרויעגצימער אין
... יוגענד. די פּרינצעסין קאַטהערין ראַדזיוויל,
... האָט אָנגעשריבען בערג מיט אַרטיקלען וועגען
...ר אַריסטאָקראַטען און אַריסטאָקראַטקעס פֿון
...פּאַ פֿאַר דער וועלט־מלחמה, שילדערט דער
...נעסע אַלפֿאָנס ראָטשילד, ווען זי האָט איהר
...ן אין דער צייט, ווען זי איז שוין געווען אַ
... זי זאָגט, אַז די באַראָנעסע ראָטשילד האָט
...קוועהן ווי אַ געשניצט קאַמעאָ־בילד, וואָס
... אַנטיק. זי איז געווען אַ וואונדערשעהנע

אַלטע פֿרוי, און וואו זי איז ערשינען, זענען מענ־
שען געבליבן שטעהן פֿערגאַפֿטע און בעגייסטערטע
אויס בעוואונדערונג. זי איז שטענדיג געווען פּרעכ־
טיג געקליידעט און בעדעקט מיט בריליאַנטענע צי־
רונגען, וואָס זענען געווען סיי אַנטיקען, סיי אוצרות
וואָס אַנדערע פֿרויען אין דער וועלט האָבן נישט
געקענט פֿערמאָגען.

די באַראָנעסע אַלפֿאָנס האָט זיך מייסטענס
אויפֿגעהאַלטען אין פּאַריז און געפֿיהרט איהר הער־
שאַפֿט איבער דעם אַריסטאָקראַטישען קרייז אין אַ
היסטאָרישען פּאַלאַץ אויף רו סאַן פֿלאָרענטין,
וואו דער איצטיגער פֿראַנצויזישער ראָטשילד, דער
באַראָן עדוואַרד דע־ראָטשילד, וואוינט נאָך איצט.

די באַראָנעסע אַלפֿאָנס האָט געהאַט צוויי טעכ־
טער, וועלכע זענען אויך געווען בעריהמט אַלס
שעהנהייטען. אַ בעריהמטער פּאַריזער אַריסטאָקראַ־
טישער פֿראַנט, דער מאַרקיז דע־מאַסאַ, האָט גע־
זאָגט וועגען זיי: „מען קען נישט וויסען, צי מען
זאָל בעוואונדערען די מוטער צוליב איהרע שעהנע
טעכטער, אָדער זיין פֿערליבּט אין די טעכטער צוליב
זייער מוטער“.

איין טאָכטער, בעלינאַ, האָט געהייראַט מיט
דעם באַראָן אַלבער דע־ראָטשילד, וועלכער האָט גע־
פֿיהרט די ראָטשילד־באַנק אין וויען. די צווייטע
האָט חתונה געהאַט מיט דעם פֿינאַנסיסט מאָוריס
עפֿרוסי, וועלכער האָט געשטאַמט פֿון רוסלאַנד,
אין שפּעטער פֿערהאַנדעלט מיט'ן רוס'ישן צאַר
פֿאַר הלוואות פֿון די ראָטשילד'ס, און געצוואונגען,
אַז מען זאָל איינלאַדען זיין ווייב צו אַ באַל אין
דעם צאַר'ס ווינטער־פּאַלאַץ.

די מאַדאַם עפֿרוסי ווערט געשילדערט אַלס
אַן אויסערגעוועהנליכע שעהנהייט. זי האָט געהאַט
אַן אינטערעסאַנט געזיכט און גרויע האָר, וואָס
זענען געווען ספּעציעל אַנציהענד צו איהר יונגען
פּנים. איהרע האָר זענען גרוי געוואָרען פֿון אַ
טיפֿוס, ווען זי איז געווען פֿופֿצעהן יאָהר אַלט.

די מוטער, די אַלטע באַראָנעסע ראָטשילד,
האָט זיך אויסגעצייכענט מיט די בעלער און אונטער
האַלטונגען, וואָס זי האָט געגעבען לכבוד בעריהמטע
פּערזאָנען אין איהר אַלטען שלאָס אין פּאַריז, אויף
רו סאַן פֿלאָרענטין. פֿיל פֿון איהרע בעלער זענען
פֿערשריבען אין דער דיפּלאָמאַטישער היסטאָריע
פֿון פֿראַנקרייך. אין יאָהר 1878, ווען עס איז פֿאָר־
געקומען די וועלט־אויסשטעלונג אין פּאַריז, האָט
זי געגעבען אַ באַל פֿאַר דעם ענגלישען פּרינץ אָוו
וועלס און זיין פֿרוי. עס איז געווען אַ באַל, ביי
וועלכען עס האָט זיך פֿערזאַמעלט דער גאַנצער אַריס
טאָקראַטישער יחוס פֿון אייראָפּאַ. וואָס האָט זיך דאַן
צונויפֿגעקליבען אין פּאַריז צו פֿערברענגען. די
רייכסטע צירונגען אין דער וועלט און די עלע
גאַנטסטע און שענסטע דאַמען פֿון די קייזערליכע
הויפֿען פֿון אייראָפּאַ האָבן אַרומגעשפּאַצירט צווי
שען די געסט. דער באַראָנעסע ראָטשילד'ס באַל
איז געווען די סענסאַציע פֿון די אַריסטאָקראַטישע
קרייזען פֿון אייראָפּאַ, וועלכע זענען אַלע צוזאַמען
ווירקליך נישט מעהר ווי אַן אַנטערנאַציאָנאַל קליי־
זעל פֿון גרויסהאַלטער און בערדער, און אומעטום
האָט מען געהערט, אַז די באַראָנעסע ראָטשילד איז
געווען די שענסטע און אינטערעסאַנטסטע פֿרוי ביי
דעם היסטאָרישען באַל אין איהר פּאַלאַץ.

אין די 70־גער יאָהרען, ווען די דאָזיגע באַ־
ראָנעסע ראָטשילד האָט מיט איהר רייכטום און
פּערזענליכען חן געוועלטיגט איבער די אַריסטאָ־
קראַטישע קרייזען פֿון פּאַריז, איז איהר מאַן, דער
באַראָן אַלפֿאָנס דע־ראָטשילד געווען דער קאָפּ פֿון
די ראָטשילדס, קיסרים און מעכטיגע הערשער האָ־
בען געציטערט פֿאַר איהם, אין דער צייט ווען זייערע
מיניסטאָרען און דיפּלאָמאַטען האָבן אונטערטעניג
געוואַרט שעה־לאַנג ער זאָל זיי אויפֿנעהמען און
פֿערהאַנדלען מיט זיי.

דער באַראָן ראָטשילד, וועלכער איז געווען
דער מעכטיגסטער פֿון אַלע ראָטשילדס, ווייל אין
זיין צייט האָבן די ראָטשילדס דערגרייכט דעם
העכסטען שטאַפּעל פֿון זייער געלד־מאַכט — דער
באַראָן ראָטשילד איז פּערזענליך געווען אַ שטילער
מענש און מיט אַ נייגונג צו זאַמלען אַנטיקען און
קונסטווערק, ווי עס איז שטענדיג געווען אין דעם
כאַראַקטער פֿון די ראָטשילד'ס, פֿון דעם ערשטען
ראָטשילד אָן. ווען זיין ווייב האָט געפֿיהרט דעם
יחוס־קרייז מיט איהרע בעלער, ער האָט זיך ווע־
ניג געמישט אין דער געזעלשאַפֿט פֿון יחוס (סיידען
ווען ער האָט דורך זיין מאַכט געקענט העלפֿען דעם
פּרעסטיזש פֿון זיין פֿרוי, אָדער דורך איהרען אַ באַל
זיך נעהנטער צו בעקענען מיט דיפּלאָמאַטען און
מענשען פֿון קייזערליכע הויפֿען, וואו זיין געלד איז
געלעגען). זיין פֿרוי און ער האָבן זיך מערקוויר־
דיג פֿערשטאַנען און האַרמאָנירט. ווי עס שיינט,
איז איהם נאָר אָנגעגאַנגען, אַז קיינער אין דער
וועלט זאָל נישט קענען זאָגען, אַז אַ ראָטשילד
פֿיהרט זיך אויף ווי אַן אויפֿגעקומענער גביר, מיט
נישט קיין פֿיינעם געשמאַק. מיט זיין גרויס פֿיינעם
געשמאַק און פּערזענליכען חן האָט ער געקענט זיך
בעריהמען אין די שענסטע יחוס־קרייזען. די קליידער
וואָס די באַראָנעסע ראָטשילד און איהרע טעכטער
האָבן געטראָגען, זענען באַלד געוואָרען די מאָדע
ביי אַנדערע אַריסטאָקראַטקעס.

ראַדיאָ - ווינקעל

רעפּרעזענטאַציאָנס - קאָנצערט פֿון דער וואַרשאַווער ראַדיאָ - סטאַציע

אויפֿ'ן היינטיגען רעפּרעזענטאַציאָנס־קאָנ־
צערט, וואָס קומט פֿאָר אַז. 17.20 וועלן אויפֿטרעטן
די בעסטע און פֿערדינסטפֿולע אַרטיסטישע כוחות.
עס ווערען געגעבען שאַפֿונגען פֿון די בעסטע פּוי־
לישע קאָמפּאָזיטאָרען.

33־סטע אָודיציע פֿון ציקל „די שאַ־ פֿונג פֿון פֿר. שאָפּען“

היינטיגען טאָג ווערט אויף דער אָודיציע
פֿון דאָזיגען ציקל געגעבען שאַפֿונגען מיט אַ קלע־
נערען פֿערנעהם: נאַקטורנען, וואַלצען און אַלע
אַנדערע שאַפֿונגען שאָפּענ'ס פֿון די שפּעטערע
יאָהרען זיינע, דאָס אַלץ וועט אויפֿגעפֿיהרט ווערען
דורכ'ן פּיאַניסט סט. שפּיזאַלסקי.

פּאָעטישע מיניאַטורען

די ליטעראַרישע אָפּטיילונג ביים פּוילישען
ראַדיאָ גיט היינט אַז. 21.40 אַן אָודיציע פֿון אַ
פֿערטעל שעה פּאָעזיע א. נ. „פּאָעטישע מיניאַטורען“
בעאַרבייט דורך ד״ר טאַדעאוש מאַקאָוויעצקי.

דער אייראָפּעאישער קאָנצערט פֿון פּאַריז ווערט טראַנסמיטירט דורכ'ן פּוילישען ראַדיאָ

דער אייראָפּעאישער קאָנצערט, וואָס פּאַריז
גיט אויף דעם 21 ה. ח., זעהט אויס צו זיין אַ
פּראַכטפֿולער. איינ'ם פּראָגראַם פֿון אָט דער אָודיציע
נעהמען אַנטייל פֿראַנצויזישע קאָמפּאָזיטאָרען פֿון
די לעצטע 50 יאָהר. די פּאַריזער ראַדיאָ־סטאַציע
האָט גאַנץ גוט געטון דערמיט, וואָס זי האָט אויס־
געקליבען אויף דעם דאָזיגען רעפּרעזענטאַציאָנס־
קאָנצערט די שאַפֿונגען פֿון די לעצטע צייטען.
אמת איז, אַז פֿראַנקרייך האָט גרויסע מוזיקער
שטענדיג פֿערמאָגט, אָבער פֿון סוף 19 און אָנהויב
20 יאָהרהונדערט האָט זי ערוואָרבען די מוזיקאַ־
לישע העגעמאָניע אין וועלט־מאַסשטאַב.

דער אימפּרעסיאָניזם האָט פֿון פּאַריז גע־
מאַכט נישט בלויז אַ צענטער פֿון דער אייראָפּעאי־
שער מאַלעריי, נאָר אויך פֿון דער אייראָפּעאישער
מוזיק־בעוועגונג. היינט־צו־טאָג זענען אַלעמען
אויגען געווענדעט קיין פֿראַנקרייך, און דאָס איז
צוליב דעם, וואָס דאָרט קאָנצענטרירען זיך נישט
בלויז פֿראַנצויזישע קינסטלער, נאָר אויך רוסישע
עמיגראַנטען. די לעצטע פֿערציכטען נישט אויף
זייער נאַציאָנאַלער אייגענאַרטיגקייט, דערביי אָבער
העלפֿען זיי זעהר אַ סך מיט ביים פֿאָרמירען די
פֿראַנצויזישע קונסט.

אַלס איבערברוך־תקופֿה אין דער געשיכטע
פֿון דער פֿראַנצויזישער מוזיק דאַרף מען רעכענען
די גרינדונג פֿון דער „סאָסיעטע נאַסיאָנאַל דע
מוזיק“ (נאַציאָנאַלע מוזיק־געזעלשאַפֿט), נאָך דער
מלחמה פֿון 1871, און פֿון דער „סכאָלאַ קאַנטאָרום“
(שול פֿאַר זינגער), וואו צווישן די גרינדער איז געווען
אויך זינסענט ד'אינדי. דאָ האָט מען זיך
צום ערשטען גענומען צו מאַכען די פֿראַנצויזישע
מוזיק זעלבסטשטענדיגער, בעזייטיגען די פֿרעמדע
השפּעות, פּשוט — נאַציאָנאַליזירען.

דער אויסגעצייכענטער קאָמפּאָזיטאָר און פּע־
דאַגאָג ד'אינדי איז אין זיינע קאָמפּאָזיציעס עכ־
טער פֿראַנצויז. זיין געפֿיהל פֿאַר קלאָרקייט פֿון
דער מוזיקאַלישער אַרכיטעקטור, זיין לאָגיק ביים
בויען די שאַפֿונג, דאָס קענען אַפּערירען מיט דער
קאָלאָראַטור — דאָס אַלץ זענען כאַראַקטעריסטישע
ראָמאַנישע אייגענשאַפֿטען. איהם טאַקי ווידמעט
דאָס די פּאַריזער ראַדיאָ־סטאַציע דעם ערשטען
נומער פֿון איהר קאָנצערט דערמיט, וואָס זי גיט
זיין „בערג־סימפֿאָניע“, וועלכע ער האָט אָנגעשריי־
בען אין יאָהר 1886 און פֿערמאָגט אויך פֿראַנ־
צויזישע פֿאָלקס־מאָטיוון.

פֿלאָראַן שמיט, אַ יונגערער פֿון יענעם (גע־
בוירען אין 1870), וועט איינ'ם אייראָפּעאישען קאָנ־
צערט רעפּרעזענטירט זיין מיטן ווערק זיינעם איף
אָרקעסטער, כאָר און אָרגעל — קאַפּיטעל תהילים
מ״ח. —

קלאָד דעביוסי, דער שעפֿער פֿון עקספּרעסיאָ־
ניזם, וועט איינ'ם פּראָגראַם פֿון פּאַריזער קאָנצערט
פֿערנעהמען זעהר אַ חשוב אָרט. דער פּאַריזער אָר־
קעסטער וועט שפּילען צוויי טיילען פֿון זיינע סוב־
טעלע אָרקעסטער־דמיונות: „סיג“ און „ראָנד די
פּרענטאָן“, וועלכע זענען כאַראַקטעריסטיש פֿאַר'ן
פֿראַנצויזישען עקספּרעסיאָניזם.

אויפֿ'ן דאָזיגען קאָנצערט וועט מען אויך שפּי־
לען אַ סואיטע וואַלצען און טענץ א. נ. „די ווינע־
רין“ פֿון גבריאל פּיערנע, דער קאָמפּאָזיטאָר פֿון
פֿיל קאַמעראַלע און וואָקאַלע ש' פֿוּגען, פֿון מעכ־
טיגע סימפֿאָנישע ווערק מיט כאָר־געזאַנג א. אַ.
ווייטער.

דאַריוס מילאַ, וועלכער רעפּרעזענטירט די
יונגסטע פֿראַנצויזישע שול, וועט אויפֿן דאָזיגן קאָנ־
צערט אויפֿטרעטען אַלס שעפֿער פֿון „קרעאַסיאָן
די מאָנד“ (בריאת העולם), דער שעפֿער פֿון פֿיל
סצענישע ווערק, באַלעטען א. אַז. וו. שטיצט זיך
אויף אַ פֿאַרצייטישער לעגענדע פֿון די אַפֿריקאַנער
נעגערען.

דעם דאָזיגען שעהנעם קאָנצערט וועט דער
פּוילישער ראַדיאָ, באַגלייך מיט אַלע אַנדערע אייי־
ראָפּעאישע ראַדיאָ־סטאַציעס, טראַנסמיטירען דעם
21 ה. ח. אַז. 20.30

Dr. med.
Sadokierski
כירורג פֿון ציינער און יאַסלעס
Piotrkowska 164 tel. 114-20

דאָס לעבען אין ארץ־ישראל

ידיעות פֿון דער יודישער טעלעגראַפֿען אַגענטור

...ני מעג דער ירושלימער בירגערמיי־ ...סטער זיך בעטייליגען אין דער אַראַ־ ...בישער דעלעגאַציע קיין לאָנדאָן?

ירושלים אַ דעלעגאַציע פֿון יודישע ראַט
... פֿון דער ירושלימ'ער מיניציפּאַליטעט האָט
... גובערנאַטאָר פֿון ירושלים־דיסטריקט איבער־
...בען אַ פּראָטעסט־ערקלערונג געגען דעם פּלאַן
...ער בירגערמייסטער פֿון ירושלים ד״ר כאַלדי
... זיך בעטייליגען אין אַן אַראַבישער דעלעגאַציע
... לאָנדאָן. די יודישע ראַטמענער האָבן אָנ־
...ען, אַז אַלס רעפּרעזענטאַנט פֿון ירושלים,
... צעהלט העכער 60 פּראָצ. יודישע איינוואוי־
... קען ד״ר כאַלדי נישט בעטייליגען זיך אין אַ
...ע, וואָס איז געווענדעט געגען יודען. דער
...גובערנאַטאָר האָט געענטפֿערט, אַז דערווייל זענען
... די אַראַבער צווישען זיך גופֿא נישט דורכגע־
... וועגען צוזאַמענשטעל פֿון דער איינגעלאַדענע
... דעלעגאַציע צום קאָלאָניאַל־אָפּיס, און דערי־
... איז נאָך פֿריהצייטיג צו רעדען וועגען דעם
... יענעם קאַנדידאַט צו דער דעלעגאַציע.
ד״ר כאַלדי פֿון זיין זייט בעשטעהט אויף
... רעכט צו בעטייליגען זיך אין דער דעלעגאַציע.
... ער רופֿט זיך אויף דעם פּרעצעדענס, וואָס דער
...שטאָרבענער מוסא קאַזים־פּאַשא האָט זיך אַלס
... בירגערמייסטער פֿון ירושלים בעטייליגט אין דער
...אַראַבישער דעלעגאַציע קיין לאָנדאָן, וואָס האָט
...פּראָטעסטירט געגען דער באַלפֿור־דעקלאַראַציע און
... אויך ד״ר כאַלדי'ס פֿאָרגעהער האָט אין 1930
...טיילגענומען אין אַן אַראַבישער דעלעגאַציע אין
...דאָן. חוץ־לזה, ערקלערט ד״ר כאַלדי, האָט
... איבערנעמענדיג די ירושלימ'ער בירגערמייס־
...טער, זיך נישט מתחייב געווען, אַז ער וועט
... נישט בעשעפֿטיגען מיט אַראַבישער פּאָליטיק.

וואָס אַראַבער האָבען גענאָסען פֿון דער „פּראָספּעריטי“.

ירושלים ביים היינטיגען טאָג זענען 3000
...אַראַבישע אַרבייטער בעשעפֿטיגט אין די שטיינ־
...ברוכען. מען רעכענט, אַז אין די 4 לעצטע
...יאָהר האָבען אַראַבישע אייגענטימער פֿון שטיינ־
...ברוכען פֿערדינט העכער אַ מיליאָן פֿונט.

אייל־ פֿאַבריק „שמן“ פֿערשטאַרקט איהר עקספּאָרט.

ירושלים די חיפֿה'ער אייל־און זייף־פֿאַב־
...ריק „שמן“ האָט די טעג אַרויסגעשיקט גרויסע
...טראַנספּאָרטען סחורות קיין אַפֿריקע און די עקזאָ־
...טישע לענדער פֿון אַזיען און דרום־אַמעריקע. די
...דאָזיגע טראַנספּאָרטען זענען אַוועקגעשיקט געוואָ־
...רען מיט שיפֿען, וואָס געהען דירעקט פֿון חיפֿה

אין ווייטען מזרח און מען רעכענט, אַז עס וועט
איצט איינגעשטעלט ווערען אַ דירעקטע שיפֿס־ליניע
פֿון א״י אין די לענדער פֿון ווייטען מזרח.

א טריקעניש אין גליל.

ירושלים פֿון גאַנץ גליל־העליון קומען
אָן בעאונרוהיגענדע מעלדונגען וועגען די שאָ־
דענס, וואָס די לעצטע ווינדען האָבן אָנגעמאַכט
אויף די פֿעלדער. אין אַ סך ערטער איז די תבואה,
וואָס איז נאָר וואָס צייטיג געוואָרען, פֿערברענט
געוואָרען.

ביאַליק אין אַראַבישער איבערזעצונג

ירושלים די אַראַבישע צייטונג „פּאַלעסטין“
האָט אין איינעם פֿון איהרע לעצטע נומערען פֿער־
עפֿענטליכט ח. נ. ביאַליק'ס לעגענדע „שלמה המלך
און די ביהן“ אין אַן אַראַבישער איבערזעצונג.

אַן אַמעריקאַנער קאָנצעסיע אין עבר הירדן.

ירושלים אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן בעזוך
אין אמאַן פֿון דעם אַמעריקאַנער אַמבאַסאַדאָר אין
עגיפּטען טיילט מיט די אַראַבישע צייטונג „אל
איסלאַמיאַ“, אַז מען רעכענט דאָס די אַמעריקאַנער
רעגירונג וויל בעקומען אַ קאָנצעסיע צו זוכען
מעטאַלען אין עבר־הירדן, און אַז דאָס זאָל אויך
זיין דער צוועק פֿון דעם אַמעריקאַנער אַמבאַסאַדאָר'ס
בעזוך.

יודישע וויסענשאַפֿטליכע עקספּע־ דיציע קיין עבר הירדן.

ירושלים פֿאָריגע וואָך האָט די העברעאישע
אוניווערזיטעט אין ירושלים אַרויסגעשיקט קיין
עבר־הירדן אַ מעדיצינישע און לאַנדווירטשאַפֿטליכע
עקספּעדיציע אין בעשטאַנד פֿון 20 מענשען, וועל־
כע האָט בעזוכט אַטפֿיילע, אַמאַן און אַקאַבאַ.

בוי פֿון שאָסעען אין פּתח תקוה.

ירושלים דער לאָקאַלער ראַט פֿון פּתח־
תקוה האָט בעשלאָסען צו בויען אַ רייהע נייע
שאָסעען אין דער קאָלאָניע, וועלכע וועלען בעטרע־
פֿען אַ סומע פֿון 10 טויזענד פֿונט. דאָס געלד דערצו
בעקומט די קאָלאָניע אַלס הלואה פֿון דער געזעל־
שאַפֿט „ביצור“.

וואָס הייסט „א״י“?

תל־אביב. משה זיכרין, אַ תל־אביב'ער איינ־
וואוינער, האָט זיך דעם 3־טען אַפּריל געווענדעט
צום הויך־קאָמיסאַר מיט אַן אָנפֿראַגע, וואָס בעדייטען
די צוויי אותיות א״י אויף די מטבעות און אָפֿי־
ציעלע רעגירונגס־דאָקומענטען אין לאַנד. די טעג
האָט זיכרין בעקומען אַן ענטפֿער פֿון דעם גענע־
ראַל־סעקרעטאַר פֿון דער רעגירונג אויף זיין
בריף. אין דעם ענטפֿער ווערט געזאָגט:
איך בין בעפֿולמעכטיגט צו בעשטעטיגען
קבלה פֿון אייער בריף פֿון 3־טען אַפּריל 1936 און
טייל אייך מיט, אַז די אותיות א״י, וועלכע קומען
נאָך דעם נאָמען פּאַלעסטינאַ אויף אָפֿיציעלע דאָ־
קומענטען און אויף די מטבעות, זענען די ראשי־
תיבות פֿון די העברעאישע ווערטער „ארץ ישראל“.

קצבים שטרייק אין ירושלים.

ירושלים אין ירושלים איז אויסגעבראָ־
כען אַ שטרייק פֿון קצבים, יודישע און אַראַבישע,
אַלס פּראָטעסט געגען דעם בעשלוס פֿון דער ירושלימ־
ער שטאָט־פֿערוואַלטונג, איינצופֿאָהרען אַ שטייער
פֿון די בהמות נישט לויט דער צאָהל, וואָס ווערט
געשאָכטען, נאָר לויט דעם געוויכט פֿון די בהמות.
ביז איצט פֿלעגען די קצבים צאָהלען שטייער פֿון
יעדער געשאָכטענער בהמה אין דער גרויס פֿון
30—35 פּיאַסטער און אַ קלענערען שטייער פֿאַר
שאָף און ציגען. די קצבים טענה'ן, אַז דער נייער
שטייער וועט פֿערטייערען דעם פּרייז פֿון פֿלייש,
פּרט פֿון די בהמות, וואָס ווערען פֿיל אימפּאָרטירט
פֿון אויסלאַנד. היות די פֿערהאַנדלונגען צווישען
די קצבים און דער שטאָט־פֿערוואַלטונג זענען גע־
בליבען אָהן ערפֿאָלג, איז ערקלערט געוואָרען דער
אַלגעמיינער קצבים־שטרייק און ירושלים איז עט־
ליכע טעג געווען אָהן פֿלייש.

א געוואַגטער פּרוב צו ענטלויפֿען פֿון תפיסה.

ירושלים. אכט ארעסטאַנטען, דאָס רוב יודען,
האָבען די טעג געמאַכט אַ געוואַגטען פּרוב צו אַנט־
לויפֿען פֿון דער ירושלימער צענטראַל תפיסה. די
אַרעסטאַנטען האָבען איבערגעזעגט די אייזערנע קראַ־
טעס פֿון פֿענסטער און האַלבע נאַכט האָבען זיי גע־
זאָלט אַנטלויפֿען, אָבער אַ יודישער פּאָליציי אָפֿיציר
האָט דאָס בעצייטענס בעמערקט און אַזוי אַרום איז
צונישט געוואָרען דער גאַנצער פּלאַן.

חברי עליה.

ירושלים. די אַראַבישע צייטונג „אדיפאע“ מעל־
דעט, אַז די זשאַנדאַרמען פֿון לבנון האָבן אויף דער
א״י גרענעץ פֿערהאַלטען 11 יודען וואָס האָבען גע־
וואָלט אַריבערגעהען די גרענעץ אָהן וויזעס.

דערטרונקען געוואָרען אויף אַן אויספֿלוג.

ירושלים. אברהם וואַלאַך, אַ 20 יעהריגער בחור
פֿון חיפה, וועלכער האָט אַנטייל גענומען אין אַן
אויספֿלוג אויפֿן ים המלח איז דערטרונקען געוואָרען
אין טיף וואַסער, דער שטאַרקער שטראָם האָט איהם
פֿערטראָגען מיט אַ גרויסער קראַפֿט, אַזוי אַז עס איז
אוממעגליך געוואָרען איהם צו ראַטעווען.

ס'העלפט נישט קיין שרייבעז, ס'העלפט נישט קיין וואָרנעז

מ'האַנדעלט ווייטער אַליין איז גאַס „בריליאַנטענע" מציאות און מ'שליסט אַהין אויפהער אויפן שפּרינג גליק-שידוכים

אַנאַיינזאַם, עלענד מיידעל איז געווען פּעסע רחל פּ. געוואוינט האָט זי אין אַ דאַך־שטיבעל צו־זאַמען מיט אַ ברודער אַ קאַליקע, ערגיץ אויף מרדכי גבאַי'ס גאַס, געלעבט האָט זי ידערפון, וואָס זי האָט אַריינגעטראָגן אין רייכע הייזער פּער־בראָקעכטס צו די פּעטע יאָכען.

אַ שווערע האָרעוואַניע איז דאָס געווען. עפּעס אַ קלייניגקייט אַרומצושלעפּען זיך מיט צוויי קוי־שען גרינצייג פון פאַרטאָג אָן איבער ושטאָקען און גאָרענס, אַרויסאָגענדיג פון זיך די קישקעס, בכדי אויף קיין שום שטעל מיט אַ מינוט זיך נישט צו פּערשפּעטיגען און דערפון קוים ידאָס ביסעל פּאָסנע פּאַפּע אַרויסצושלאָגען.

האָט זיך טאַקע פּעסע רחל. געפּילט אַנ'אונ־גליקליכע, אַניאיבעריגע אויף גאָטס וועלט אָהן אויפהער געוויינט און געקלאָגט אויף איהר בי־טערן גורל און נישט געזעהען פאַר זיך קיין שום צוקונפט ,קיין שום אויסוועג פון דער טרוי־ריגער לאַגע.

און אין אמת'ן, וואָסערער טיפּוש וועט זאָך דאָס וועלען אין איהר מדבק זיין, אַז קיין געלד האָט זי נישט (דאָס קניפּעל פון הונדערט און צוואַנציג גילדען, וואָס די מוטער ע"ה האָט איהר אָפּגעשטעקט, ליגענדיג שוין אויפ'ן טויטען בעט, קאָן דען בע־טראַכט ווערען אין דער היינטיגער חתנים־האָסע פאַר אַ געגוגענדען נדן ?) יונג איז זי אויך שוין נישט און מיט'ן אויסזעהען, מ'שטיינס געזאָגט, האָט זי זיך אידאי נישט וואָס צו גרויסען.

אָבער קיין יודיש קלויסטער איז דאָך נישט פאַרהאַן. פאַלט אַנימאַל פלוצלינג אריין צו פּעסע רחל'ען אין חדרל עפּעס אנ'איינגעדאַבעטע יודענע און שטעלט זיך איהר פאַר אַלס שרה לאה .די שדכנ'יטע פון פּעפּער געסעל. די אורחטע הויבט איהר אָן אַוועקצולייגען גאַנצע פּעק מעשיות ווי־אַזוי דורך איהר גליקליכע האַנד הונדערטער וויס־טע יתומות האָבען געפּאַקט זייער ריכטיגען זייג און אַז אויך איהר האָט זי געבראַכט אין אַ מזל'דיגער שעה דעם אמת'ן בעשערטען.

אַ יונגעמאַן ממש אַ ברכה איבערן צו מאַ־כען און דערצו שוין איינמאָל א פּערדינער, נישט איינע, נאָר 10 ווייבער איז ער ביכולת מפרנס צו זיין. קיין ' בחור איז ער אפילו נישט, נאָר אַ גרוש, אָבער זאָלט איהר מ'ר געזונד זיין — וואָס איז דאָס די מצאָצע מיט דער היינטיגער קאַוואַלעריע צי איז צווישען זיי דען פאַרהאַן כאָטש איין רעכטער פּערשוין .אַלס לויטער פליה־קעפּ, ליידיג גייער און פלירטשאַזשעס.

ביי אַזאַ איינעם וועט זי דאָך האָבען דאָס ליכ־טיגע לעבען. אַפילו אין נגידישע הייזער, וואָלט מען דאָך אַזאַ ס'גאַל פּערצוקערט, א קרענק אויף זייערע קעפּ וועט זי איהם אָבער אַהינפירען. זאָל פּעסער אויפגעראַכט ווערען אַ מיידעל פון אָרימען שטאַנד. זי איז טאַקע אַ שדכנטע אָבער מיט שדכנות פּערנעמט זי זיך מעהר צוליב מציה, ווי צוליב פּרנסה. דאָ גייט איהר בלויז אין דער מציה. זי קאָן נישט צוזעהען, ווי אַני'עלענדע יתומה מאַטערט זיך.

איבריגענס האָט זי גוט געקעניט איהר מוטער, פייגע חיה'לע, די גרינצייג־הענדלערין, אין ליכ־טיגען גן עדן זאָל איהר פרומע נשמה רוהען. זי בעדענקט זי נאָך פון יענע צייטען, ווען זיי האָט צו די וואַרכ'יזקערס געטראָגען פּערבראָקעכטס. נישט איינמאָל איז איהר טאַקע פייגע חיהלע צו חלום געקומען און מיט תחנונים געבעטען, אַז זי זאָל זיך אויף איהר פּעסע רחל'ען דערבאַרמען און ווען אַ שטיקעל תכלית זיך פאַר איהר בע־מיהען, ווייל זי קען קיין רוהה אין קבר נישט געפינען כל זמן איהר יתומהלע דרייט זיך אַרום מיט אַנ'־אויפגעדעקטען קאָפּ.

פּעסע רחל איז געוואָרען אינגאַנצען צוחושט, איהר האָט זיך געדוכטען, אַז די סצענע, וואָס ס'קומט דאָ פאָר אין איהר שטוב איז נישט מעהר, ווי אַ חלום, און צי האָט זי דען בעקאַנט דאָס פאַרגעקומענע אַנדערש אויפנעמען ? ערשט האָט זי זיך געהאַלטען שוין פאַר אַ פּערלוירענע, אַ פּערגעסענע און אָט זאָל פלוצלינג גאָר מיט איהר געשעהען אַזאַ בעגליקעניש ?

די פּיפּיגע שדכנטע האָט אַפּנים פּערשטאַנען, אין וואָסערע צעטומלעניש איהר וויזיט האָט אַריינ־געבראַכט פּעסע רחל'ען און בכדי צו פּעריאָגען יעדען מעגליכען ספק, און מיסטרוי, האָט זי זיך פּראַל אויפגעגעבען די טיר און אויף איהר'ס אַ האַנד־מאַך האָט זיך אין שטוב אַריינגעשליידערט אַ ניד־ריגער, אָנגעפּילטער, בעיאָהרטער האַלב אָפּגע־ריסענער פּערשוין.

דער גאַסט האָט זיך אַ שאַר צוגעגעבען צו פּע־סע רחל'ען מעשה דזשענטעלמאַן טיף ביז צו דער קניה זיך פּערבייגט, אַריינגעוואָרפען איהר אַ פּעטען האַנדקיש און אַוועקלייגענדיג דעם פּערפּעצטען בעכער אויף דער פּרוכנאָוואַטער קאָמאָדע, האָט ער זיך מיט איהר אַוועקגעלאָזט אין אַ זאַפטיגען שמועס. ג'ר האָט גענומען בראָקען גרעזערייען וועגען זיין געפלאָכטענעם יחוס, פּערצוויגטע גע־שעפטען, בעשיט זי מיט לאַקריצדיגע קאָמפּלעמענ־טען און צום סוף זיך אַוועקגעשטעלט פאַר פּעסע רחל'ען אין אַ „כורעים"־פּאָזיציע און דערקלערט איהר אייביגע טרייע ליבע.

אַזעלכע זיסע ריידלעך און פּערפיהרערישע שטיק, אַזאַ „גרויסאַרטיגען כאַראַקטער און בע־נעמונג האָט פייגע רחל די פּיעטרישקע הענדלערין, אַפילו אין איהר מוטערס שויס נישט געזעהען און נישט געהערט, מיט די דאָזיגע קינצען האָט דער פּערשוין זי טאַקע גענומען אויפ'ן גאַנצען זיכער.

אין אַ ווײַלע אַרום האָט שוין דער „קאַוואַ־ליר געברענגט צו פיהרען צוויי אויסגעפּוצטע יו־דענעס, אַנ'עלטערע און אַ יונגע און זיי פאַרגע־געשטעלט אַלס מוטער און שוועסטער די שדכנטע האָט זיך גלייך גענומען צו דער מלאכה און נאָך אַ שעה אַרבייט האָט זי צוגעפיהרט נאָך אין זעלבען אָוועגד צו אַ „וואָרט".

דער חתן איז שוין נישט אָפּגעטרעטען פון דער כלה, ס'האָט אַפּנים פאַר איהם נישט געלוינט, אַז זי זאָל זיך פריי בעוועגען און טאָמער אַמאָל דער ציילען אַ קרוב אָדער אַ שכן וועגען איהר אויפראַכ־טעניש. ער איז אַפילו איהר נאָכגעגאַנגען בעת זי איז אַוועק האַנדלען אויף די שטעלען.

אַזוי איז אַוועק 1 כ..., 2 טעג אויפ'ן דריטען טאָג קומט צוגיין די מחותנה'טע און דערקלעהרט דער כלה, אַז פאַר איהר, אַלס פּערצייטישע גאָטס־פאָרכטיגע יודענע ,פּאַסט נישט די היינטיגע אויפ־פיהרונג, זי קאָן בשום אופן נישט בעשטיין ,אַז אַ יונג זאָל זיך גאַנצע טעג אַרומשלעפּען מיט אַ מויד סתם אין דער וועלט אַריין. זאָל זי שטעלען מיט'ן חתן אַ חופה, וועלען זיי זיך דאַן מעגען קיכלען וויפיל זיי יועלען נאָר אַליין יועלען. קורץ: דאָס פּאָרל האָט בעוויליגט נאָכצוקומען דעם פּער־שטענדליכען וואונש פון דער פרומער מוטער און ס'איז בעשלאָסען געוואָרען באַלד צומאָרגענס אַ חופה צו שטעלען. בכדי נישט צופיל אויפצורייסען די אויגען די בייזע שונאים, איז צוגעגרייט גע־וואָרען אַ שטילע חתונה.

אין אָוועגד האָבען זיך אין פּעסע רחל'ס בוי־דעם־ שטיבעל פּערזאַמעלט דער חתן מיט דער מוטער און די שוועסטער, די שדכנטע און נאָך עפּעס צוויי שטאַמגעסט די כלה האָט קוים איינגעלאַדען אויך איהרס אַ קרוב. דער חתן האָט דאַן די כלה מקדש געווען, דער עולם האָט זיך אונטערגעלעגט דאָס האַרץ מיט לעקיך און בראָנפּען און אָנווינשענדיג דעם יונגען פּאָרל אַ לאַנג גליקליך און צופרידען לעבען, האָבען זיי זיך איינציגווייז אַרויסגעשאַרט פון שטוב, איבערלאָזענדיג דאָס יונגע פּאָרל זאַלבעצווייט.

מילא, ליבע איז טאַקע אַ וואוילע זאַך, צו פּרנסה קומט עס אָבער פאָרט נישט. פּעסע רחל האָט זיך געמוזט נעבעך אויפהויבען אין דער פריה, איינשפּאַנען זיך אין די צוויי קוישען גרינצייג און זיך לאָזען איבער דער שטאָט שפּינען אויף חיונה .דער יונגערמאַן האָט זיך געפילט עפּעס נישט מיט אַלעמען און געזאָלט בלייבען איבערן טאָג אין דערהיים.

פּעסע רחל האָט זיך אַהיימגעאיילט צום מאַן. פאָרט עפּעס די ערשטע האָניג־וואָך. ווי איבער־ראַשט איז זי אָבער געוואָרען, יוען אַריינקומענדיג אין שטוב האָט זי דעם מאַן נישט געטראָפען און פון ברודער, דער קאַליקע ,האָט זי זיך דערוואוסט, אַז באַלד נאָך איהר אַוועקגיין האָט ער זיך אויך גלייך אויפגעהויבען און אַרויס פון שטוב ...און זיך שוין נישט בעוויזען.

פּעסע רחל האָט גענומען נישטערן אין אַלע ווינקעלעך און טאַקע פעסטגעשטעלט, אַז צוזאַ־מען מיט'ן מאַן איז אויך פערשוואונדען געוואָרען דאָס קניפּעל מיט איבער הונדערט גילדען פון עטליכע לאָבזעס.

דאָס ענטוישטע ווייבעל האָט זיך געלאָזט

אַביסעלע קיבי...

(הומאָר פון טאָג)

ער נעמט נישט און ער נעמט

צווישען בחורים

(פאָרזעצונג קומט)

נאַצישע צביעות

„יודען ווערען נישט בעזייטיגט פון דייטשען ספּאָרט"

בערלין (יט"א) נאָכדעם ווי עס זענען פון די דייטשע ספּאָרט־קלובען בעזייטיגט געוואָרען אַזוי גוט ווי אַלע יודען, איז איצט ערשינען אַנ'אָפיציעלע פערפאָרדענונג, וואָס זאָגט, אַז מען דאַרף יודען פון ספּאָרט.... נישט בעזייטיגען. עס איז קיין ספק נישט, אַז די דאָזיגע אונגעריכטע פּעראָרדנונג שטעהט אויס שליסליך אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, וואָס עס דער נעהנטערט זיך דער טערמין פון דער אָלימפּיאַדע. די פּעראָרדנונג זאָגט נאַטירליך נישט, אַז די בעזייטיג־טע יודען דאַרפען צוריק אַריינגענומען ווערען אין די ספּאָרט־קלובען, זי זאָגט בלויז, אַז „זייט דעם 1־טען יאַנואַר 1936 איז מעהר נישט גילטיג דער פּאַראַ־גראַף 4 פון געזעץ וועגען רייכס־פערבאַנד פון פיזי־שער קולטור, וואָס שליסט אויס יודען פון דער מיט־גלידערשאַפט" און אַז „יודען קענען צוליב ראַסען־טעמים פון די ספּאָרטקלובען נישט בעזייטיגט ווער־רען".

די יודען זענען בעזייטיגט געוואָרען פון דייטשען ספּאָרט נאָך לאַנג פאַרן 1־טען יאַנואַר 1936, אַזוי אַז די נייע פערפאָרדענונג האָט פּראַקטיש נישט קיין שום ווערט, און איהר איינציגער בעשיינפערליכער צוועק איז צו געבען דער דייטשער רעגירונג די מעג־ליכקייט צו „בעווייזען", אַז אין דייטשלאַנד זענען נישטאָ קיין ספּאָרט - דיסקרימינאַציעס געגען יודען.

„רעסטאָראַנען פאַר יודען"

בערלין (יט"א) די רעגירונג פון דער פּראָווינץ אַנהאַלט האָט אַרויסגעגעבען אַ פּעראָרדנונג, וואָס ער לויט יודען צו עפענען רעסטאָראַנען אין דער פּראָ־ווינץ בתנאי, אַז אין די דאָזיגע אַנשטאַלטען וועלען בעדינט ווערען בלויז יודען און אַז פאַרן אַריינגאַנג וועלען וועגען דעם זיין אויף אַ קענטיגען אָרט אויס געהאַנגען ספּעציעלע שילדען.

„די יודען גרייטען אַ וועלט - מלחמה געגען דייטשלאַנד"

בערלין (יט"א) „דאָס שוואַרצע קאָרפּס" — דער אָפיציעלער אָרגאַן פון די שוואַרצע שטורמיסטן (ס.ס.) — בעשולדיגט אין איהר לייטאַרטיקעל אין לעצטען נומער די יודען, אַז זיי גרייטען אַ.... וועלט־מלחמה געגען דייטשלאַנד.

די צייטונג וויים צו דערצעהלען, אַז אַ ניו־יאָר־קער גרויס־לאָזשע האָט בעשלאָסען צו אָרגאַניזירען געגען דייטשלאַנד אַנ'איראָפּעאישען קריג נאָך דעם נעכסטען תבואה־שניט, צווייטענס, ... הינטער דעם גאַנצען פּראַנצויזישען פּלאַן ... דייטשלאַנד דער יודישער קאַבינעט - מיטגלי... דעל, וועלכער וועט נאָך די נעכסטע וואַהל... פראַנקרייך זיך שטעלען בראָש פון דער פּראַ... שער רעגירונג. דריטענס, צעהלט די סאָוויעטי... מעט מעהרערע הויך־קוואַליפיצירטע יודישע ... האַלען, די פּראַנצויזישע אַרמעע איז אַ וו... אין די הענד פון די יודען, דאָס האָבען די יו... שטאַנד־געבראַכט אַ מיליטערישען בונד צוויש... וויעטען פּערבאַנד און פראַנקרייך. איצט דאַרף ... יודען בלויז האָבען ענגלאַנדס צושטימונג — ... מאָלט וועט מען זיך שוין מיט דער גאַנצער ... קייט לאָזען געגען דייטשלאַנד. אַזוי — פּער... די צייטונג מיטן גאַנצען ערנסט — זעהט א... פּלאַן, ער איז מוראדיג, אָבער אמת־וואָהר ב... מען פרט, די צייטונג אַפּעלירט לסוף צו ענג... זאָל זיך נישט לאָזען אַריינשלעפּען אין דער ... שער אינטריגע".

—*X*—

ד. מלאַד

דאָן = דאָמינגאָ

ראָמאַן

62 נאָכדרוק אין אַ טאָג - צייטונג, אפילו טיילווייז — פערבאָטען.

קיינער האָט זיך נישט דערוועגט אַרויסצולאָזען די פאָרע פון מויל. הגם אַלע האָבען געפיהלט אַז דאָ טראָגט זיך עפּעס אַ שטורעם, וואָס וועט באַלד אויסברעכען.

נאָך נאָך איידער דער אומבעקאַנטער האָט זיך דערנעהנטערט, האָט זיך געהערט זיין שטים:

— איך בין דאָקטאָר אַלפאָרעדאָ ריאַ מאָטאָמאָראָזאַ שאַף - רעדאַקטאָר פון „אַרגלאָמאַ".

אַלע האָבען זיך געגעבען אַ שטעל־אויף און זיך פערניגט, נישט צוליב דרך ארץ, נאָר צוליב דער נעהיימניש, וואָס עס האָט פערשאַפט אָט דער בעזוך און דאָס קול פונם אומבעקאַנטען בעזוכער.

דער איינציגער, וואָס איז געבליבען זיצען, איז געוועזען דער עקס. זיינע יאָהרען פון פּרעזידענטשאַפט האָט אין איהם אויסגעביערט אָט די דאָזיגע זיכער־קייט און אומדערשראָקענקייט.

מאָטאָראָזאַ האָט זיך אָפּגעשטעלט אונמיטען נאָגג און נעענטפערט אויף זייער פערנייגונג. ער האָט אַ בליק געטון צו דעם הויכען סאָסט און געזעהן, ווי זיין פּנים איז אַראָפּגעלאָזט.

און באמת, דער עקס־פּרעזידענט האָט זיך נאָר פּיהלט אין אַ פערלעגענהייט. דער דאָזיגער אויפהער צער איז זיין גרעסטער שונא. ער האָט עס אָבער נישט געוואָלט אַרויסווייזען און בכלל די „פּינד־שאַפט" איגנאָרירען. חוץ דעם האָט ער געטראַכט, אַז דאָ אין אויסלאַנד זענען אַלע בראַזיליאַנער מי־דער און נאָכגיביגער אַזוי, אַז עס לוינט נישט צו זיין אָנגעכמורעט. ווען אַלע האָבען זיך געזעצט, האָט זיך ערשט דער עקס־פּרעזידענט אויפגעהויבען און אויסגעשטרעקט זיין האַנט.

— מיך פרייט איך דאָ צו זעהען !

נאָר אַנשטאָט, דער דאָקטאָר זאָל איהם צוריק דערלאַנגען די האַנט, האָט ער מיט אַ קאַנטשיק, וואָס איז בעשטאַנען פון אַ קוילעכדיגען לעדער, ווי אַנ'־אָנגעשטאָפּטע קישקע, אַ שמיץ געטון איבער דער לענג פון עקס־פּרעזידענס פּנים, און גענומען אַרומ־וויקלען דעם רימען איבער זיין פּויסט עטליכע מאָל.

דער „עקס" האָט זיך צוריקגערוקט און אָנגע־כאַפּט ביי דער באַק. ער איז געוואָרען בלאַס, ווי דאָס בלייכקייט פון אַ טיך פאַרטאָג. די איבעריגע געסט האָבען זיך געגעבען אַ וואָרף צום דאָקטאָר און איהם געוואָלט צעטראָגען.

דער עקס־פּרעזידענט וואָלט בעשטאַנען, אַז דער „סכסוך" זאָל בלייבען דערשטיקט דאָ צווישען די ווענט. ער האָט בלויז געשטאַמעלט: אַ משוגענער. אַ־בער פון יענער זייט טיר האָבען אָנגעהויבען קומען מענשען, מעהרסטענס די פערוואַלטער און הויפּט בעאַמטע פון האָטעל, מען האָט דעם ענין דערקלערט פאַר נישט וויכטיג. ווען אַנ'אַנגעשטעלטער האָט געבראַכט אַ פּאָליציימאַן, איז נישט דערלויבט גע־וואָרען דעם אָנפאַלער צו אַרעסטירען.

פון דער אַמבאַסאַדע האָט מען זיך שוין בע־מיהט, אַז דער „ענין" זאָל נישט קומען אין דער פּרעסע, הגם עס האָט נישט אויסגעמיטען איינגאַנצען, ס'זאָל פערשוויגען ווערען.

די פערוואַלטונג פון האָטעל האָט געשיקט אַנ'־ענטשולדיגונגס - בריף אין דער בראַזיליאַנער אַמ־באַסאַדע. דער בריף איז צוריקגעשיקט געוואָרען, אַלס סימן, אַז מען האָט די זאַך נישט גענומען ערנסט. פונדעסטוועגען איז דער דינער, וואָס איז געשטאַנען ביי דער טיר, און האָט דורכגעלאָזט דעם דאָקטאָר ריאַ, אָפּגעזאָגט געוואָרען פון דער שטעלע.

אַנ'אָפּגעזאָלטער און אָפּגעשווירענער איז דאָק־טאָר ריאַ אָפּגעפאָהרען אַהיים צוריק אין בראַזיליע.

ער איז געווען זיכער, אַז אין בראַזיליע וועט מען נישט נאַרישט ווערען דעם, מען וועט אפילו נישט, אַז ער קומט צוריק. דאָך, ווען ער איז אַראָפּ־געגאַנגען ביים האַפען אין ריאָ־דע־זשאַנעירא, זענען גלייך צוגעקומען צו איהם צוויי אַגענטען פון דער געהיים־פּאָליציי און איהם אַרעסטירט.

פאַרן שעף פון דער פּאָליציי האָט דאָקטאָר ריאַ מאָטאָראָזאַ דערקלערט:

— איך האָב געשלאָגען אַ פּרוואַטען בירגער

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דער ריכטיגער פערשוין

איז נעכטען געמשפּט געוואָרען דורכ'ן געריכט

ער האָט בעגאַסען מיט זאַלץ-זויער אַ דייטש, ווייל ער האָט געמיינט — ער איז אַ יוד...

(א) נעכטען איז פֿאַר'ן לאָדזער קרייז-געריכט געשטאַנען דער 53-יאָהריגער געוועזענער סטרוזש פֿון סלאָוויאַנסקאַ-גאַס 25, מיכאַל סמאָלאַגאַ, וועלכער האָט דעם 22-טען יאַנואַר בעגאָסען מיט זאַלץ-זויער אַ געוויסען קאַראָל-ווילהעלם אייער.

פּאַסירט האָט די געשיכטע אַזוי:

דעם 22 יאַנואַר, אַרום 11 אין אָוועגד האָט אייער שפּאַצירט אויף דער נאַפּיורקאָווסקיעגאָ-גאַס צוזאַמען מיט זיין דעמאָלטדיגער כלה און איצטיגער ווייב, ערנאַ ראָהר (סלאָוואַנסקאַ 22).

פּלוצים האָט ער דערפֿיהלט, אַז עמיצער האָט אהם מיט עפּ'ס אָפּגעגאָסען פֿון הינטען.

ער האָט געבעטען זיין כלה, זי זאָל אַ קוק טון, וואָס עס האָט זיך איהם געמאַכט אויפ'ן פּאַלטען...

די כלה האָט אַ קוק געטון און דערזעהן — אַ לאָך...

באַלד איז זיי פֿערבייגעגאַנגען עפּ'ס אַ עלטערער פערשוין.

אייער האָט איהם אָפּגעפרעגט, הלמאי האָט ער עס איהם געטון — הלמאי האָט ער איהם אויסגעבּרענט אַ לאָך אויפ'ן פּאַלטען.

דער פערשוין האָט דאַן נישט געמאַכט קיין לאַנגע שהיות און שוין דאָסמאָל אַ כליאַפּע געטון מיט'ן זאַלץ-זויער אייער'ן אין פּנים, פֿון וואָס ער איז געפֿעהרליך אָפּגעבריהט געוואָרען, און מ'האָט צו איהם אַרויסגערופען פּאָגאָטאָוויע.

בעת דער פערשוין האָט בעגאָסען אייער'ן, האָט ער אגב מיט'ן זעלבען זאַלץ-זויער בעשפּריצט אויך דעם פֿערבייגעהענדען לעאָפּאָלד טראָיאַנאָווסקי, און איז דערנאָך אַנטלאָפֿען אין דער ריכטונג צו דער סלאָוויאַנסקאַ-גאַס, וואו ער וואוינט.

טראָיאַנאָווסקי האָט איהם געפּרובט נאָכלויפֿען, אָבער איינער, דיד פּרעצעל, האָט איהם צוריקגעהאַלטען און נישט געראַטען עס צו טון, ווייל דער אַנפֿאַלער — האָט ער געוואָרענט — איז אַ געפֿעהרליכער אכזר, וועלכען ער קען פּערזענליך, אלה נוקם ונוטר.

אויפֿ'ן אָרט איז אָנגעקומען דער פּאָליציאַנט קאַמינסקי, וועלכער האָט ביי פּרעצעל'ן אויפֿגענומען דעם נאָמען און אַדרעס פֿונ'ם אַנפֿאַלער, און נאָך 3 טעג אַרומזוכען איהם, האָט איהם אַ געהאַם-אַגענט דערקענט אויף דער גאַס און איהם אַרעסטירט.

לכתחילה האָט זיך דער פערשוין, סמאָלאַגאַ מודה געווען, אַז זייענדיג אַ פֿערברענטער ענדעק, און אַנ'אויסגעשפּראָכענער שונא פֿון יודען האָט ער עס מאַקי געטון, ווייל... ער איז געגאַנגען פֿון הינטען און געהערט אייער'ן רעדען, האָט ער געמיינט, אַז ער רעדט יודיש און ער איז אַ יוד... אלא-וואָס-זשע-דען: עס האָט זיך גאָר אַרויסגעוויזען, אַז ער איז אַ דייטש, און ער האָט גערעדט דייטש — איז ער דאָך נישט שולדיג, וואָרום — ווי זאָגט מען עס — ער איז דאָך נישט מעהר, חי אַ סטרוזש האָט ער בלויז קוואַליפֿיקאַציעס אויף צו זיין אַנ'ענדעק, אָבער נישט אויף אַנ'אוניווערסיטעטס-פּראָפֿעסאָר...

שפּעטער האָט ער שוין, פֿערשטייט זיך, געלייקענט שטיין און ביין, אַז נישט ער האָט בעגאָסען, נאָר מ'האָט גאָר איהם בעגאָסען — מיט איין וואָרט: די אַלטע גוטע בעקאַנטע טאַקטיק, מיט וועלכער די דאָזיגע לייט צייכענען זיך אויס, און דורך וועלכער זיי האָפֿען צו זיצען אין גן-עדן אויף יענער וועלט...

דער געליטענער דייטש אייער (אַ מענש פֿאַרגינט זיך צו געבען אַ נאָמען!) איז דערווייל געבען, אַלס גאָט-די-נשמה-שולדיגער קרבן פֿון יודישקייט אָפּגעלעגען עטליכע וואָכען אין שפּיטאָל, און האָט זיך קוים אָפּגעראַטעוועט די אויגען.

פֿונדעסטוועגען איז איהם פֿונ'ם ברען-שטאָף געבליבען אַ גרויסער צייכען אויפ'ן פּנים, און נעכטען, אויפ'ן פּראָצעס, האָט ער נאָך אַלץ נישט געקאָנט פֿערשטיין, פֿאַרוואָס עס האָט איהם געקומט צו ליידען יודישע צרות.

דער תנא-באַרטעק ווידער, דער עקס-סטרוזש סמאָלאַגאַ, אַ פערשוין, וואָס בלויז פֿאַר'ן אויסזעהן אַליין קומט איהם כשר אַ 25 יעהריליך „איינזאַמקייט", האָט זיך די גאַנצע צייט געמאַכט גאַפּעוואַטע און געפּגרט — אַז ער ווייסט פֿון גאָרנישט, נישט ער האָט געטון, נישט ער האָט געמאַכט.

די סימנים און דאָס עדות-זאָגען פֿון די געליטענע און אַנדערע האַבען אָבער אויף אַ בולט'ן אופֿן דערוויזען זיין שולדיגקייט, און ער האָט אין רעזולטאַט בעקומען אַ פּסק דין — דריטהאַלבען יאָהר טורמע.

דער פּראָקוראָר אָבוכאָווסקי האָט אין זיין רעדע אָנגעוויזען אויפ'ן בעשולדיגטען, ווי אויף אַ כאַראַקטעריסטי'שען טיפּ, וועלכע ... האָבען דערקענט. אַלס ענדעק איז ער אַ געגנער פֿון אַ געוויסער שיכט בעפֿעלקערונג, און הערענדיג רעדען דייטש, האָט ער געמיינט, אַז דער געליטענער געהער צו דעם דאָזיגען שיכט, — איז ער בעגאַנגען זיין עקלהאַפֿטען טאַט. דער פּראָקוראָר האָט געפֿאָדערט אַ האַרבע שטראָף, וואָס זאָל דינען אַלס ביישפּיל פֿאַר אַנדערע.

דאַגעגען האָט סמאָלאַגאַ'ס פֿערטיידיגער, אַדוו. ראָשקאָווסקי געמאַכט אזעלכע „הומאַניטאַרע' קאָפּ-מוח-מאַגיסטראַט-סברות:

— לאָמיר אָננעהמען, האָט ער געזאָגט, אַז דער בעשולדיגטער האָט געוואָלט אָפּגיסען אַ יודען וואָרום מיר ווייסען דאָך, אַז די נאַראָדאָוועס גייט עס דער עיקר וועגען שעדיגען דעם יודישען פֿערמעגען, און אַזוי-ווי אָבער דער קערפּער פֿונ'ם געליטענעם איז נאָר צופֿעליג בעשעדיגט געוואָרן, בעט ער דעריבער, אַז דאָס געריכט זאָל זיין קליענט מוחל זיין די זינד...

וואַזשנע! אָט דאָס הייסט — אַ קאָפּ-מענטש, אַ בעל שכל, וואָס אויף זיין של ראש איז גוט מסתמא ניס צו קנאַקען!

אין די מאָט-ווען פֿון געריכט יורט צ. אַ. געזאָגט, אַז דאָס געריכט האָט אָנגעווענדעט אַזאַ האַרבע שטראָף לגבי סמאָלאַגאַ'ן ז'ערפֿאַר, ווייל אַזעלכע פֿערברעכענס חזר'ן זיך אין לאָדז אָפּט איבער.

יוד, צי האסט דו שוין געטון דיין חוב לגבי דיינע עלענדע ברידער און שוועסטער אין פשיטים און אומגעגנד? אויב נאך נישט — טא טהו עס גלייך!

טעאטער „ראזמאיטאשטשי"
ציגעל-גאַס 27, טעל. 112-25. דיר. דוד צעלמייסטער.

געזעגנונגס-וואך-פראגראם פֿון
מאריס שווארץ
מיט זיין קונסט-טעאטער אין לאדזש.

רעדוצירטע פּרייזען: בייטאָג: פֿון 80 גר. ביז 2.50
רעדוצירטע פּרייזען: אָוונט: פֿון 1 זל. ביז 3.30

היינט מיטוואך און מארגן דאנערשטאג 9 אָוונט
יודזיס
פֿון ליאָן פויכטוואנגער.

פרייטאג, 24 אפריל 9 אָוונט
טוביה דער מילכיקער
פֿון שלום עליכם.

שבת 4 נ"מ און 9 אָוונט
זונטאג 4 „ 9 „
25-טן און 26-טן אפריל
יאשע קאלב
פֿון י. זינגער

מאנטאג, ד. 27-טן 9 אָוונט
פייערליכע אפשיידס-פארשטעלונג
1. י. ל. פּרץ'ס די גאלדענע קייט (פּראָלאָג)
2. י. ד. בערקאָוויטש'ס לאנדסלייט (I אַקט)
3. יונה ראָזענפעלד'ס קאנקורענטען.
4. מארים שווארץ אין זיינע אויסדערוועהלטע קאנצערט-נומערן
א. אַ חזן אַ שכיר
ב. קלעזמערס צואה
ג) דזאמערס
ד. ותלקלקות
ה. דאָס הייליקע שניידערל

דינסטאג, דעם 28-טן אפריל פֿאָהרט אַרויס מארים שווארץ מיט זיין טרופּע קיין לעמבערג.

נאך 340 טויזענד זל. אויף עפענטליכע ארבייטען

זענען געווארען צוגעטיילט פאר לאדז

(א) בשעתו האָט אַ דעלעגאַציע פֿון סעזאָן-אַרבייטער ביים קלאַסען-פֿעראיין זיך פֿאַרגעשטעלט פֿאַר'ן וואָיעוואָדע און געבעטען אָנצוהויבען שוין די אַרבייטען, אויך צו פֿערגרעסערן די אַרבייטען כדי צו קענען בעשעפֿטיגען וואָס אַ גרעסערע צאָהל ווי מ'ר דערוויסען זיך איצט, איז דעם לאָדזער וואָיעוואָדע געלונגען צו בעקומען נאָך 340 טויזענד זלאָטעס אויף עפֿענטליכע אַרבייטען, וואָס וועט גורם זיין צו פֿערגרעסערן די אַרבייטען אין זין, ווי ס'האָט עס פֿערלאַנגט די דעלעגאַציע.

די טאנדייט-אויספערטיגונג פון דער סחורה

איז די הויפט מניעה פון א גרעסערע עקספארט

(א) מיר הערוויסען זיך וועגען פאַקטען וואָס דאַרפֿען ציהען אויף זיך די אויפמערקזאַמקייט פֿון די לאָדזשער עקספּאָרטעהרען. אין די לעצטע חדשים זענען געמאַכט געוואָרען בעמיהונגען מצד די פּראָדוצענטען פֿון טריקאָטאַזשען צו אָרגאַניזירען אַ עקספּאָרט קיין ענגלאַנד און האָלאַנד. צו דעם צוועק איז אָרגאַניזירט געוואָרען די צוזאַמענאַרבייט פֿון אַ גאַנצע ריהע פירמען דערונטער אַ גרעסערע פירמע וואָס האָט צוגעשטעלט גאַרען פֿאַר אַ ריהע טריקאָטאַזש פֿאַבריקען וואָס אַרבייטען אויף לויהן. דער אָרגאַניזאַטאָר פֿון עקספּאָרט איז אַרויסגעפֿאָהרען קיין האָלאַנד וואו ער האָט זיך בעמיהט אָנצוקניפּען אַ קאָנטאַקט מיט די דאָרטיגע פירמעס, אָבער צו זיין גרויסער פֿערוואונדערונג האָט מען אַפֿילו נישט געוואָלט מיט איהם רעדען. עס ווייזט זיך אַרויס אַז די לאָדזשער טריקאָטאַזש קאָנפֿעקציע האָט אין האָלאַנד אַ שם פֿאַר טאַנדייט ארבייט וואָס עס לוינט נישט צו נעהמען אין דער האַנד. אַ געוויסע האָלענדישע פירמע האָט דעם לאָדזער עקספּאָרטער געוויזען אַ טראַנספּאָרט סחורה, וואָס זי האָט בעקומען פֿון לאָדז און וואָס איז בכלל נישט מעגליך געווען צו פֿערקויפֿען ווייטער. עס שטעלען פעסט די פּראָאינטערעסירטע קרייזען איז די טאַנדייט אויספֿיהרונג פֿון עקספּאָרט-אַרטיקלען פֿון פֿערשידענע בראַנזשעס די הויפּט-שוועריקייט, וואָס עס טרעפֿט אָן דעם לאָדזער עקספּאָרט.

Dr. med. Trepman
ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפילים און הויט-קראַנקהייטען.
בעהאַנדלונג פֿון מענער-שוואַכע.
זאַוואַדזקאַ 6, טעל. 234-12
נעמט אָהן פֿון 8—11 פֿאַרמ. און פֿון 6—9 אָוונט

Dr. med. H. LUBICZ
ספּעציאַליסט פֿאַר הויט, וועגערישע און געשלעכטס-קראַנקהייטען
צעגעלניאַנא 7 (פֿריהער 43), טעלעפאָן 141-32
עמפּפאַנגס-שעה'ן 8-10, 12-2 און 5-8 אָוונט

מיטוואָך, 22 אפריל
כ"ט ניסן תרצו

אפריל
זון-אויפגאַנג 4.43
זון-אונטערגאַנג 6.48

אמביליגסטען און אמבעסטען צום מזרח-יריד
קיין ארץ-ישראל
אויספלוג קיין וויען ד. 30/4 — 75 זל.
קיין בודאפעשט און וויען דעם 8/5 — 112 זל.
הנחה- און סוראציע-פעסער קיין עסטרייך, טשעכאסלאוואקיי און אין אנדערע לענדער.
פערשטעהערשאַפט פֿון „אינטוריסט" אויספלוגען קיין רוסלאנד.
באַהן-בילעטען און שיפס-קאַרטען קיי אויסלאנד. אינפֿאָרמ. ערטיילט טעגליך
דאס רייזע-בוירא
Union Lloyd
PIOTRKOWSKA 42,
telefon 107-87.

לאדזער וואיעוואדע איז ווארשא

היינט פֿאָהרט אַרויס דער לאָדזער וואָיעוואָדע האוקע-נאָוואַק קיין וואַרשאַ אין דינסט-אַנגעלעגענהייטען.

פֿון מאַסגעבענדע קוואַלען דערוויסען מיר, אַז דער וואָיעוואָדע וועט צווישען אַנדערע אינטערווענירען ביי די מאַסגעבענדע פֿאַקטאָרען וועגען דער אַרבייטסלאָזיקייט און צוזאַמען ... וועגען צוטיילען ענטשפּרעכענדע קרעדיטען אויף אָנצוהויבען עפֿענטליכע אַרבייטען אין גרעסערען פֿערנעהם ווי ביז איצט.

וועגען א קאלעקטיווען אפמאך אין דער מעטאל-אינדוסטריע

(א) נעכטען איז אינ'ם קרייז-אַרבייטס-אינספּעקטאָריאַט פֿאָרגעקומען אַ קאָנפֿערענץ פֿון ביידע צדדים וועגען שליסען אַ קאָלעקטיווען אָפּמאַך אין דער מעטאַל-אינדוסטריע.

טראָצ'ן אדורכנעמען אין אַ ריהע פּונקטען, האָט די קאָנפֿערענץ צו קיין ענדגילטיגען רעזולטאַט נישט געבראַכט און זי איז אָפּגעלייגט געוואָרען אויף דער נייער וואָך.

עפענטליכע ביכער-זאמלונגען

אין טאג פון 3-טען מאי

(א) אין טאָג פֿון נאַציאָנאַלען יום-טוב, דעם 3-טען מאַי, וועלען פֿאָרקומען עפֿענטליכע זאַמלונגען פֿון ביכער פֿאַר די גמינע-ביבליאָטעקען

אפטייקען.

היינטיגע נאכט - דיזשורנע

(א) היינט ביינאַכט דיזשורירען פֿאָלגענדע אַפּטייקען: ס. קאָן, פּלאַץ קאָשטשעלני 8; א. כאַרעמזאַ, פּאָמאָרסקאַ 12, ס. וואַגנער, פּעטריקאָווער 67; ... זאַיאָנטשקעוויטש, זשעראָמסקיעגאָ 37; ז. גאַרשיצקי, פּוששיאַזד 59; מ. עפּשטיין, פּעטריקאָווער 226; ז. שימאַנסקי, פּשענדזעלניאַנאַ 75.

KINO TEATR
MIRAŻ
11 LISTOPADA 16
היינט פּרעמיערע!
„קאבינעט פון וואקס-פיגורען"
הערליכער פילם אין נאַטירליכע קאָלירען.
אויסערן פּראָגראַם:
סלאַנג-צוגאַבע פֿון P. A. T. און Paramount
אָנהייב 4 נאָכמיטאָג.

צוזאמענפאהר פון קאאפעראטיווע בענק

דינסטאג איז פארגעקומען אין לאדז אין דים־מאָנטע־באנק, פעטריקאווער 43 דער ראיאָן־צוזאַמענפאָהר פון די קאָאפעראטיווע בענק פון 3 וואָיעוואודזשטוועס: לאָדזשער, קיעלצער און שלעזישער. עס האָבען אנטייל גענומען 30 דעלעגאטען פון 30 בענק. א חוץ דעם האבען אנטיילגענומען אין דער קאָנפערענץ דער פרעזעס פון פערבאנד ג. סענאטאָר שערעשעווסקי, דירעקטאָר מיכעלסאָן, אינספעקטאָר שמויש, אינספעקטאָר שפענדעל, און דירעקטאָר פון דער אינקאסע־צענטראלע, איטוש. שאשקים.

די קאָנפערענץ ווערט געעפענט דורך דעם פרעזעס פון פערבאנד סען. שערעשעווסקי מיט אַן'אינטערעסאנטע רעדע וועגען דער באדייטונג פון איצטיקען צוזאמענפאהר און וועגען דער ראלע פון די קאָאפעראטיווען אין יודישען ווירטשאפטליכען לעבען. עס ווערען בעטאָנט דורך די פערזאמלונג די פערדינסטפולע פערזענליכקייטען אויף דעם געביט פון קאָאפעראציע, דער פערשטאָרבענער דעפ. פרעזעס ווישליצקי און ד"ר קלומעל, אויך די קדושים פון פשיטיק.

עס ווערט אויסגעוועהלט אלס פאָרזיצער דירעקטאָר פרושיצקי פון טשענסטאָכאָוו. דער פאָרזיצער לאַדענט איין אלס אַסעסאָרען דעם דר. מאנטאָן פון קאטאָוויץ, יאכימאָוויטש פון טורעק און ה. בריש פון זאָזאָרקאָוו אלס סעקרעטאַר.

אינספעקטאָר שמויש האלט א צוויי שעה'דיגען רעפעראט. ער ווייזט אָן אויף די פערשידענע עטאַפען, וואָס די קאָאפעראציע האָט אדורכגעמאכט פון יאָהר 1922 ביז 1936 אויך דאָך איז זי געבליבען אויף זעהר א הויכען מצב און פערנעמט איצט איינע פון די העכסטע פלאצן אין איצטיגען ווירטשאפטליכען לעבען. דער פערבאנד פערמאגט איצט אַנ'ערך 600 קאָאפעראטיווען אין גאנץ פוילען מיט אַנ'ערך א האלבען מיליאָן מיטגלידער. ער שטעלט פעסט אז די געזונדסטע קאָאפעראטיווען געפינען זיך אין דער לאָדזער וואָיעוואודזשטווע און שטיצען אויף געזונדען פונדאמענט.

אינספ. שפענדלער רעפערירט איבער דער באַדייטונג פון די „וואָקלאדען", וואָס וועהען לאָקירט אין די אנדערע בענק, און מיט דער הילף ווערט אויף געהאלטען מיזיענדער יודישע עקזיסטענצען. אין דער צייט, ווען דער יודישער סוחר קאָן נישט בעקיי־מען אין קיין נישט־יודישער אינסטיטוציע, און נישט אין באנק פאָלסיק קיין קרעדיט בפרט דער מיטעל־סוחר און קליינהענדלער. ער רופט צו א ברייטערע אגיטאציע אויף דעם קאָאפעראטיווען געביט.

עס רעפערירט דירעקטאָר אינזש. שאשקים וועגען דער אינקאסע־צענטראלע, וואָס האָט שוין ביז איצט איינציגע צוואנציג טויזענד וועקסלען מאָנאטליך אויף אינקאסע אויף א סומע פון 2 מיליאָן זל. ער אפעלירט ווייטער אונטערצושטיצען די פלאַצובסע.

עס ווערט געוועהלט א מאנדאטען־קאָמיסיע פון 5 פערזאָן און מיט דעם ווערט די פאָרמיטאָגזיצונג געענדיגט.

5 א זייגער עפענט דער פאָרזיצער די ווייטערדיגע קאָנפערענץ און ערטיילט דאָס וואָרט דעם דירעקטאָר מיכעלסאָן צו א רעפעראט איבער דעם גאנצען אָפּאראט פון רעוויזיאָנס־פערבאנד.

אין דער דיסקוסיע נעמען אנטייל א רייה דעלעגאַטען: פרעזעס ראָזענבערג לאָדז, ווייגאַרטען, קליינמאַן לאָדז. יאכימאָוויטש טורעק, בריש קאָלאָ, מאמ־לאָק סלופצע און אנדערע. נאָך דער דיסקוסיע טרעט מען צו צו די וואהלען.

עס דארפען אויסגעוועהלט ווערען 14 דעלעגאטען פון די 3 וואָיעוואודזשטועס צום גענעראַל־צוזאמענפאָהר, וואָס דארף פאָרקומען דעם 31 מאי אין ווארשא.

עס זענען געוועהלט געוואָרען 4 דעלעגאטען פון קעלצער, 9 פון לאָדזער וואָיעוואודזטווע און 1 שלאָנסקער.

פון לאָדז זענען געוועהלט געוואָרען אלס דעלע־גאַטען: פרעזעס ל. ראָזענבערג און דיר. פאוסט.

די גרויסע האנדווערקער־אויסשטעלונג אין לאדז

די פאראינטערעסירונג מיט דער האנדווער־קער־אויסשטעלונג אין לאָדז איז א גרויסע, די די־רעקציע בעקומט פון אלע זייטען ידיעות וועגען דעם אז עס וועלען קומען זעהר פיל אויספלוגען פון אלע עקען לאנד.

די אויסשטעלונג וועט זיין זעהר אומפאנגרייך און וועט איינ־נעהמען אין איהר אנטייל די בעדייטענסטע האנד־ווערקער־פירמען פון לאָדזער קרייז און אינדוסטרי־פירמען וועלכע שטעלען צו רויה־שטאף, מכשירים און מאשינען פאר די בעזונדערע האנדווערקער־בראנזשעס.

אויף דער אויסשטעלונג וועלען פיל מאשינען און ווארשטאטען זיין אין בעוועגונג.

זעהר אינטערעסאנט וועט אויך זיין דער פאַ־ווילאָן מיט די עקספאנאטען פון די האנדווערקער שולען.

די ערעפנונג פון דער אויסשטעלונג וועט פארקומען אין דער אנוועזענהייט פון פיל רעגי־רונגס־פארשטעהער דעם 17. מאי, די דירעקציע פון דער אויסשטעלונג געפינט זיך אויף מאניושקי 5 ערשטער שטאק פראנט.

מעאטער פילהארמאניע
20 נארוטאוויטשא 20

ווארשאווער סקאלא־טעאטער

היינט מיטוואך
— און —
מארגען דאנערשטאג
9 א זייגער אווענד

גרעסטע סענסאציע אין לאדז
טויזענטער בעגייסטערטע צושויער
די אריגינעלסטע פארשטעלונג אין סעזאן
אלע טאג אויספערקויפט

אויפ'ן פערלאנג פון פובליקום לעצטע 2 מאל! פון 54 גר. ביז 1.10

דער שלאגער פון סעזאן ●●●●●● 200 מאל געשפילט אין ווארשא
אורקע נאכאלניק'ס
נאכט־מענשען

סענסאציאנעלע פיעסע אין 10 בילדער. רעזשיסירט: חיים סאנדלער
מיט די ליבלינגס־ארטיסטען
וויערא קאניעווסקא, פאול ברייטמאן
מיט'ן אנטייל פון אגעטא ריזער

אין ערשטקלאסיגען אנסאמבל לויט א.ב.:

אייזענבערג אהרן.	גראס רעגינא.	נייהויז וואָלף.
ברייטמאן פאול.	האמבורגער דוד.	פאזנאנסקי משה.
געשריכערמאן לייב.	זאסלאווסקא בערטא.	קאניעווסקא וויערא
גרינשפאן יעקב.	נערה רבקה.	רייזער אגעטא, ראקאוו יחיאל א. א.

פרייטאג, ד. 24־טן ד. ח 9 אווענד
2־טע פרעמיערע סינג־סינג • פרטים סומעו.

אייגענע דעקאראציעס פראיעקטירט: ליבערמאן. גרויסער ערשטקלאסיגער ארקעסטער.
קאָמפּאָזיציע: ב. אסס. | ערשטקלאסיגער באלעט פרימא־באלערינא: אנעמא רייזער | בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע

די אקאדעמיע געווידמעט דעם 30־יעהריגען יובל

פון דער פועלי־ציון פארטיי קומט פאו...

דינסטאג דעם 14 אפריל האָט געזאָלט פאָרק... מען די אקאדעמיע געווידמעט דעם 30־יעהריג... יובל פון דער פועלי־ציון פארטיי.

די מאכט האָט אָבער די אקאדעמיע פערוועהרט נאָך אַנ'אינטערווענץ ביי'ם רעגירונגס־קאָמיסאַר, וואו דער ענין איז אויפגעקלערט געוואָרען איז געגעבען געוואָרען א דערלויבעניש אויף דע... אקאדעמיע, וועלכע קומט פאָר שבת, דעם 25־טע... אפריל אי'ן טעאטער „ראָזמאַיטאָשטשי".

מיט א רעפעראט טרעט אַרויס ד"ר א. בער... מאַן פון וואַרשאָ. אין פראָגראַם נעמען אָנטייל דיכטער משה בראָדערזאָן און די שוישפילער קלאַר... סעגאַלאָוויטש און אייזיק סאַמבערג.

די שרעקליכע נויט
אין די רואינירטע יודישע שטעטלעך
פשיטיק, פייזער, אדזשיוואל
אוז אז. וו. רופט דיך.
ברודער, העלף!

א יודישער סוחר

איז פלוצים געשטארבען איז געריכט

(א) נעכטען איז אין קרייז־געריכט פאָרגעקומע... א ציוויל־פראָצעס, אין וועלכען עס איז, אַלס פערי־אינטערעסירטער געשטאַנען, דער 70־יאָהריגער לאָ... דזער סוחר, היפאָליט וואָלבערג (פון שענקע־וויטשאַ 33).

בעת דער רעדע פון אַנ'אַדוואָקאַט, איז יואל־בערג אָוועקגעפאַלען און איז אויפ'ן אָרט געשטאָר־בען. דער אַרויסגערופענער פאַגאָטאָוויע־דאָקטאָר האָט פעסטגעשטעלט זיין טויט פון אַ האַרץ־שלאַג.

עס איז אויך אַרויסגערופען געוואָרען „חסד של אמת", וועלכע האָט דעם טויטען קערפער אָפּ... געפיהרט אַהיים.

יודישע פרוי אונטער די רעדער פון א אויטא

(א) אויף זגערזשער גאס, איז ארונטערגע־פאלען אונטער די רעדער פון א אויטאָ, די 39־יאָהריגע אסתר קאופמאן, נאָכ'ן ערטיילען די ערשטע הילף איז זי אָפגעפיהרט געוואָרען א היים.

פראצעס פון געלד־פעלשער

(א) נעכטען איז פאָרגעקומען א פראָצעס פון א חברה געלד־פעלשער און פערשפרייטער פון פאלש געלד.

אין רעזולטאט זענען פערמשפט געוואָרען: קאָזלאָווסקי 4 יאָהר, יאַנינא אנוז ערשאק 3 יאָהר, סטעפאן קוסטרא 4 יאָהר, סט. מאלאלעפשי אויס־בעסערונגס הויז, אפאלניא שעוויטשיקאווסקא 3 יאָהר, אנטאני זיגשינסקי 6 יאָהר, דוד זיידע 7 יאָהר.

אויפ'ן דערנער־וועג

שפאַנענדער סענסאציאנעל־עראָטישער ראָמאַן

(79

— האָט איהר היינט אָפגענומען אויף דער הויפט־פאסט צוויי בריף אויף פאָסט־רעסטאַנט אונ־טער דעם צייכען „אָפערן־באַל 13"? — פרעגט איינער פון די פיר מיטגלידער פון דער קאמיסיע, מאַיאָר העפער.

— איך... — קומט א שטילער, טרוקענער ענטפער.

רעדל זיצט האַלב אויסגעטון. דאָס פנים איז בלאס, די אויגען — אויסגעלאָשען, דער קאָפּ — האַלב אַראָפּגעלאָזט און די ענטפערס זענען מעכאַני־שע, שווערע און טעמפע. אָט אַזוי זעהען אויס מענשען אין די לעצטע שטונדען פאַר'ן געהען צו דער תליה...

— פאַרוואָס האָט איהר די גאַנצע צייט נישט אָפגענומען די צוויי בריף?

— איך בין געווען שטאַרק בעשעפטיגט...

— פון וועמען זענען די דאָזיגע בריף?

— פון א פערזאָן פון איידקונען.

— איהר זענט געשטאַנען אין בעציהונגען מיט געוויסע פערזאָנען אין רוסלאנד?

רעדל הויבט אויף דעם בליק, קוקט אַ ווײַלע אָן די אָפיצירען. אין צימער הערשט א געוויסע צייט א געדריקטע, טויטע שטילקייט. ענדליך ענטפערט רעדל:

— מיט געוויסע פערזאָנען? איך פערשטעה נישט די דאָזיגע פראגע...

— הער פאָלקאָווניק, — זאָגט מאַיאָר העפער מיט א פעסטער שטים, אונטערשטרייכענדיג יעדעס וואָרט, — געגען אייך ווערט געמאַכט זעהר א שווערע בעשולדיגונג. צי ווייסט איהר וועגען דעם?

ווידער א שווער. געדריקט שטילשווייגען. נאָכדעם ענטפערט רעדל:

— מיינע הערען, צו וואָס דאָס אַלץ? צו וואָס די גאַנצע קאָמעדיע? לאָמיר שפּילען אין אָפענע קאָרטען... איהר ווייסט דאָך אין וואָס איך ווער בעשולדיגט.

— יאָ... — פאַלט אַנ'ענטפער, ווי אַ שווער שטיק בליי.

— הייסט עס, אַז איהר זענט זיך מודה?

— זענט איהר זיך מודה, אַז איהר האָט גע־אַרבייט אַלס שפּיאָן פאַר רוסלאַנד?

— צו וואָס שטעלט איהר די דאָזיגע פראַגע? — פערקרימט זיך רעדלס געזיכט אין אַ ביטערען, סאַרקאַסטישען שמייכעל. — זי איז איבעריג... איהר ווייסט דאָך אַלץ...

די אָפיצירען קוקען זיך איבער. הייסט עס, אַז רעדל איז זיך אין אַלעס מודה. מיט איינמאָל אין אַלעס מודה?! וויפיל יעדער איינער פון זיי איז נישט געווען זיכער, אַז רעדל האָט זיך פערנומען מיט שפּיאָנאַזש צום גונסטען פון רוסלאַנד. וויפיל יעדער איינער פון זיי האָט נישט געהאַט די אי־בערצייגונג, אַז דער אַלמעכטיגער שעף פון די עסטרייכישע מיליטערישע שפּיאָנען איז אַליין געווען אַ שפּיאָן, — האָט דאָך קיינער פון זיי נישט גע־גלויבט, אַז רעדל וועט זיך גלייך מודה זיין אין אַלעס. זיי זענען זיכער געווען, אַז ער וועט פרובירען אָפּלייקענען, אַז ער וועט ווי־עס־איז פרובירען זיך אַרויסצודרעהען פון דער שווערער לאַגע.

— האָט איהר געהאַט מיטהעלפער? — פרעגט ווייטער מאַיאָר העפער.

— ניין, כ'האָב קיין שום שותפים נישט געהאַט.

— איהר זענט נאָך דערוויל, אין דער איצ־טיגער מינוט, פאָלקאָווניק פון זיין מאַיעסטעט קייזערליך־קעניגליכער אַרמעי. צי קאָנט איהר דע־ריבער געבען אייער אָפיציריש עהרען־וואָרט, אַז איהר האָט קיין שום מיטהעלפער נישט געהאַט?

— איך גיב אייך מיין עהרען־וואָרט, מיינע הערען. איבריגענס וואָלט געווען נאַריש צו לייק־קענען אין אַזאַ מאָמענט...

— ווי לאַנג האָט איהר אָנגעפיהרט אייער פער־ברעכערישע טעטיגקייט? — האָט געפרעגט דער צווייטער מיטגליד פון דער קאָמיסיע, מאַיאָר ווענצעל־וואָרליצעק, בעטאָנענדיג שאַרף דאָס וואָרט „פערברעכערישע".

רעדל שמייכעלט סאַרקאַסטיש און ענטפערט:

— מיין פערברעכערישע טעטיגקייט האָט גע־דויערט... ניין, כ'קאָן זיך נישט דערמאָהנען גענוי ווי לאַנג איך בין געשטאַנען אין דינסט פון די רוסישע שפּיאָנען.

— האָבען אייך געטריבען צו דעם דאָזיגען פערברעכען פרינציפיעלע, אָדער ריין מאַטעריעלע אורזאַכען? — פרעגט דער מאַיאָר העפער און קוקט שאַרף אין רעדלס אויגען.

רעדל שווייגט אַ ווײַלע. ער קלאַפּט נערוועז מיט די פינגער איבער'ן טיש. אויף זיין געזיכט איז צו דערקענען אַ שווערען, אינערליכען קאַמף. וואָס זאָל ער ענטפערען? זאָל ער דערצעהלען, אַז מען האָט איהם דערצו געצוואונגען?.. זאָל ער דערצעהלען וועגען זיין פערברעכערישען, שמוציגען לעבען? זאָל ער זיין נאָמען, זיין כבוד נאָך מעהר בעשמוצען?

— מיינע הערען, — זאָגט ער, — אויף דער דאָזיגער פראַגע איז מיר זעהר שווער צו ענטפע־רען... איבעריגענס, וועט איהר אַ געוויסען ענט־פער בעקומען, ווען איהר וועט דורכפיהרען אַ רעוויזיע אין מיין וואוינונג אין פראָג. איהר וועט זיך דאַן איבערצייגען, אַז איך בין געוואָרען אַ שפּיאָן געצוואונגענערהייט...

— ווער האָט אייך דערצו געצוואונגען? — וואונדערן זיך די אָפיצירען.

— איך זאָג זיך אָפּ דערויף צו ענטפערען...

— הם... האָט אייך אימיצער דערצו געצוואונ־גען... אַזוי?... חזרט איבער דער מאַיאָר העפער.

— נישט אימיצער, נישט קיין לעבעדיגער מענש, נאָר...

אָבער רעדל רייסט איבער אין מיטען, שטעלט זיך האַסטיג אויף און זאָגט מיט אַ שאַרפער שטים:

— מיינע הערען, איך דענק, אַז די ווייטערדיגע אויספאָרשונג איז איצט איבעריג. לאָזט מיך צורוה איצט... לעגט עס אָפּ אויף אַ צווייטען מאָל. איך בין איצט מעהר נישט אימשטאַנד צו ענטפערען אויף אייערע פראַגען. איהר וועט נאָך האָבען צייט מיר צו שטעלען פראַגען.

— הער רעדל, — ענטפערט דער מאַיאָר ווענ־צעל־וואָרליצעק, — די אויספאָרשונג מוז איצט פאָרענדיגט ווערען...

— פאַרוואָס? — קוקט רעדל אָן פערוואונדערט די קאָמיסיע־מיטגלידער.

— מיר האָבען אַזאַ בעפעהל... — ענטפערט דער מאַיאָר העפער און פאָלגט־נאָך רעדלס מינדסטע בעוועגונג.

רעדל שפּאַנט איצט אַרום איבער'ן צימער. די הענט האַלט ער אין די הויזען־טאַשען און קוקט אַראָפּ אויף דער ערד. אַלע ווײַלע הויבט ער אויף דעם בליק אויף די פיר אָפיצירען און קוקט זיי אָן מיט טרויעריגע, האָפנונגסלאָזע אויגען.

— איך בין ערשעפּט, מיינע הערען, איך קאָן איצט מעהר נישט רעדען... לאָזט מיך איבער אַליין... אַ סך וועט אייך אויפקלעהרען די רעוויזיע אין מיין וואוינונג אין פראג.

— אויב אַזוי, — זאָגט מיט אַ שנײַדענדיגער שטים מאַיאָר העפער און נעמט אַרויס אַ בלאַנ־קענדיגען ניקעלבעם רעוואָלווער פון טאַש, — אָט איז דער אורטייל פון דער קאָמיסיע!...

— דער רעוואָלווער איז פאַר מיר? — פרעגט רעדל און די אויגען צושפּרייטען זיך ביי איהם אַלץ ברייטער און ברייטער. — פאַר מיר?!..

— פאַר אייך, הער פאָלקאָווניק רעדל!.. — זאָגט מאַיאָר העפער מיט אַ פייערליכער שטים...

אין צימער הערשט אַ ווײַלע אַ טויטע שטיל־קייט. רעדל קוקט מיט אַ שטאַרען, פערגליווערטען בליק אויף די פיר אָפיצירען. זיי זיצען רוהיג, מיט איציעלע מינעס אויף די פנימ'ער.

מאַיאָר העפער לעגט אַוועק דעם רעוואָלווער אויפ'ן טיש און זאָגט טרוקען און קאַלט:

— דאָס דאַרף געשעהען נאָך היינט ביינאַכט...

— היינט ביינאַכט? — פרעגט רעדל שטיל און הייזעריג און האַלט זיך אָן מיט איין האַנד ביים טיש, ווי ער וואָלט מורא געהאַט, אַז ער וועט אַנידערפאַלען.

— יאָ, היינט ביינאַכט:

— מוז עס געשעהען? — חזר'ט רעדל איבער.

— יאָ, הער רעדל, עס מוז געשעהען! און דורכאויס היינט ביינאַכט..

— גיט מיר נאָך פיר־און־צוואַנציג שעה צום לעבען, — זאָגט רעדל מיט אַ ציטערדיגער שטים.

— איך וויל מיך געזעגענען מיט...

— ניין, הער רעדל, — שלאָגט איהם איבער מאַיאָר העפער. — איהר טאָרט מעהר פון דעם צי... מער נישט אַרויסגעהן.

(פאָרטזעצונג קומט)

אַלגעמיינע פערזאַמלונג
פון צענטראַלען קליינהענדלער־פעראיין

טעג איז פאַרגעקומען אין צענטראַלן קליינ־ ער פעראיין פּאָמאַרסקאַ 15, די אַלגעמיינע יסע גענעראַל פערזאַמלונג.

פערזאַמלונג עפענט **מ. גאָלדקינד** וועלכער ווישען אַנד.: איך האַלט פאַר מיין גרעסטען וואָס מיר איז אויסגעפאַלען צו עפענען די היינ ערזאַמלונג. איך האָב פאַר זיך ליגען די ליס־ ן רעגיסטרירטע אָנוועזענדע מיטגלידער, וועל־ ילען שוין איצט ביים עפענען די פערזאַמלונג ערזאַן. דאָס איז איינס פון די גרעסטע ער־ נגען אין אונזער געזעלשאַפטליכען לעבען.

שטימונג ביי אונז יודישע הענדלער איז א ס פערצווייפעלטע, אומבעהאָלפענע, געפאַלענע א פערזאַמלונג איז א מיטעל קודם כל אביסעל ן ערמוטיגען; צושאַפען דעם ווילען צו פערזי־ ויך א בעסערן מאָרגען. קודם כל מוז איך רשטרייכען דעם גרויסען פערלוסט וואָס מיר אין פוילען האָבען געליטען מיטן טויט פון ון מאַרשאַל אין פוילען יוזעף פילסודסקי (אלע מעלטע שטעהען אויף פון די ערטער). ביי לעבען וואָלט נישט געווען מעגליך א מעשה יס, איך בעט בעערען די קדושים הרוגים פון יס. אונזער פעראיין נעמט אַן'אַקטיווען אַנ־ אין לינדערען די נויט פון די יודען אין דערמאָנג שטעטעל. איך דאַנק די סעקציעס, וועלכע האָר אויף אונזער אַפּעל נעשפענדעט גרעסערע סו־ איך האַלט אויך פאַר מיין חוב צו דערמאָהנען ורשטאָרבענע מיטגלידער: (דאָ רעכענט אויס מיטגליד די נעמען פון די פערשטאָרבענע), ן אויך דערמאָהנען דעם פאַרשטאָרבענעם סיום־ מאַט ווישליצקי, וועלכער האָט פאַרן יודישען טום זעהר א סך געלייסטעט און צום לעצט אויך אר וואָס נעפאַלענע יודען אין ארץ ישראל.

נאָך דעם ווי ס'ווערט אויסגעוועהלט א פּרעזידיום ט מען צו צום טאָג־אָרדנונג דאָס וואָרט בעקומט ט. **כאַרי** וועלכער גיט אָפּ דעם טעטיגקייטס בע־

„אויך מיר האָבען די פערגאַנגענע יאָהרען גע־ ט א שטילע, נאָרמאַלע און בעשיידענע אַר־ , איז אונז היי־יאָהר אויסגעקומען אַרבייטען נישט נאָרמאַלע בעדינגונגען. די ציצונגען אונזער־ האָבען זיך פערשלעפּט ביז שפּעט אין דער נאַכט מיר זענען געוועזען בעלאַסטעט מיט זעהר א סך ייט; מיר האָבען פערקלאַגט דעם רעדאַקטאָר יודען־פרעסערישען „אַרענדאַווניק" פאַרן אָפּ־ קען א אַרטיקעל, אַז יודען פּערמ'ען פּאָמעראַנצען ס ווערען פערקויפט דעם פוילישען קאָנסומענט, זענען שטענדיג די ערשטע, און פערמיידונגס , מיר זענען די וועלכע העלפען דעם יודישען קליינהענדלער דערהאַלטען זיין ערגאָבערטע פּאָזיציע לאָזען זיי נישט ארויסשטויסען. דער בעסטער ויז און אָנערקענונג פאַר אונזער אונערמידלי־ אַרבייט, איז די שטאַרקע וואוקס פון דער צאָהל אונזערע מיטגלידער און בעריכטס יאָהר איז צו־ קומען 177 קליינהענדלער פון נייערם ראיאָן, 103 פון מאַרקשטייער און 181 פון פערשידענע אַנזשעס, בסך הכל 461 מיטגליהער זענען צוגע־ מען אין פערלויף פון איין יאָהר. אונזער אָרגאַני־ יע האָט (ווי איהר האָט געהערט פון קאַסע־בע־ ט) אָפּגעשפּאַרט אין פערלויף פון יאָהר 1.100 ען און נישט האָבען קיין איין גראָשען חובות. ביי בעקומט אונזער פערסאָנאַל די פענסיע, ווי די לוכשע אָנגעשטעלטע, פאַרן חודש פאַראויס. אין לויף פון יאָהר האָבען מיר אַנטייל גענומען אין צוזאַמענפאָהרען אין וואַרשע, אין ווירטשאַפט נען אויפער־ראַט, אַדורכגעפיהרט 6.791 אינדיווי־ עלע און 97 געמיינזאַמע אינטערווענצען, מיר שטע ן אין ענגען קאָנטאַקט מיט דער לאָדזער פּרעסע א ספּעציעלע אָנערקענונג פערדינט דער „נייער לקסבלאַט" וועלכער פערשטייט איהר אויפגאַבע זאָגט אונז קיין מאָל נישט אָפּ איהר מיטאַרבייט איז אונז אין אונזער שווערער אַרבייט ביי־ ילפיג.

א רעפעראַט וועגען דער לאַגע פון יודישען קליינ־ נדלער האַלט **אַדוו. יוסף ווייצמאַן**, וועלכער ייזט אָן אויף דער שטאַרקער פערבינדונג פון דער ווירטשאַפט מיט דער פּאָליטיק, יודען אין פוילען האָבען א סך פערלוירען, פּמעט ווי גאַרנישט אויפגעגעבן; און ערגאַבערט אי אויפ'ן פּאָליטישען, אי אויפן קולטורעלען, אי אויפן ווירטשאַפטליכען באָדען, יעצט איז דער מאָמענט אפשר דער לעצטער מאָמענט, ווען יודען מוזען זיך שטאַרק אָרגאַניזירען בכדי נישט ארויסגעשטויסען צו ווערען פון די פּאָזיציעס. דער לאַנגדויערנדער אַחון גלענצענדער געלונגענער רעפעראַט פון אדוואָקאַט ווייצמאַן ווערט בעגריסט מיט אַפּלאָדיסמענטען.

ראטמ. כאַרי רעפערירט וועגען דער שטעלונג פון קליינהענדלער צום יודישען וועלט קאָנגרעס. אלע זענען מסכים, זאָגט דער רעפערענט אז א צונויפרעדונג פון אַלוועלטליכען יודענטום, איז א נויטווענדיגקייט, אין קאָנגרעס וועלכער זאָל דאָס יאָהר פאָרקומען מוזען אלע גרופּירונגען זיין רעפּרעזענטירט, בכדי מ'זאָל נישט קענען פאַרוואַרפען אז נישט אלע יודען זענען מיטן קאָנגרעס איינשטימיג. עס איז דוכט זיך איבעריג צו שילדערען ווי ווייט דער עקאָנאָמישער מצב פון די יודען איז בעדראָהט, און דאָס אַלוועלטליכע יודענטום מוז זיך קאָנען צונויפרעדען ווי אַזוי מיט געמיינזאַמע כוחות צו קומען צו הילף די בעדראָהטע.

עס האָט דוכט זיך קיינמאָל נישט געהערשט ביי די יודישע קליינהענדלער מאַסען אַזא פערצווייפלונג אַזא יאוש ווי היינט. דער אַלוועלטליכער יודישער קאָנגרעס וועט דערוועקען ביי די יודישע מאַסען די האָפנונג צו א בעסערן מאָרגען. מיר מוזען נעפינען די געמיינזאַמע שפּראַך און דאָס צוזאַמענקייט מוז אַמאָל אויפהערען כדי געמיינזאַם זיך צו ראַטעווען.

מיר וועלען שטיין אויף דער וואַך. אז דער קליינהענדלער זאָל בעקומען זיין פאַרשטעהערשאַפט בכדי צו זיכערען די פערטיידיגונג.

ה' **ליב פריים** רעפערירט וועגען דער נוצליכקייט פון אָרגאַניזאַציע פאַרן ווירטשאַפטליכען לעבען פון יודישען קליינהענדלער.

ה' מינץ רעדט וועגען די פרימיטיווע פאָרמען פון האַנדעל צו וועלכע ס'געהערען: הויזירעריי און גאַסען־האַנדעל. דער רעפערענט טאַדעלט שטאַרק די שטעלונג פון יודישען דעמאָליסטען (הורטאָווניקעס) פעראיין וועלכע האָט אַנגעזאָגט אַן'אויסראָטונגס־קאַמף דעם הויזירער, היינטצוטאָג ווען מ'רייסט ארויס פון די יודישע הענט דעם מסחר, די פרנסה, יעען מ'לאָזט נישט צו צו טעהן אין מערק, ווען מ'טרייבט דעם יודישען הענדלער פון דאָרף, דערלויבט זיך א פאַרשטעהער פון יודישען פעראיין אָנצוגעהמען א קאַמף נעגען יודישען הויזירער. מיטן עסען קומט דער אַפּעטיט. נאָכן הויזירער, וועט מען זיך נעהמען צום גאַסען־ און צום מאַרק־שטייער, דעריבער מוזען מיר שוין איצט אַננעמען א שטעלונג נעגען אַזא נישט געווינשענעם און שעדליכען אַנזאַג.

דערנאָך האַלט א רעפעראַט דער **פעראיינס־דירעקטאָר**, „ווי אַזוי זיך פערטיידיגען נעגען א הויכע שטייער־אייסמעסטונג".

„מיטן היי־יעהריגען „ריטשאַלט" איז דער גרעסטער טייל קליינהענדלער שטאַרק בע'עוולהט געוואָרען, שוין דערמיט וואָס אין דער צייט ווען האַנדווערקער און קליינאינדוסטריעלער נעניסען פון „ריטשאַלט" אויב דער אומזאַץ איבערשטייגט נישט 50,000 זל. נעניסט דערפון דער קליינהענדלער נאָר דאַן ווען דער אומזאַץ שטייגט נישט איבער 44.0000 זל. דאָס נעהמט זיך דערפון וואָס ווען פאַראיאָהרען האָט דאָס פינאַנץ מיניסטעריום אויסגעאַרבייט דעם פּראָיעקט וועגען „ריטשאַלט" האָט ער פאַר אויסגעזעהען פאַר די אַלע וועלכער אומזאַץ איבערשטייגט נישט 50.000 זל. אָהן אונטערשייד צי איז דאָס א קליינהענדלער, האַנדווערקער אָדער אינדוסטריעלער, דערביי איז די שטייער סטאַווקע בעשטימט געוואָרען אויף 1½%, דערהווייל זענען בכלל געענדערט געוואָרען די שטייער סטאַווקעס, לויט וועלכע האַנדווערקער צאָהלען 1½%, סוחרים 1,7% און מ'האָט געמיינט אַז די וואָס וועלען געניסען פון „ריטשאַלט" וועט די סטאַווקע זיין פאַר אלע אָהן אויסנאַם 1,5% געשעהן איז אָבער אַנדערש. אַנשטאָט וואָס דער „ריטשאַלט" זאָל זיין א הנחה; א פערלייכטערונג פאַרן קליינעם צאָהלער, איז ער געוואָרען א בעשווערונג, א לאַסט און דאָס דערפאַר ווייל די נייע שטייער סטאַוווקעס נעהמען שוין אַרום דעם שטעמפּעל אָפּצאָהל (שטעמפּעל־מאַרקען) און אויך דעם פערמעגען שטייער (דאָניגע) קליינהענדלער שטעלען אָבער נישט אויס קיין רעכנונגען, בענוצען זיך נישט מיט קיין שטעמפּעל־מאַרקען, בעזיצען נישט קיין פערמעגענס און האָבען ביז אהער נישט געצאָהלט קיין פערמעגען־שטייער, יעצט מוז דער קליינהענדלער צאָהלען פערמעגען־שטייער (פון דעם פערמעגען וועלכען ער בעזיצט נישט) מוז אויך צאָהלען פאַר שטעמפּעל־מאַרקען (פון רעכנונגען, וועלכע ער שטעלט קיינמאָל נישט אויס). צ.ב. אויב פאַר א יאָהרען האָט א קליינהענדלער געצאָהלט פון 10.000 זל. א יעהרליכען אומזאַץ — 125 זל. (ריטשאַלט) און א שפּייזהענדלער נאָר 105 (20% איז אויסגערעכנט געוואָרען פאַר ספּעציעלע אַרטיקלען), צאָהלט ער יעצט 170 זל. די פערוואַלטונג פון צענטראַלען קליינהענדלער־פעראיין, פּאָמאַרסקאַ 15, האָט אַנגענומען שריט דאָס צו ענדערן. בקרוב וועלן אויך די שטייער־אַמט; פּינאַנדערשיקן די שטייער־צעטלען אויפן אומזאַץ פון דער אינדיווידועלער שאַצונג. די בע'עוולה'טע ראַפּן נערענקען, אז דאָס ערשטע מוז מען פאָדערען פון שטייער אַמט שריפטליך די יסודות אויף וועלכע מ'האָט געשאַצט און ערשט דערנאָך שרייבען א רעקורס. דער רעקורס מוז בעזיצען קאָנקרעטע פאָרוואורפען און טאָר נישט פערוואַנדעלט ווערען אין א געיעג פון פראַזען, זאַצען און שיינע ליבע, אַרעריאָמער וועוערטער. דער רעקורס מוז אונבעדינגט געשריבען ווערען פון גענייטע פערזאָנען לויט דער נייער שטייער־אָרדינאַציע, דעריבער דאַרפען די בע'עוולהטע נעניסען פון ראט פון פעראיינס־פערזאָנאַל, פון סעקרעטאַריאַט, וועלכער בעזיצט די נעהעריגע אויסבילדונג, ערפאַהרונג און קענטניש פון אלע פאָרשריפטען.

צום סוף ווערט נעוועהלט א פערוואַלטונג. ראַטמאַן און פּרנס באַרי, סעגאַל, קאַמפּעל, נאַפּראַסטעק אבראַמאָוויטש, אייזיק, לאַסמאַן, ניימאַן, טאָנעליכט, מאָרדכאַיעוויטש, פּריים, גאָלדקינד, מינץ, מאַנגושעווסקי, זשעטעלנאַ, גרונדמאַן, קליינמאַן, לובאַכינסקי, לענקאָווסקי, האַוזער, מעש.

שידס־געריכט: אַדוו. צוקער, אַדוו. הערשקאָוויטש, אַדוו. ענגלישער, זאַסהיים, לענקאָווסקי, גרונדמאַן, שאַנצער, ריזמאַן, סעגאַל, טאָנעליכט, וואָלף, באַמשטיק, זאָננבערג, סעניג, שערמאַן, קראַקאָווסקי.

רעוויזיר־קאָמיסיע: האָלאַנד, העלפאַנד, פּריים, פּרידבערג, וואַקסמאַן, דוטקיעוויטש, קלעפּקאַרטשיק, סנעלער.

1906 — XXX — 1936

יודישע אַרבייטער־פּאַרטיי „פּועלי־ציון" לאָדזשער אָרגאַניזאַציע.

שבת, דעם 25 אַפּריל, 10 א זייגער אינדערפריה קומט פאָר
אין טעאַטער „ראָזמאַיטאָשטשי" (ציגעל־גאַס 27)

א פייערליכע אקאַדעמיע

געווידמעט דעם 30־יעהריגען יובל פון דער „פּועלי־ציון"־בעוועגונג.

פּראָגראַם: 1) דערעפנונג, 2) בעגריסונגען, 3) רעפעראַטען פון די חברים ד"ר א. בערמאַן און ש. זאַגאַן פון וואַרשע, 4) רעציטאַציעס פון דיכטער מ. בראָדערזאָן און פון די אַרטיסטען פון מאָריס שוואַרץ־טעאַטער קלאַרא סעגאַלאָוויטש און א. כאַמבערג, אַרויסטריט פון „טייפון"־אָרקעסטער.

בילעטען פון 54 גראָשען אָן שוין צו בעקומען אין דער ביבליאָטעק א. נ. ב. באָראָכאָוו, און אין די פּראָפעסיאָנעל"ע אַרבייטער־פעראיינען.

יודען!

(אויפרוף)

די מעכטיגע ציוניסטישע בעוועגונג, וועלכע האָט זיך אָנגעהויבען מיט קאַרגע 40 יאָהר צוריק, האָט געשטעלט די ריכטיגע דיאַגנאָז וועגען דער יודישער ווירקליכקייט און גלייכצייטיג אָנגעצייכענט א נעווען פּראָגראַם וואָס שטרעבט פון איין זייט צים אויפבויען א נאַציאָנאַלע היים פאַר דעם יודישען פאָלק אין ארץ־ישראל און פון דער צווייטער זייט וויזט ער אָן די וועגען אין ריכטליניען צום דערגרייכען די נאַציאָנאַל פּאָליטישע דערלייזונג פון די יודישע מאַסען אין די גלות לענדער.

די ליטונג פון דער ציוניסטישער וועלט־אָרגאַניזאַציע וועלכע טראָגט די פאַראַנטוואָרטליכקייט פאַר דעם ווייטערדיגען גורל פונם יודישען פאָלק, מוז פיהלען אונטער זיך די שטיצע און דעם אונערשיטערליכען ווילען פון די גרויסע יודישע מאַסען צום דורכזעצען דעם אויבען אָנגעצייכענטען פּראָגראַם. דעם דאָזיגען ווילען קענט איהר ברענגען צום אויסדרוק דורך אויסקויפען דעם שקל, וועלכער איז דער ציוניסטישער בירגער־פּאַס, וועלכער איז א מאַני־פעסטאַציע פון בעקענען זיך צו דער ציוניסטישער בעוועגונג און פון טרייהייט צו די ציוניסטישע אידעאַלען.

יודען! ציוניסטען! אין דעם יעצטיגען היסטאָרישען מאָמענט, ווען פאַר אונזער אויגען קומט פאָר דער לאַנג־אויסגעוואונטשענער נס פון שיבת־ציון אין הסכמת האומה לתחיה, געדענקט, אז די ליטונג פון דעם יודישען פאָלק און די אחריות ־ טרעגערין פאַר זיין גורל איז די אַלוועלטליכע ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע.

טרעט אריין אין איהרע רייהען!
שטעלט זיך מאַסענווייז אונטער איהר פאָהן!
קויפט אויס דעם שקל!

(—) ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע אין לאָדז,
(—) אָרגאַניזאַציע „מזרחי" אין לאָדז,
(—) י.ס.א.פּ. פּועלי ציון (פער. מיט צ.ס.)
(—) צ.ס.א.פּ. „התאחדות" אין לאָדז,
(—) יודענשטאַאַטס־פּאַרטיי אין לאָדז.

קלאַנג־קינאָ־טעאַטער
ZACHĘTA
זגערזשער 26.
היינט און פאָלגענדע טעג!
גרויסער דאָפּעלטער שלאַגער־פּראָגראַם!
— I —
„Młody las"
אין די הויפּט־ראָלען:
ADAM BRODZISZ,
MARJA BOGDA,
BOG. SAMBORSKI.
— II —
Jaśnie Pan Szofer
אין די הויפּט־ראָלען:
Eug. Bodo, Ina Benita,
Ant. Fertner.
אָנהויב 4 נאָכם. שבת און זונטאָג 12 בייטאָג.

קיין וויען
אָבפאָהר דעם 30/4 ד. י.: 75 זל.

קייז וויען און בודאַפּעשט
פון 8־טען ביז'ן 13־טען מאַי 112 זל.

הנחה־רייזעס
קיין פּאַלעסטינאַ
590 זל.

אינפאָרמאַציעס:
Wagons Lits Cook
פּיעטריקאָווער 68.

גרינדונגס־פערזאַמלונג
פון דער „געזעלשאַפט פריינט פון יודישען טעאַטער"

אין לאָקאַל פון טעאַטער „ראָזמאַיטאָשטשי" איז פאָרגעקומען די ערשטע גרינדונגס־פערזאַמלונג פון דער ניי־געגרינדעטער געזעלשאַפט „פריינד פון יודישען טעאַטער". דעם בעריכט וועגען דער טעטיגקייט פון דער אָרגאַניזיר־קאָמיסיע האָט אָבגעגעבען דער רעזשיסער י. מ. מאָשקאָוויטש. וועגען די אויפגאַבען און צילען פון שדער געזעלשאַפט, האָט רעפערירט ד"ר ווילהעלם פאַלעק, וועלכער האָט אָנגעוויזען אויף דער וויכטיגקייט פון דער געזעלשאַפט פאַר דער מאָדערנער יודישער קולטור און קונסט. דאַן זענען פאָרגעקומען די וואַהלען צו דער פערוואַלטונג: פאָרזיצער — י.מ. מאָשקאָוויטש, וויצע־פאָרזיצער — ש. צימערמאַן; סעקרעטאַר — י. פרידמאַן; קאַסיר — א. שוואַרצאַק, ד. גרינבערג; קאַנדידאַטען — ח. מאַרגענשטערן און ל. קערנבער. אין דע־רעוויזיר־קאָמיסיע: ד"ר ו. פאַלעק, זינאַ קרוש און ר. פיינאַייזען.

שטרייק אין די טאַשמעס־פאַבריקען נאָך נישט פערענדיגט

(א) ווי בעוואוסט, דויערט זייט צוויי וואָכען דער שטרייק אין די פאַבריקען פון טאַשמעס, וואו עס שטרייקען קרוב 800 אַרבייטער.

עהערנעכטען איז אַריינגעטרעטען אין דער לאַגע אַנ'אָפּשפּאַנונג, אַזוי אַז מ'האָט געקענט מיינען, אַז דער שטרייק ענדיגט זיך שוין אָט, אָט. אין דער לעצטער מינוט אָבער, איז געשעהן עפּעס אַזוינס, וואָס האָ טגורם געווען, אָפּצושלעפּען אויף דערווייל דאָס ענדיגען דעם שטרייק.

מיט דעם גאַנצען ענין פערנעמט זיך דער אַרבייטס־אינספּעקטאָר, וועלכער בעמיהט זיך, אַז נאָך די וואָך זאָל דער שטרייק ווערען פערענדיגט.

העלף, ברודער,
אויפריכטען די חרוב געוואָרענע יודישע עקזיסטענצען אין זאַגאַראָו.
פּשיטים, סוויף און אז. וו.!

וואו איז ער?

(א) א געוויסע וולאַדיסלאַווא טשערווינסקא (לעגיאָנען־גאַס 4) האָט געמאַלדען אין דער פּאָליציי, אז איינער הערמאַן זיידעל האָט ביי איהר גענומען 60 זלאָטעס אויף צו קויפען פאַר איהר א דירה, און איז נעלם געוואָרען, פּאָליציי זוכט איהם.

א „ווישטשיגע" אזא

(א) אויפ'ן שאָסע צווישען ראָקיטשין־לאָדז זענען זיך געפאָהרען די פויערים־לעך: מיכאַל קולעש און סטאַני. לאַוו יעדליץ. ביידע פויער מלעך האָבען אונטערגעשמיסען די פערשלאָפענע פערדלעך און אַליין געחלומ'ט פון בעסערע צייטען.

מיטאַמאָל פערגלוסט זיך קולעש'ן נאָך אַנ'עמאָציעלע, נאָך עפּ'ס גראַנדיעזערס, שלאָגט ער פאַר זיין שכן יעדליצ'ן, יענער זאָל מיט איהם מאַכען אַ ווישטשיגע, יעט מען אין איין וועגס זעהען, וועמענס פערדלעך ס'זענען בעסר, און — מ'האָט זיך אַזוי לאַנג געיאָגט, ביז קולעש האָט זיך פערטשעפּעט אין אַ שטיין, פון שטאַרקען שטויס איז דער וואָגען אומגעפאַלען און צוגעדריקט אונטער זיך קולעש'ן מיטן פאַראַרבעק זיינעם, וואָס איז געפאָהרען צוזאַמען מיט איהם אויפ'ן וואָגען.

דער רעזולטאַט — מ'האָט ביידען, אי קולעש'ן, אי דעם פאַראַבעק אין אַ שווערען צושטאַנד אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאַנאַ 15. טעל. 149-07
ספּעציעל־אַרצט פאַר מענער - שוועכע־בע האַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג
נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט.
זונטאָג פון 9—1 פאַרמיטאָג
פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פּרייזען

פון „וויזא"

היינט, מיטוואך 9 אזייגער וועט אין „וויזא", פעטריק. 86, אפּקומען א „געזעלשאפטליכער טיי", פארבינדען מיט א רעפעראט פון ד"ר א. טארטאקאווער א.ד.ט.: „15 יאהר ארבייטער-ארגאניזאציע אין ארץ-ישראל"

בריף אין רעדאקציע

די פערוואלטונג פון דער יוד. קהלה אין לאדז בעט צו פערעפענטליכען פאלגענדע אויפקלערונג:

אינם נעכטיגען נומער פון אייער וו. צייטונג איז געווען אפגעדרוקט א נאטיץ א. ק. סקאנדאליעזער בזיון המת אויף פאלודניאווא גאס", אין וועלכער עס ווערט צוו. אנד. דערציילט, אז צוליב דער געלד-פאדערונג פון דער קהלה ליגט אין דעם מתים-שטיבעל דער מת שוין 2 מעת-לעת.

אין צוזאמענהאנג מיט דעם ערקלערט די קהלה-פערוואלטונג, אז וועגען דעם ענין האט מען זיך נעראנדען צו דער קהלה ערשט נעכטען, דינסטאג, און די קהלה האט ווערטיילט א קרקע גאנץ בחנם. אזוי אז פון דער זייט פון דער קהלה איז נישט געווען קיין שום מניעה.

וו' רעדאקציע!

מיר יודישע זעלנער פון מיליטער-שפיטאל זשעראמסקיעגא 115, דאנקען דער לאדזער קהלה און אויך דעם ענערגישען און איבערגעבענעם פרנס ר' אברהם רעכטמאן, פאר די אינטערווענציען ביי דער מיליטער-מאכט צו רעזערווירען פאר אלע יודען א ספעציעלען זאל אויף גאנץ פסח צו דאווענען און צו עסען.

אויך דריקען מיר אויס דעם בעסטען דאנק די פארשטעהער פון „שערי ערב" לאדז סאלנא 7, משה טאכטערמאן און הערש וואלף פייטלאוויטש, פאר דער גוטער בעהאנדלונג און בעזארגען אונז די בעסטע מאכלים 4 מאל טעגליך לויט פערלאנג פון יעדען בעזונדער.

מיט אכטונג

א גרופע יודישע זעלנער פון מיליטער-שפיטאל, זשעראמסקיעגא 115.

די שקל-אקציע אין לאדז

עס איז פארגעקומען א זיצונג פון פארשטעהער פון אלע ציוניסטישע פארטייען און גרופירונגען אין לאדז צום וועהלען א שקל-קאמיטעט, וועלכער זאל דורכפיהרען די שקל-אקציע פארן יאהר תרצ"ו אויפן שטח פון אונזער שטאדט.

לויט די אינסטרוקציעס וואס זענען אויסגעארבייט געווארען דורכן צענטראלען שקל-קאמיטעט אין ווארשא, זענען אינם היגען קאמיטעט אריין 4 פארשטעהער פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, 8 פארשטעהער פון דער ליגע פארן ארבייטענדען א"י, 3 פארשטעהער פון „מזרחי" און „תורה ועבודה" און 1 פארשטעהער פון דער יודען שטאאטס פארטיי.

אויף דער ערשטער זיצונג פונם שקל קאמיטעט איז אויסגעוועהלט געווארען א פרעזידיום אין פאלגענדען בעשטאנד: אליעזר שיין—פארזיצער, יוסף ראזענבערג און גרשון ליכטענשטיין — וויצע פארזיצער און יצחק גאלדין אלס סעקרעטאר.

דאס פרעזידיום פונם שקל קאמיטעט איז תיכף צוגעטרעטען צו דער אקציע, וועלכע וועט דורכגעפיהרט ווערען אין ברייטען אומפאנג אונטער דער לאזונג פון דערצילען אין יאהר תרצ"ו די זעלבע צאהל פערקויפטע שקלים וואס אין א קאנ גרעס יאהר.

צוקערנע און קאוויארניע „אול"

אין דער געביידע פון האטעל „סאוואי" טראוגוטא 6 איז ערעפענט געווארען אונטער דער לייטונג פון בעקאנטען און בעדייטענדען פאכמאן מ. אולריכ'ס א צוקערניע און א קאוויארניע „אול". די אויבענדערמאנטע פלאצובקע האט זיך אין א קורצער צייט ערווארבען די פאפולאריטעט צווישען די קאוויארניע-בעזוכער.

ביי דער קאוויארניע איז דא א זאל מיט ביליארדען ווי אויך אנדערע געזעלשאפטליכע שפילען.

דער אויסגעצייכענטער פילם „פאקוסא"

מיט מארלענא דיטריך אין גראנד קינא

אין שעהנעם גראנד-קינא ווירט איצט דעמאנסטרירט א פילם א.נ. „פאקוסא" מיט מארלענא דיטריך אין דער הויפטראל, רעזשיסירט דורכ'ן בעריהמטען ערנעסט לוביטש.

דער דאזיגער פילם פערמאגט א שפאנענדען אינהאלט, איז אויפגעבויט קאמעדיענארטיג און פערמאגט מעהרערע זעהר קאמישע סצענעס, וועלכע רופען ארויס א הייטער געלעכטער.

מארלענא דיטריך האט אין דעם פילם א סך מעגליכקייטען אויסצושפילען איהרע פעהיגקייטען. זי איז אויסגעצייכנט אין די אוואנטוריסטישע מאמענטען און איז רייצענד אין די ליבע-סצענעס.

דער דאזיגער פילם מיט מארלענא דיטריך איז ווי שטענדיג, א גרויס געשעהעניש אין דער פילם-וועלט.

א טרעפליכען פארטנער האט זי אין דעם ארטיסט גארי קופער.

די רעזשי איז אויסגעפיהרט מיט א סך געשמאק און געשיקטליכקייט.

קאנסום פאר הערן

די דירעקציע פון איינציגען אין אונזער שטאט ווארען-הויז „קאנסום" ביי דער ווידזעווער מאנופאקטור, ראקיטשיגער 54, ווילענדיג געבען די מעגליכקייט די ברייטע מאסען צו פערזעהן זיך מיט ערשטקלאסיגע וועש און ווייסע סחורות פון דער ווידזעווער מאנופאקטור פון דער בעקאנטער מארקע „א. ק.", האט בעשלאסען אין משך פון א קורצער צייט צו פערקויפען סחורות צו אונגעוועהנליך נידריגע פרייזען.

די דירעקציע פון „קאנסום" האט זיך שוין ערווארבען דעם גאנצען כלל וויירטונגס, וועלכע שענקען דער פלאצובקע זייער פערטרויען.

און געבען די בעל-הבית'טעס בעמיהט זיך דער קאנסום צו דינען די הערן צו מאכען זייערע איינקויפען צו אונגעוועהנליך ביליגע פרייזען.

טעאטער, מוזיק און פערוויילונג
(קאמוניקאטען)

די לעצטע פארשטעלונגען פון מאריס שווארץ אין לאדז

דאס פראגראם פון דער לעצטער וואך

אין איניגע טעג ארום פערלאזט מאריס שווארץ מיט זיין קונסט-טעאטער די שטאט לאדז. מאריס שווארץ מיט זיין קונסט-טעאטער פאהרט ארויס דינסטאג ד. 28-טען ה. ח. אויף גאסטראלען קיין לעמבערג. דעם ערשטען מאי הויבען זיך דארטען אן אין טעאטער קאלאסעאום זיינע גאסטראלען. מאריס שווארץ פייערט זיין געזעגנונגס-טריאומף מיט דער לעצטער פרעמיערע. „יוד זיס" פון ליאן פויכטוואנגער. אין „יוד זיס" איבעראשט מאריס שווארץ מיט זיין אונגעוועהנליכער שוישפילער קראפט אין רעזשי-פראכט. די טיף-טראגישע ראל פון „יוד זיס" שפילט מאריס שווארץ מיט אזא געוואלדיגער קינסטלערישער איבערלעבונג, אז ער ערשיטערט ממש. די וואונדערבארע רעזשי, די פרעכטיגע דעקאראציעס און קאסטיומען, דאס גלענצענדע שפיל פון גאנצען אנסאמבל—אלץ אינאיינעם האט געשאפען א'אמת'ע יום-טוב שטימונג אין יודישען לאדז. אזא אויפפיהרונג ווי „יוד זיס" איז א גרויס געשעהעניש אין דער יודישער טעאטער-וועלט, וואס קיין איין יודישער טעאטער ליבהאבער טאר דאס נישט אדורכלאזען — נישט צו זעהן. נישט אלע טאג טרעפט צו זעהן אזא גראנדיעזען ספעקטאקל.

די פייערליכע געזעגענונגס-וואך ווערט אזוי צוזאמענגעשטעלט. היינט מיטוואך און מארגען דאנערשטאג די לעצטע צוויי מאל „יוד זיס", פרייטאג איינאיינציגער מאל שלום עליכם'ס פערל-ווערק „טובית דער מילכיגער" אין דער מייסטער אויפפיהרונג און פראכטשפיל פון מאריס שווארץ אלס טוביה, שבת און זונטאג 4 מאל אויפ'ן שטורמישען פערלאנג מיגדליך און דורך הונדערטער בריף „יאשע קאלב" מאנטאג אלס לעצט-געלד א מתנה פון מאריס שווארץ צו זיין געזעגנונגס-אוונט מיט'ן לאדזער עולם א פייערליכער געזעגנונגס-פראגראם, פערלען פון דער יודישער ליטעראטור

י. ל. פרץ'ס מייסטערווערק „די גאלדענע קייט" (פראלאג), בערקאוויטש'עס „לאנדסלייט", יונה ראזענפעלדס „קאנקורענטען" און על כולם מאריס שווארץ אין זיינע אויסדערוועהלטע קאנצערט-נומערן. און מאריס שווארץ פאהרט אוועק קיין לעמבערג.

„רוף פון בלוט"

— אויסערן פראגראם: —
P. A. T. קלאנג-צוגאבן פון פאראמאונט.

היינט פרעמיערע!
אינגעוועהנליך מייסטערווערק פון
Jack London א.נ.
אין די הויפט ראלען:
Clark Gable, Loretta Joung

קלאנג-קינא
CAPITOL
זאוואדזקא 16

לעטשניצע
פאר וועגערישע-קראנקע
מענער - שוועכע און הויט-קראנקהייטען
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
פיעטריקאווער 45
טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אוונט.
פרויען און קינדער נעמט אן א פרוידאקטאר פון 11-1 און פון 5-7 אוונט.
א בעראטונג 3 זל.

פאר פייער און גנבות!
קאנט איהר אייך פערזיכערען אויף זעהר גינסטיגע בעדינגונגען.
קלינגט אן ביטע טעלעפ. 203-94

Zaginione zostały 2 weksle: I) 1 weksel na zł. 100.— pł. 15/6 1936 z wystawiania J. Goldkopf żyro M. Fiszelewicz. II) 1 weksel na zł. 50.— pł. 2/6—36 wystawca J. Błaszczyk, żyro M. Fiszelewicz. Weksle zostają unieważnione. Zwrócić takowe za wynagrodzeniem do M. Fiszelewicza, Piotrkowska 20, albo Magistracka Nr. 22 do żyd. Gimnazjum.

Dr. med.
Z. DATYNER
אורלאג
ספעצ. פאר נירען בלאז און אורין-קראנק.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-9
נעמט אן פון 9-11 און פון 6-8 אוונט.

Ogłoszenie.

Zarząd Miejski w Łodzi ogłasza przetarg publiczny na dostarczanie zaprzęgów konnych na potrzeby instytucyj miejskich.

Ogólne warunki przetargu są do przejrzenia w biurze Wydziału Gospodarczego, ul. Zawadzka Nr. 11, front, III piętro, pokój Nr. 59 gdzie można zasięgnąć bliższych informacyj.

Oferty składać należy tamże do dnia 5 maja 1936 roku godziny 12-tej, w którym to czasie odbędzie się otwarcie ofert przy współudziale oferentów.

Łódź, dnia 21.IV 1936 r.
Zarząd Miejski w Łodzi.

Ogłoszenie.

Zarząd Miejski w Łodzi ogłasza przetarg publiczny na sprzedaż 10 koni, 24 wozów oraz uprzęży. —

Oferty w zalakowanych kopertach należy składać w biurze Wydziału Gospodarczego, ul. Zawadzka Nr. 11, front, III piętro, pokój Nr. 59 do dnia 5 maja 1936 roku godziny 13-tej, w którym to czasie odbędzie się otwarcie ofert przy współudziale oferentów. —

Konie, wozy i uprząż można obejrzeć w Taborze Miejskim przy Alei 1-go Maja Nr. 124 od dnia 27 kwietnia 1936 roku w godzinach od 7 do 19. —

Łódź, dnia 21.IV 1936 r.
Zarząd Miejski w Łodzi.

קליינע אנאנסען
1 זלאטי אנ'אנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

א יודיש-דייטשע פרוי זוכט א שטעל אלס קראנקען-פלעגערין, זי קען אויך הויזליכע זאכען ערלעדיגען. אפערטען אונטער „S. W." אין אדמיניסטראציע.

לאקאלען

עס ווערט געזוכט א צימער נישט-מעבלירט פאר 2 פערזאן. גוטע צאהלער. אפערטען אין אדמיניסטר. פאר „B."

פרייע פאסטענס

א מעדעל צו העלפען אין דער ווירטשאפט און צו א קינד ווערט געזוכט. האמערמעס, פיעטריקאווער 88.

א פעהיגער יונגע פון אנשטענדיגע עלטערן צו ערלעדיגען אין דער שטאט געשעפטליכע זאכען, ווערט געזוכט ביי'ם מצבה קריצער, יוסף סאט פאמארסקא 39 אין הויף.

א שפולער-(ין) אויף זייד ווערט געזוכט ביי וויינבערג, לימאנאווסקיעגא 22

פערשידענעס

איך האב א פענסיאנאט אין וויש-ניאווא גורא און זיך א שותף מיט עפעס געלד און א פעהיגען מענש. אפערטען אין אדמיניסטראציע פאר J. M.

אויף דזשערדזשאווע עיוענטועל אויף אדמיניסטראציע געגען קויציע איינינגע הייזער איבערצוגעבען. אפערטען שיינפעלד זאוואדזקא 23, טעל. 147-76.

אכטונג
שמיקער-ארבייטער!
מיטגלידער און נישט-מיטגלידער!
דאנערשטאג, ד. 23 ד. ח. 7 אוונט קומט פאר אין מעקסטיל-פעראיין, אנדזשעוסקא 9
א פערזאמלונג
אויף דער טאג-ארדנונג: צוגריטונג צום סעזאן און אנדערע וויכטיגע פראגע. די פאד-האמיטע.

ד"ר העללער
ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער - שוועכע
8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אוונט,
זונטאג פון 10—2 מיטאג.
פאר פרויען — א ספעציעלער ווארטע-זאל
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען

Dr. med.
A. Stiller
אינערליכע קראנקהייטען
נעהמט אן פון 4—8
פילסודסקיעגא 15
טעל. 206-75. פראנט 2. שטאק.

Dr. med.
G. GERSZTAJN
ספעציאליסט פאר אויגען קראנקהייטען
Traugutta 12, tel. 175-10
נעהמט אן פון 11-2 און פון 5 ביז 8.30 אוו.
אונבעמיטעלטע— לעטשניצע פרייזען.

Dr. J. Herszfinkiel
ספעציאליסט פאר קינדער-קראנקהייטען
נעמט אן אין דער לעטשניצע „פאמאץ" (אלעקסאנדראווסקא 1)
און ביי זיך אינדערהיים
זשעלאזנא 8a, טעל. 111-87.

וויכטיג פאר
ברוך-קראנקע

(רופטורעז) זאווי פון פערקרימונגען פון רוקען-ביין (הויקערס). פאראליזשען, ביין-שווינדזוכט, פלאטפיס און פערשידענע אנדערע פערקריפלונגען-ליידענדע.

פאר פערשידענע ארט רופטורען פערעלטערטע און די געפערליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער ספעציעלע ארטאפעדישע הייל-באנדאזשען לויט מיין מעטאדע היילן און בעזייטיגען ראדיקאל יעדען איינציגען ברוך.

ביי מאגען און קישקע - זענקונג ספעציעלע אינדיווידועל צוגעפאסטע לייב-הייל-באנדאזשען.

פאר הויקערס ספעציעלע גארסעטען און גלייכהאלטערס.

געגען ביין-שווינדזוכט ספעציעלע ארטאפעדישע אפאראטען פון אלע סיסטעמען.

געגען שמערצענדע פלאטפיס ספעציעלע ארטאפעדישע איינלאגען לויט גיפס-מאדעלען.

געגען קרומע אדערן ספעציעלע גומי-שטרימף לויט מאס.

קינסטליכע הענד און פיס
ספעציעלע הייל-ארטאפעדישע אנשטאלט
ספעצ. ארטאפעד
א. פעטריקעוויטש, לאדז
9 פיראמאוויטשא 9, טעל. 177-09 (פריהער אלגינסקא)
אכטונג! קראנקע מוזען זעלבסט ערשיינען.
טויזענטער דאנקזאגונגען קענען בעווייזען ווערען.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 24.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman